

TRANSILVANIA

An LIII. Iulie — August 1922. Nr. 7—8.

CUPRINSUL:

	Pagina
Convocare la adunarea generală a «Asociațiunii»	
Raportul general al comitetului central — — — —	445
Anexa I: Activitatea despărțămintelor în 1921/22 —	479
Anexa II: Secțiunile științifice-literare, ședința plenară	522
Anexa III: Socotelile «Asociațiunii» pe 1921 — —	533
Anexa III a): Bilanț general la 31 Dec. 1921 — —	536
Anexa III b): Venituri și cheltuieli la 31 Dec. 1921	542
Anexa IV: Proiectul de buget pe anul 1923 — —	546
Anexa IV a): Budgetul «Asociațiunii» pe 1923 —	548
Anexa V: Lista burselor și ajutoarelor date de «Asociațiune» în 1921/22 — — — — —	II
Anexa VI: Conspcctul sumar al membrilor «Aso- ciațiunii» în 1921 — — — — —	IV
Către primăriile comunale — — — — —	VII
Către comisiunile de ocol și direcțiunile despărță- mintelor — — — — —	VIII
Anexa VII: Consemnarea membrilor decedați —	IX
Ing. Fr. Neugebauer—I. Georgescu: Viitorul tehnic- economic al României întregite — — — — —	IX
Redacția și Admin.: „Asociațiunea”, Sibiu, str. Șaguna 6.	

Prețul 10 Lei.

Depozit general pentru vechiul regat, Basarabia și
Bucovina *Librăria Pavel Suru*, București, Calea Victoriei
85, unde se află de vânzare toate publicațiile «Asociațiunii».

Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român

Intemeiată la 1861.

Prezident de onoare: M. SA REGELE FERDINAND.

Prezident activ:

Andrei Bârseanu,
membru al „Academiei Române”.

Vice-prezident:

Dr. Vasile Sueiu,
mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș.

Membrii comitetului central:

Ioan Agârbiceanu, publicist,
membru coresp. al «Acad.
Române».

Dr. Nicolae Bălan, mitropolitul
Rom. ort. din Transilvania.

Dr. Victor Bârlea, director de
liceu.

Dr. Ilie Beu, medic.

Dr. Iosif Blaga, dir. de liceu.

Ioan baron Boeriu, general in
pens.

Dr. Vasile Bologa, dir. de liceu.

Dr. Lucian Borcia, avocat.

Dr. Ioan Bunea, dir. de liceu.

Partenie Cosma, dir. de bancă.

Dr. Elie Dăianu, protopop.

Dr. Nic. Drăgan, prof. univers.

Octav. Goga, membru al «Acad.
Române».

Dr. Ioan Lupaș, prof. univ.,
membru al «Acad. Rom».

Iuliu Marțian, dir. de bancă.

Dr. George Moga, gen.-medic.

Ioan Moța, publicist.

Ioan F. Negruțiu, dir. șc. norm.

Dr. Zenovie Păclișanu, in-
spector general, membru co-
resp. al «Acad. Române».

Aurel Popescu, comerciant.

G. Poponea, cond. tip. arhid.

Dr. George Preda, medic.

Dr. Octavian Rusu, avocat.

Trandafir Scorobetu, prof.

Dr. V. Stan, dir. de șc. norm.

Gavril Todica, contabil.

Nicolae Togan, protopop.

Ioan Vătășan, dir., «Albina».

Fondată la 1868. „**Revista Transilvania**“ Fondată la 1868

Director: **Andrei Bârseanu.** Redactor-șef: **Ioan Georgescu.**

Colaboratori:

I. Agârbiceanu, A. P. Arbore, M. Balulescu, A. Banciu, N. Bănescu, I. A. Bassarabescu, I. BIANU, L. Blaga, G. B. Duică, V. Bogrea, Dr. L. Borcia, Dr. Al. Borza, Al. Busuioceanu, Al. Ciura, A. Cotruș, Dr. E. Dăianu, Dr. N. Drăgan, R. Dragnea, V. Eftimiu, V. Ghidonescu, O. Goga, I. Gorun, P. Grimm, C. Hodoș, E. P. H. Longin, N. Iorga, Al. și J. I. Lăpedatu, V. Lazar, Dr. I. Lupaș, A. Lupeanu-Melin, I. Maniu, Colonel I. Manolescu, S. Dr. Mateiu, S. Mehedinți, Dr. V. Meruțiu, C. Moisil, Tr. Moșoiu, D. Nanu, Dr. D. Negru, V. Păcală, T. V. Păcățianu, Dr. Z. Păclișanu, V. Pârvanu, D. D. Patrașcanu, Dr. I. Paul, C. Pavelescu, H. și N. P. Petrescu, E. Pitiș, A. Pop, Dr. I. P.-Voitești, Dr. P. Poruțiu, Dr. G. Preda, Dr. O. Prie, Dr. S. Pușcariu, Dr. P. Roșca, St. Roșlanu, I. U. Sorțu, V. Stanciu, M. Ștefănescu, V. Stroiescu, G. Todica, N. Togan, D. Tomescu, G. Vâlsan.

70 N. 197

BANCA ROMÂNESCĂ

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ SOC. ANONIMĂ PE ACȚIUNI
CAPITAL LEI 400.000,000 — ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

BUCUREȘTI, strada Smardan 5.

Orice operațiuni de Bancă în general

Cumpărări și vânzări de efecte publice, avansuri pe depozite de efecte publice și orice transacțiuni financiare, Conturi-Curente și emisiuni de scrisori de credit pentru orice țară; participațiuni industr. și comerciale.

Sucursale: Arad, Bălti, Bazargic, Brașov, Cernăuți, Chișineu, Cluj, Constanța, Galați, Ismail, Oradea-mare, Sibiu, Târgul-Mureș, Timișoara și Tulcea. :-: :-: :-:

Din publicațiile mai nouă ale „Asociațiunei”:

Sextil Pușcariu: Istoria literaturii române. Epoca veche. Vol.

I. Prețul 25 Lei.

N. Iorga: Tudor Vladimirescu, dramă istorică. Prețul 12 Lei.

Ioan Georgescu: Satul meu: Un sat din Ardeal. Prețul 3 Lei.

Petrea Dascăluț: Din popor. Prețul 3 Lei.

Ion Agârbiceanu: Povestiri. Prețul 3 Lei.

Calendarul Asociațiunei pe 1921. Prețul 5 Lei.

Victor Lazăr: Ardealul și Ardelenii. Partea I. Prețul 3 Lei.

” ” ” ” ” ” ” II. Prețul 3 Lei.

Ioan Georgescu: Istoria lui Tudor Vladimirescu. Prețul 3 Lei.

Dr. Elie Dăianu: Oameni și stări dela noi. Prețul 3 Lei.

Ioan Georgescu: Ce este și ce vrea să facă Asociația? Prețul 3 Lei.

Dr. I. Lupaș: Mitropolitul Andreiu Șaguna. Partea I. Prețul 3 Lei.

” ” ” ” ” ” ” II. ” 3 Lei.

Ioan Agârbiceanu: Păcatele noastre. Prețul 3 Lei.

Calendarul Asociațiunei pe 1922. Prețul 5 Lei.

Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român

întemeiată la 1861 de marii mitropoliți :

Andrelu Șaguna și Alex. Sterca Șuluțlu, de T. Cîpariu, G. Barițiu, Axentie Severu, cav. I. Pușcarlu, V. Pop, I. Bologa Dr. I. Rațiu ș. a. cu scopul de a înainta cultura poporului român prin inițiere de studii și scrutări și editare de publicațiuni literare, științifice și artistice; a înființat și va înființa și susține biblioteci populare, în fiecare comună, biblioteci regionale în fiecare centru de despărțământ și o bibliotecă mai mare centrală; a întemeiat și va întemeia și susține muzee regionale în centrele despărțămintelor pe lângă un mare Muzeu central; a ridicat și va ridica și susține case naționale în toate comunele românești; a aranjat și va aranja expoziții etnografice, de agricultură, grădinărit, pomărit, de copii, industriale, artistice etc.; a ținut și va ține conferințe și prelegeri populare; a acordat și va acorda premii și burse; a înființat și va înființa bănci populare, cooperative etc.; a publicat și va publica revista «Transilvania», «Biblioteca populară», «Biblioteca tineretului» și alte cărți folositoare; a instruit și va instrui analfabeți. Activitatea «Asociațiunii» s'a extins asupra întregii Dacii superioare și e împărțită în despărțăminte, iar despărțămintele în agenturi. Taxele de membrii sunt următoarele :

Membru fondator al Casei Naționale	1000 Lei
Membru fondator al „Asociațiunii”	400 Lei
Membru pe viață	200 Lei
Membru activ (ordinar)	10 Lei
Membru ajutător	2 Lei

Revista „Transilvania“

—== fondată la 1868 ==—

apare lunar sub direcțiunea prezidentului și îngrijirea secretarului literar al «Asociațiunii», având colaborarea celor mai distinși reprezentanți ai literelor și științei românești. Publică: poezii, nuvele, schițe, romane, teatru, istorie, știință popularizată, studii, dări de seamă, notițe, cronici etc.

Costul abonamentului anual :

Pentru membrii „Asociațiunii”	50 Lei
Pentru nemembrii	70 Lei

Redacțiunea și Administrațiunea revistei „Transilvania“, Sibiu,
Strada Șaguna Nr. 6.

TRANSILVANIA

Anul LIII.

Iulie—August 1922

Nr. 7—8.

Nr. 1180—1922.

Raportul general

al comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ asupra lucrărilor sale și a situației acestei instituțiuni în anul 1921.

Onorată adunare generală!

Nu putem începe raportul general din acest an, fără de a lua act, înainte de toate, cu adâncă durere despre trecerea din viață a președintelui nostru *Andrieu Bârseanu*, care din 1898 până în ceasul din urmă al vieții sale a fost unul din stegarii cei mai de frunte ai însoțirii noastre, întâiu ca director de despărțământ, apoi ca vice-președinte și președinte. Morți în ziua de 19 August 1922 la ora 6 p. m. în București, el a fost transportat la Sibiu, unde în 23 August a fost înmormântat cu deosebită solemnitate. Comitetul central al «Asociațiunii» noastre declarându-l «mortul» «Asociațiunii», într'o ședință extraordinară a luat următoarele hotăriri: 1. să exprime «în corpore» condoleanțe familiei mult regretatului nostru președinte; 2. să tipăriască necrologul cuvenit; 3. să avizeze pe directorii despărțămintelor din centrele mai de seamă despre trecerea din viață a președintelui nostru precum și despre data înmormântării; 4. să încredințeze pe dl Dr. I. Lupaș, membru în comitetul nostru central, să rostiască panegiricul cuvenit; 5. să depună o coroană de flori naturale pe sicriu; 6. să închine un număr din revista «Transilvania» memoriei lui; 7. să avizeze așezămintele noastre bisericești și culturale mai de seamă despre data înmormântării; 8. să întemeieze un fond cu numele An-

1953 D

dreiu Bârseanu prin subscripție publică, deschisă de «Asociațiune» cu suma de 10,000 Lei. Aceste hotărâri s'au și executat întocmai sau sunt pe cale de a se executa. La acest loc invităm pe numărșii admiratori, elevi, prieteni și cunoscuți ai decedatului nostru președinte precum și întreaga obște românească să contribuie cu obolul lor la sporirea fondului Andreiu Bârseanu, pentruca acest fond să fie vrednic de numele strălucit ce-l poartă.

După această dureroasă împărțășire, în conformitate cu dispozițiile statutelor, avem onoare a prezenta darea noastră de seamă asupra lucrărilor săvârșite în anul 1921 și în partea primă a anului 1922, cum și asupra situației «Asociațiunii» în acest restimp.

În urma stăruințelor continue ale comitetului central și mulțumită activității desinteresate a dlor directori de despărțăminte și ale onoratelor comitete ale despărțămintelor, constatăm cu bucurie, că Societatea noastră este tot mai mult sprijinită în lucrările ei pentru înaintarea neamului de toate păturile noastre sociale.

Lumea românească se convinge pe zi ce merge tot mai mult, că această societate are astăzi în multe privințe o importanță și mai mare decât înainte de războiu și că astfel, ea trebuie sprijinită atât în privința materială cât și în privința morală cu cel mai curat idealism, așa cum din cel mai curat idealism ea a fost înființată, condusă și sprijinită în tot trecutul ei de 61 de ani. Cu atât mai mult pentrucă, altfel, astăzi prin organizarea de societăți ale diferitelor bresle, ici ale preoților și învățătorilor, dincolo ale meseriașilor, industriașilor, comerțanților și agricultorilor, iar de altă parte și ale tuturor celorlalte bresle, neexcepționând nici pe acele ale sexului feminin, pericolul unui haos s'ar pronunța din zi în zi mai mult în mijlocul poporului nostru. Și este, credem, îndreptățită temerea, că, în felul acesta, ar putea să prindă rădăcini adânci în suflete și slăbiciunea pernicioasă pentru ocrotirea intereselor individuale și materiale în paguba intereselor spirituale, cari întotdeauna trebuie să primeze, pentruca în viața neamului nostru să se înstăpânească o atmosferă de sănătate și putere morală.

Nota caracteristică a «Asociațiunii» noastre a fost, precum este știut, în tot trecutul ei, idealismul. Prin idealism ea a cucerit

în trecut și prin idealism va cuceri și în viitor. Rezultatele îmbucurătoare ale activității acestei societăți, în anul asupra căruia facem această dare de seamă, sunt o nouă și mult grăitoare dovadă, că ea merge pe căi bune, stăruind neîntrerupt pentru concentrarea forțelor răslețe ale neamului și, în chipul acesta, înlăturând tendințele, cari involvă în sine primejdii și piedeci în calea progresului nostru național-cultural.

Convinși astfel de rolul important ce «Asociațiunea» îl are în viața neamului nostru, tot mai mulți stegari se înșirue pe zi ce merge, în rândurile ei. De importanță deosebită este însuși faptul, că directorii și secretarii actuali ai despărțămintelor acestei instituții au luat asupra dâșilor, în această epocă de materialism fără păreche, nu numai sarcina grea dar nobilă de a conduce *gratuit* organizația noastră culturală și de a face propagandă culturală și economică pentru ridicarea masselor, ci impunându-și cei mai mulți chiar și însemnate jertfe materiale.

Și acești directori — ca să ne restrângem numai la dâșii — sunt reprezentanți ai tuturor păturilor noastre sociale: ai *preoțimei*, reprezentate prin 3 canonici, un asesor consistorial, 29 protopopi și 16 preoți, — ai *oamenilor cunoscători de legi*, reprezentați prin 18 avocați, 3 judecători (foști avocați) și un judecător, — ai *corpului didactic*, reprezentat prin 1 profesor universitar, 1 director regional, 6 directori de liceu, 3 profesori, 3 revizori școlari și 1 învățător, — ai *administrației*, reprezentați prin 6 primpretori și 2 pretori, — în sfârșit ai *altor profesioniști*, reprezentate prin 1 inginer-inspector general de mine, 1 medic, 1 librar și 1 comerciant.

Tot din astfel de elemente sunt compuse și comitetele despărțămintelor și frumoasa ceată de conferențieri, care crește an de an și care de prezent se ridică la un număr de câteva sute.

Între astfel de împrejurări, e natural, ca «Asociațiunea» să se reorganizeze în timp apropiat, în întregime, și ca și acolo, unde până acum binefacerile ei sunt mai puțin cunoscute, să se impună.

Astfel munca sistematică și roadele bune ale muncii acestei instituții încep a avea răsunet, în cercuri tot mai largi, și în vechiul Regat. De aici dorința câtorva centre de acolo, de a se organiza după felul și în cadrele de organizare ale «Asociațiunii».

Aceste spuse în genere, vom trece, rând pe rând, la lucrările îndeplinite de comitetul central, de organele despărțămintelor și agenturilor și de secțiunile științifice-literare, în anul de gestiune din urmă, prezentând onor. adunări generale rezultatele activității acestora și situația instituției noastre.

I. Despărțămintele. Cătră aceste organe (filiale sau secții) principale ale «Asociațiunii» se îndreaptă, cum am arătat și în alți ani, în primul rând toate stăruințele noastre, pentru că prin organizarea și cu conlucrarea lor, organizăm și munca culturală și economică a satelor și orașelor noastre.

Din *anexa I* a acestui raport, asupra activității despărțămintelor în cursul anului 1921/22, rezultă, că până la data de față avem reconstituite 69 despărțăminte (cu 16 mai multe decât în anul de gestiune 1920/21), anume, pe lângă cele 53 *despărțăminte, reconstituite de mai înainte, anume:*

1. Agnita; 2. Aiud; 3. Alba-Iulia; 4. Băsești; 5. Beclean; 6. Beiuș; 7. Bistrița; 8. Blaj; 9. Boroș-Ineu; 10. Brad; 11. Brașov; 12. Ceica; 13. Ciachi-Gârbău; 14. Cincul-mare; 15. Cluj; 16. Cohalm; 17. Deva; 18. Dicio-Sân-Mărtin; 19. Dobra; 20. Făgăraș; 21. Geoagiu; 22. Gherla; 23. Huedin; 24. Hunedoara; 25. Ibașfalău; 26. Ilia-murășană; 27. Indol (*Iara de jos*); 28. Lăpușul-unguresc; 29. Mărghita; 30. Mediaș; 31. Mociu; 32. Murăș-Oșorheiu; 33. Năsăud; 34. Nocrich; 35. Oradea-mare; 36. Orăștie; 37. Oravița; 38. Râciu (*Bandul de Câmpie*); 39. Sălciua; 40. Săliște; 41. Sân-Nicolaul-mare; 42. Satu-mare; 43. Sebeșul-săsesc; 44. Șercaia; 45. Sibiu; 46. Sighet; 47. Șimleu; 48. Tășnad; 49. Teaca; 50. Tinca; 51. Treiscaune; 52. Viștea; 53. Zărnești, —

au fost reconstituite următoarele 16 despărțăminte:

1. Abrud Cămpeni; 2. Almaș; 3. Baia-mare; 4. Bocșa; 5. Chioar; 6. Dej; 7. Giurgeu; 8. Gurghiu; 9. Hațeg; 10. Jibou; 11. Jiu; 12. Murăș-Ludoș; 13. Vințul de sus (Măhaciu); 14. Seini; 15. Timișoara; 16. Turda.

S'au constituit de nou în acest an 9 despărțăminte, anume:

1. Beliu; 2. Copalnic-Mănăștur; 3. Mercurea-Ciuc; 4. Râșnov; 5. Săcele; 6. Salonta-mare; 7. Sărmașul-mare; 8. Teiuș; 9. Vințul de jos.

Deci în total 78 *despărțăminte constituite și în funcțiune.*

Au rămas *nereconstituite următoarele 17 despărțăminte :*

1. Becicherec; 2. Biserica-albă; 3. Boroș-Sebeș; 4. Bran; 5. Bucium; 6. Buziaș; 7. Caransebeș; 8. Ciacova; 9. Crasna; 10. Hălmagiu; 11. Lipova; 12. Lugoj; 13. Mercurea; 14. Murăș-Uioara; 15. Reghin; 16. Sighișoara; 17. Vișeu-Iza.

Numărul total al despărțămintelor noastre până la data de față este de 96.

Despărțămintele Panciova și Vârșeț au rămas în întregime la Jugo-Slavia.

Proiectate a se înființa sunt următoarele 31 despărțăminte :

1. Bega; 2. Birchiș; 3. Făget; 4. Murăș; 5. Timiș; 6. Bozovici; 7. Orșova; 8. Teregovă; 9. Moldova-nouă; 10. Comloșumare; 11. Șeitin; 12. Arădul-nou; 13. Recaș; 14. Vinga; 15. Carrei-mari; 16. Ileana; 17. Cheuchiș; 18. Valea-Streului; 19. Pui; 20. Feldioara; 21. Hărman; 22. Cefa; 23. Chreșteș; 24. Torda; 25. Ufalău; 26. Drișca; 27. Săchehid; 28. Sălard; 29. Aleșd; 30. Zălau; 31. Odorheiu.

Din vechiul Regat, afară de cele 2 centre Iași și Panciu, amintite în raportul nostru din anul trecut, au cerut informațiuni asupra felului de organizare a societății noastre și și-au exprimat dorința să intre în legătură cu noi și *anumite cercuri* din București, Ploești, R.-Vâlcea, Focșani, Duroștor ș. a. Tutoror s'au dat cărți din editura «Asociațiunii» și îndrumările trebuincioase în scopul organizării; intrarea lor, însă, în organizația noastră, s'a făcut pendentă de înțelegerea prealabilă cu «*Liga Culturală*».

Afară de aceste, felul nostru de lucrare sistematică a fost relevant și recomandat cu multă căldură de mai multe ziare și reviste din vechiul Regat, unele din ele stăruind, cu tot înadinsul, ca societatea noastră să înceapă și acolo organizarea culturală pe baza experiențelor câștigate în părțile ardelen.

Nu putem încheia acest capitol, fără a releva cu laudă hărnicia a o seamă de despărțăminte, modul lor priceput de lucrare, jertfele ce aduc pentru înaintarea «Asociațiunii» și, prin aceasta, la ridicarea culturală și economică a poporului nostru, îmbrățișând cu căldură toate sau aproape toate problemele luate în programul de activitate al instituțiunii noastre.

Astfel, cum se poate vedeă din anexa I a acestei dări de seamă un număr frumos de despărțăminte s'au distins în anul

1921/22 prin ținerea unui număr considerabil de prelegeri populare, cutrierând, în acest scop, toate sau aproape toate comunele din despărțământ, prin înființarea de agenturi și biblioteci în satele ce le aparțin, prin înscrierea unui număr considerabil de membri, de toate categoriile, unele înscriind, prin stăruința dlor prefecți și prim-pretori toate comunele din județ (ca s. e. în jud. Sibiiu și Năsăud) sau din întreagă plasa (ca s. e. la Huedin și Ciachi-Gârbău), altele prin desfacerea de lozuri ale loteriei «Asociațiunii» și prin desfacerea Calendarului acestei instituții ș. a.

De relevat îndeosebi sunt și jertfele de altă natură, aduse de unii domni directori sau de alți binefăcători ai cauzei noastre culturale, ca s. e. punerea vehiculelor în mod gratuit la dispoziția conferențiarilor, cum s. e. a făcut: Dir. Băncii Centrale pentru industrie și comerț, sucursala Sibiiu, dl Dr. Nicodim Cristea în desp. Almaș, dl Bărbosu în desp. Copalnic-Mănăștur.

Fie ca conducătorii tuturor despărțămintelor noastre să se însuflețească la fel și să contribuie pe întrecute la ridicarea cât mai grabnică a neamului nostru pe treapta cea mai înaltă de cultură și bunăstare.

II. Agenturile și bibliotecile populare ale „Asociațiunii“. Pe cum se știe, «Asociațiunea» a tipărit, înainte și după războiu, în editura sa și urmează a tipări o seamă de broșuri și în fiecare an un calendar, cu menirea de a înființa din ele biblioteci populare în satele și orașele noastre, de a le distribui gratuit în anumite ocazii și de a le răspândi și pe cale de abonament. Cu aceste cărțicele «Asociațiunea» a pus temeiul, în cursul timpului, la un număr din ce în ce mai mare de *biblioteci populare*, cari au fost date în grija *agenturilor*, constituite în baza statutelor instituțiunii noastre, unde se găseau împrejurări prielnice în acest scop. Aceste biblioteci s'au sporit rând pe rând și cu alte cărți potrivite și tot mai mult vor trebui ele sporite și mai ales bine utilizate în viitor, stăruind neîntrerupt conducătorii agenturilor, ca ele să devină pretutindeni și pentru toți un nesecat «isvor de apă vie».

În anul de gestiune 1921/22 comitetul central a distribuit agenturilor sale de nou înființate peste 700 astfel de biblioteci, dintre cari pentru toate comunele din județul Târnava-mare 125

și pentru cele din întreg județul Murăș-Turda 130. Un număr considerabil de astfel de biblioteci le-a dăruit bibliotecilor școlare, spitalelor, orfelinatelor ș. a. Un număr însemnat de cărți și calendare au fost distribuite membrilor, mai ales celor ajutători; iar în 6 Maiu 1922, cu ocazia sfințirii bisericei din Sf. Gheorghe, s'au dăruit pentru distribuire poporului de către I. P. S. S. dl mitropolit Dr. *Nicolae Bălan* un număr de 595 de cărți și calendare, tot atâtea exemplare distribuindu-se, în aceeași zi, cu ocazia serbării Ligei Culturale ce a avut loc la Curtea de Argeș.

Ca și în anul trecut, așa și în acest an P. S. S. dl Dr. *Iuliu Hossu*, episcopul Gherlei, cu ocazia vizitațiilor sale cano-nice, face și propagandă culturală, înființând pe unde trece agen-turi ale «Asociațiunii» și plasând în fiecare din ele câte o biblio-tecă. În anul trecut a înființat 81 astfel de agenturi și 80 de biblioteci, între aceste și în 5 comune *rămase afară de granițele țării noastre (în Ceho-Slovacia)*; iar în anul de față, cu cele 122 serii de cărți trimise de comitet înființează tot atâtea agenturi și biblioteci în comunele pe unde urmează a-și face apostolia. Iată o rară și nobilă apostolie, pentru care «Asociațiunea» și neamul nostru îi rămân pentru totdeauna recunoscătoare P. S. Sale.

În anul de față i s'au trimis, la cerere, și P. S. S. dlui *Nicolae Ivan*, episcopul Vadului, Feleacului și Clujului, 50 de biblioteci, pe care, în stăruința nobilă de a face deplină apo-stolia sa, dorește a le distribui agenturilor «Asociațiunii» ce va înființa, în comunele unde face vizitație canonică.

La sfârșitul anului 1920 am avut înființate 894 de biblioteci. În cursul anului 1921 s'au mai distribuit 700. La sfârșitul acestui an am avut 1594 biblioteci populare.

III. Casele Naționale. Când-comitetul central a început să facă propagandă pentru înființarea Caselor Naționale, și-a dat bine seama, că realizarea acestei idei frumoase, va întimpină multe și mari piedeci. Știă, că se cer în acest scop, înainte de toate bani, îndeosebi în împrejurările actuale mulți, foarte mulți bani. Știă bine, că de Case Naționale, așa cum erau proiectate de noi, cu sală de cetire, cu sală pentru serbări și pe-treceri, cu încăperi pentru cooperativă etc., nu se vor putea apucă la început multe comune și că multă vreme, va trebui

să rămânem în cadre mai modeste, așteptând ca pe lângă munca noastră să contribuie și timpul și împrejurările. Știam, că una din condițiile principale la realizarea acestei instituții este agonia terenului necesar, pe care nădăjduiam să-l putem obține gratuit cu prilejul reformei agrare pe seama tuturor comunelor. Socotiam, apoi, că ajungând comunele în posesiunea terenului necesar, se vor putea aduna mai ușor sumele trebuincioase pentru clădire, spre care scop «Asociațiunea» a pus și ea în vedere un ajutor însemnat, mai ales în ce privește facerea planurilor de zidire și arhitecturii. O făcea aceasta, mai ales în nădejdea, că reușind pe deplin Loteria aranjată de instituțiunea noastră, i se va înlesni acordarea acestor ajutoare.

Acum, însă, după doi ani de propagandă pentru înființarea Caselor Naționale, după nenumărate intervenții și după experiențele câștigate în această chestiune am ajuns la convingerea, că realizarea scopului ce ne-am propus este neasemănat mai dificilă decum ne închipuiam la început. Terenul necesar trebuie să fie achitat, iar sumele și alte mijloace necesare au să fie adunate cu răgaz.

În anii 1921 și 1922 ni s'au adresat rugări din toate părțile, să mijlocim teren pentru Casele Naționale și din multe locuri ni s'au cerut sume de zeci de mii Lei pentru renovarea unor edificii, având să fie prefăcute în Case Naționale sau pentru zidirea în întregime a acestor case.

Toate ajutoarele, ce s'ar putea eventual da pentru acest scop, s'au făcut pendente de reușita Loteriei.

Astfel ceea ce doară s'ar putea realiza acum în interesul Caselor Naționale ar fi: ca să se mijlocească terenul necesar pe seama acelor comune, cari iau sarcina de a plăti prețul acestui teren și să se stărue ca rând pe rând și cu răgaz agențiile «Asociațiunii», în înțelegere cu comuna, să adune mijloacele necesare pentru clădire.

În această direcție se lucrează în multe din satele și orașele noastre. Amintim aici orașul Sibiiu, unde se adună mijloacele necesare pentru clădirea unei Case Naționale populare pentru care s'a obținut și un ajutor de Lei 100,000, votat de Consiliul Dirigent; de asemenea comunele Roșia, Vurpăr, Sibiel, Călnic, Porcești și altele din județul Sibiiu și altele din alte județe.

Iar în împrejurările actuale, și până la venirea unor tim-puri mai bune, va trebui să ne mulțumim și numai cu o cameră cât de cât potrivită, în care să fie așezată Biblioteca agenturei și unde să se poată adună cei doritori de cetit și de învățatură.

Vom aduce aici ca exemplu începuturile vrednice de laudă, făcute în această privință de organele despărțămintelor noastre din Baia-mare, Ciachi-Gârbău, Hida, Hunedoara, Zărnești ș. a., cari ca centre ale despărțămintelor au înființat câte o Casină sau câte o Casă de cetire, și ne vom raportă, mai ales, la două exemple: unul din comuna Paloș (jud. Târnava-mare) și altul din Lipoveni (jud. Sătmar). În cea dintâi s'a înființat o Casă de cetire, adăpostită în edificiul primăriei, în cea de a doua dl Petru Nagy, învățător, a înființat o agentură a «Asociațiunii» cu 34 membri, cari se adună la școală, unde de regulă li se țin prelegeri de trei ori pe săptămână și li se cetește din cărțile bibliotecii populare și din cărțile și ziarele dela particulari. Cu ocazia conferențelor în timpul iernii, dl Nagy a dăruit mate-rialul de încălzit și luminatul.

Astfel de Case de cetire «Case Culturale», «Căminuri Cul-turale», sau oricum, altfel s'ar numi ele, în cadrele agenturilor «Asociațiunii» mai avem și în alte locuri și prin puțină stăruință s'ar putea înființa în toate satele noastre.

Mai amintim, că în 1921, cu prilejul adunării generale a «Asociațiunii» s'a inaugurat Casa Națională din Sighetul-Ma-ramurășului, unde s'a deschis o mare bibliotecă publică «Valer N. Simian» și un început de muzeu regional. În sala de solem-nități a acestei case s'au ținut conferințe și șezători culturale. Au cerut planuri și lămuriri pentru înființarea de case naționale sătești comunele: Vad, Borșa, Bobda, Dorgoș, Babșa ș. a. În câteva comune s'au trimis și arhitecți cari să pregătească pla-nurile de zidire necesare. O pildă frumoasă de jertfă pentru casele naționale oferă dl *Toma Hățegan*, comerciant în Doboșd, care a dăruit locul necesar pentru Casa Națională ce se va în-ființa. Până la înființarea ei, a pus la dispoziție cetitorilor ro-mâni o încăpere în apartamentele sale. În acest scop i s'au trimis cărțile necesare pentru un început de bibliotecă ro-mânească.

Implinindu-se în a. c. 50 de ani dela moartea marelui erou național Avram Iancu, «Asociațiunea» noastră, care a moștenit

odată cu casa părintească a eroului și tradiții culturale deosebite, a luat inițiativa unei case naționale sătești în Vidra de sus și a unui muzeu istoric al anilor 1848—1849 în legătură cu casa părintească a lui Iancu. Această casă ar rămâne neschimbată, la mijlocul complexului de zidiri proiectate, fiind ea însăși cea mai prețioasă piesă de muzeu. Ministerul de domenii, Casa pădurilor ne-a și încuviințat în acest scop, cu un patriotism vrednic de toată lauda, 300 metri cubici lemn de construcție din pădurile Statului de pe teritoriul comunei Arada—Horia, plasa Câmpeni, județul Turda-Arieș. Având sprijinul necesar și din partea altor autorități și mai ales a marelui obște românești, care e invitată, și la acest loc, să contribuie cu obolul său pentru acest nobil scop, sperăm să putem inaugura această casă în timpul cel mai apropiat. *Numele persoanelor care contribuie cu sume dela 1000 Lei în sus, se gravează în incintele numitei case.* Dna și dl Teodor Doboiu, comerciant în Sibiu, au fost cei dintâi care au contribuit pentru acest scop cu suma de 5000 Lei.

IV. Cursurile pentru analfabeți, cărora despărțimintele le-au dat înainte de războiu o atențiune deosebită, au început să intereseze de nou pe conducătorii satelor noastre, unde cartea și scrisul sunt prea puțin cunoscute.

În acest an, cum arătăm și în anexa specială a despărțimintelor, s'au ținut câteva astfel de cursuri. Comitetul a distribuit în acest scop 1000 abecedare pe seama neștiutorilor de carte și va stărua ca această acțiune folositoare să fie îmbrățișată în viitor de factorii noștri culturali în toate despărțimintele.

V. Loteria „Asociațiunii“. Fiind problemele culturale după întregirea noastră națională cu mult mai numeroase și mai mari decât înainte de această întregire, «Asociațiunea» noastră, dându-și seamă de aceasta, și-a lărgit sfera de acțiune, fixându-și un nou program cultural, potrivit cu noile împrejurări (statui și monumente pentru eternizarea bărbaților și evenimentelor mari din trecutul nostru, case naționale cu muzee și biblioteci, regionale și sătești, sporirea fondurilor necesare pentru întreținerea și continuarea acestor lucrări și în viitor, precum și întregirea Casei naționale centrale din Sibiu). Ne având mijloace materiale proprii pentru înfăptuirea acestor probleme, a socotit să și le procure organizând o mare loterie de clase pe patru ani.

În consecință am cerut guvernului încă în primăvara anului 1920 să ne încuviințeze o asemenea loterie. Loteria ne-a și încuviințat-o ministerul de finanțe sub Nr. 35,211—1920 și Nr. 11,377—1921, în înțelegere cu cel de interne. Având această aprobare, am tipărit și pus în vânzare 1.000,000 (un milion) de bilete de loterie à 20 lei, în vara anului 1921. Dacă s'ar vinde toate biletele de loterie, ar rezulta o sumă de 20.000,000 (douăzeci milioane) lei, din care 6.000,000 (șase milioane) s'ar distribui ca premii, 4.000,000 (patru milioane) ar fi cheltuelile, iar restul beneficiu curat în scopurile culturale amintite.

Rezultatul propagandei și vânzărilor din întâiul an de loterie n'a fost cel așteptat de noi. Cu toate acestea el a fost mulțumitor. Ne facem și aici datoria aducând cele mai călduroase mulțumiri tuturor sprijinitorilor mai însemnați din întâiul an al loteriei noastre. Anume:

«Băncei Românești» din București care, la intervenția dlui Vintilă Brătianu, a ajutat scopurile însoțirii noastre în numărul cu 100,000 lei și în efecte cu tot atâta;

Institutului de credit și economii «Albina» din Sibiu, care a cumpărat 1000 bilete pentru suma de 20,000 lei;

«Băncei Naționale a României» care, la propunerea d-lui guvernator I. G. Bibicescu, ne-a cumpărat 5000 bilete pentru suma de 100.000 lei;

Dlor primpretori ai plaselor Arad, Pecica, Hida, Vașcău, Cohalm, Ciachi-Gârbău, Geoagiul de jos; apoi dlor Sergiu Medeanu, protopop în Sebeșul-săsesc, dlui Augustin Șandru din Viștea de jos, dlui Nic. Avram, protopop în Copalnic-Mănăștur, dlui Valer Popovici, prefect în Cluj, dlui A. Ludu, protopop în Hunedoara, cari toți ne-au dat mână de ajutor la desfacerea biletelor, vânzând un număr mai mare;

Institutelor de credit și economii: «Bihoreana» din Oradea-mare, «Târnavéana» din Sighișoara, «Economul» din Cluj, «Izvorul» din Alba-Iulia, «Furnica» din Făgăraș, «Victoria» din Arad și «Albina» sucursala Brașov, care încă au plasat multe bilete de loterie la clientela lor.

Tragerea I a loteriei noastre s'a ținut regulat în zilele 31 Decembrie 1921 st. v. (13 Ianuarie st. n.)—20 Ianuarie 1922 st. v. (2 Februarie st. n.) în prezența următoarelor autorități: a) prefectura județului (dnii Dr. N. Comșa, prefect, Ilie Muțiu și

I. Ciocan funcționari la prefectură); *b*) prefectura poliției din localitate (dnii A. Bălăban și E. Bogdan); *c*) administrația financiară (dnii Christman și Ioan Mihu); *d*) procurorul de stat: dl Dr. Valer Roșca; *e*) din partea comitetului nostru central și ai comisiei loteriei: dnii General I. Boeriu, I. Vătășan, G. Poponea, Dr. Preda și toți membrii și funcționarii noștri din localitate pe rând.

Suntem convinși însă că publicul nostru cult, dându-și seamă de însemnătatea problemelor culturale, pe care «Asociațiunea» noastră vrea să le înfăptuiască prin loteria ei, îi va da tot sprijinul trebuincios, astfel ca să nu rămână un bilet nevândut dela loteria noastră. Indesebi facem un călduros apel la frații bănățeni cari și în trecut au dat sprijin și avânt deosebit însoțirii noastre, făcând-o din regional ardeleană, cum eră până în 1896, general românească prin despărțămintele harnice ce le-au întemeiat și prin neuitatele adunări generale ce ne-au pregătit de atunci încoace în centrele lor.

Ce frumoasă ispravă ar fi, dacă fiecare Român ar cumpăra bilete dela loteria noastră și cu acest prilej al adunării generale din Sibiu, spunându-și, pe lângă binețele tradiționale românești, și cuvintele de întrebare: «Câte bilete ai cumpărat dela Loteria Astrei?»

VI. Propaganda noastră teatrală. Simțindu-se tot mai mult nevoia unui teatru românesc bine organizat, serios și în măsură de a face educația artistică și națională a publicului nostru, dupăce multe trupe din vechiul regat nu satisfăceau nici ca repertoriu nici ca artă dramatică, «Asociațiunea» noastră s'a cugetat și la această problemă, cercând să vină în ajutor școlărilor, meseriașilor și diletanților noștri de tot felul, cari ne cereau sfatul și sprijinul la reprezentațiile lor, până când vechea noastră «Societate pentru fond de teatru», orașele și statul nu vor soluționa ele definitiv această importantă cauză. De aceea a angajat pe dl *Nicolae Băila*, artist dramatic în Sibiu, să țină cursuri de dicțiune elevilor, meseriașilor și altor persoane dornice de a jucă teatru, pentru a-și pregăti elementele necesare unei trupe de diletanți. D. Sa a și instruit pe diletanții din Sighetul-Maramureșului pentru reprezentația teatrală dată cu prilejul adunării noastre generale din acest oraș, a stăruit pentru în-

îghebară a unui cor și a unui concert cu acelaș prilej în numitul oraș, a aranjat un festival la teatrul orășenesc din Sibiiu în onoarea oaspeților italieni la 27 Septemvrie 1921, a instruit pe elevii dela liceul «Gheorghe Lazăr» din localitate la reprezentația piesei «Baba Hârca» cu ocaziunea serbării naționale din 1 Decemvrie acelaș an, la 14 Februarie a. c. s'a străduit, alături de ceilalți funcționari ai «Asociațiunii», pentru reușita seratei etnografice, aranjată de această instituțiune, a redactat o scrisoare către despărțăminte pentru a află, unde sunt săli potrivite pentru reprezentații și unde nu, și a ținut cursuri de dicțiune la liceul de băieți din localitate în cl. VI și VII câte 1 oră pe săptămână, iar la seminarul teologic din Sibiiu câte 3 ore pe săptămână și la școala normală în cl. I—VII câte 1 oră în fiecare clasă. Atât e ce s'a făcut până acum. E puțin, ce e drept. Când vom aveà mijloace mai mari, vom face mai mult.

VII. Conferențiarul și propagandiștii culturali. Dl *Aurel Nistor*, conferențiarul și propagandistul cultural al «Asociațiunii», și-a continuat și în anul 1921/22 folositoarea propagandă, la care s'a fost angajat. A înscris membri, a câștigat abonamente la revista «Transilvania» și la «Biblioteca populară», a desfăcut lozuri de ale loteriei aranjate de instituțiunea noastră, a înființat două despărțăminte nouă, unul al Râșnovului și altul al Săcelelor, desfăcute din desp. Brașovului. Lucrarea dânsului a fost însă împiedecată nespun de mult în lipsa unui permis de călătorie gratuit pe C. F. R., favor cerut de repețiteori în interesul propagandei noastre culturale.

Ministerul de comunicații a refuzat deocamdată liberarea de bilete de liber parcurs pe seama conferențiarilor propagandiști ai «Asociației», fiindcă regulamentul actual nu permite. Ni s'a pus însă în vedere modificarea acestui regulament pentruca «Asociația» noastră să poată fi satisfăcută.

Golul unui propagandist cultural în interesul societății noastre l-a umplut cu multă dragoste și cu mult succes dl inginer *Baiu Crăciun*, dir. regional silvic în Sf. Gheorghe, care, în calitate de membru al subsecției silvice, a desvoltat o activitate foarte frumoasă, asupra căreia insistăm mai pe larg în procesul verbal al ședinței plenare a secțiilor din *anexa II*.

Foarte bune servicii ne-a făcut și dl *Miron Benchea*, preot în *Buffalo* (America), care a fost numit conferențiar propagan-

dist și, în această calitate, a câștigat pentru «Asociațiune» un număr frumos de membri ai Casei Naționale centrale, precum și membri fondatori și pe vieață, de asemenea abonamente la publicațiunile noastre.

În timpul din urmă a fost angajat ca propagandist cultural pentru vechiul Regat dl *Gheorghe Poponette*, publicist în Iași.

Simțind, însă, tot mai mult necesitatea instituirii unui *conferențiar agronomic*, care este reclamat din toate părțile și care, acum mai ales, cu ocazia împrumutării țărănilor, ar putea fi de un folos neprețuit, cu sfatul său, îndeosebi plugarilor, cari au să-și aranjeze pentru întâiași dată moșioara și întreaga lor gospodărie, — comitetul a preliminat pentru anul 1923 suma de Lei 54,000 — în scopul angajării unui conferențiar ambulant, pentru acoperirea diurnului și cheltuielilor de călătorie.

VIII. Propaganda cooperativă. În lipsa de mijloace financiare nu am putut să-i dăm după războiu «Asociațiunii» un *conferențiar cooperativ*, pentru care aveam înainte de războiu un post sistemizat; iar fără de un asemenea organ noi am putut contribui puțin în acest an la înaintarea chestiunii cooperative. De altcum nu au fost puține nici alte dificultăți, cari au întârziat o lucrare spornică și însoțită de rezultate îmbucurătoare în această privință. Între aceste numărăm următoarele:

Prin legea pentru extinderea băncilor populare și a decretului-lege, referitor la înființarea Casei centrale a cooperativeelor și împrumutării sătenilor, în tot cuprinsul României-Mari, din August 1920, s'a produs o zăpăceală în rostul băncilor și cooperativeelor dela noi. Înființarea instituțiilor de această natură, întâmpină acum mai multe dificultăți decât mai înainte, în urma modificării Legii amintite; în acelaș timp băncile populare și cooperativeele vechi trebuind să-și modifice statutele în conformitate cu dispozițiile Legei din chestiune, ca să poată și ele beneficia de unele favoruri, pe cari Legea le prevede.

Apoi câteva federale, ca cea din Brașov, Bistrița ș. a., înființate după războiu, având să lupte cu nespuse greutăți, publicul nostru nu s'a prea aflat îndemnat să îmbrățișeze cu căldură chestiunea cooperativă.

Din multe părți se aduc și învinuiri, că această problemă de importanță capitală nu ar fi fost nici sprijinită, încât privește

provinciile alipite, cu tot interesul cuvenit; fie din cauza că Centrala Băncilor și aceea a Cooperativelor vor fi fost reținute dela îndeplinirea în măsura cuvenită a acestei îndatoriri, prin grelele împrejurări provocate de războiu, având să întărească cooperația în vechiul Regat, și astfel ne mai răsbînd să dea tot ajutorul necesar și dezvoltării cooperației în afară de vechiul Regat, — fie că vor fi fost la mijloc și alte cauze, pe cari noi nu le știm.

Adevărul este, că cooperația la noi stagnează, și că pentru îndrumarea ei pe calea cea adevărată trebuie să se ia măsuri de urgență.

În acest scop va trebui să facă ceva mai mult și instituția noastră. Căci e de tot prea puțin ceea ce a făcut în acest an, anume: un curs cooperativ, ținut la sate, în cadrele «Asociațiunii», de dl Aurel Nistor, de altfel cu destule jerfe din partea d-sale, cele câteva conferințe ale unor membri ai Secțiunii economice a instituției noastre și ale câtorva zeloși conferențieri din despărțăminte, cum și distribuirea de statute și îndrumări din partea comitetului central celor ce i s'au adresat.

Numai un harnic conferențiar ar putea să stăruie cu succes la noi în această direcție, și pentru acest scop, contăm, cu toată dreptatea și la ajutorul Statului.

IX. Din „Biblioteca populară a Asociațiunii“ în anul 1921 s'au tipărit următoarele cărți: Nr. 96 «Ardealul și Ardelenii», partea I de Victor Lazăr; Nr. 97 «Ardealul și Ardelenii», partea II de Victor Lazăr; Nr. 98 «Istoria lui Tudor Vladimirescu, ce trebuie să știe poporul despre el» de Ioan Georgescu; Nr. 99 «Oameni și stări dela noi» de Dr. Elie Dăianu; Nr. 100 «Ce este și ce vrea să facă Asociațiunea?» de Ioan Georgescu; Nr. 101 «Mitropolitul Andreiu Șaguna», partea I de Dr. Ioan Lupaș; Nr. 102 «Mitropolitul Andreiu Șaguna», partea II de Dr. Ioan Lupaș; Nr. 103 «Calendarul Asociațiunii pe 1922» și Nr. 104 «Din păcatele noastre» povestire din vremea stăpânirii ungurești de Ioan Agârbiceanu.

Dacă adăugăm la aceste nouă (9) cărți tipărite în 1921 și pe cele patru (4) tipărite în 1920, precum și cele patru (4) ce se află acum sub tipar, avem în total 17 broșuri tipărite de «Asociațiunea» noastră în timpul din urmă.

Deși broșurile au fost aflate bune și corespunzătoare trebuințelor noastre, atât din partea secțiilor științifice-literare cât și din partea pressei noastre de toate categoriile, ele totuș nu se bucură de răspândirea aceea pe care ar merită-o. Adevărat că scumpetea cea mare a hârtiei și tiparului ne împiedecă să vindem aceste broșuri pentru prețurile bagatele dinainte de răsboiu (20—30 bani broșura), credem însă că totuș s'ar putea face cu mult mai mult pentru răspândirea lor, dacă fiecare membru al însoțirii noastre s'ar face și un propagandist al publicațiunilor ei. În adevăr, a fi membrul unei societăți înseamnă nu numai a-ți plăti regulat taxa de membru, ci a-ți subordonă interesele personale celor generale, a sprijini, din răspunderi, toate acțiunile culturale inițiate de această societate, deci și publicațiunile ei, și mai ales acestea, într'un timp de materialism cras ca al nostru, când se cetește așa de puțin și când cartea bună trebuie îmbiată în tot locul și cu toate prilejurile.

Indemnăm, deci, călduros pe toți membrii însoțirii noastre și pe toți oamenii de bine să ne ajute cât mai mult la răspândirea publicațiilor noastre prin abonamente, organizarea colportagiului necesar ș. a.

X. Revista „Transilvania“ a continuat să apară lunar și în anul 1921, ținând seamă, întru cât a fost cu puțință, de trebuințele noastre speciale. Și fiindcă anul 1921 a fost anul comemorărilor, și revista «Transilvania» a ținut să comemoreze unele fapte și personalități mari. Astfel Nrul 5 a fost închinat, aproape în întregime, amintirii lui *Tudor Vladimirescu*, dela a cărui moarte în 27 Maiu st. v. (9 Iunie st. n.) s'au împlinit 100 de ani, de o parte cu scopul de a face mai bine cunoscută personalitatea acestui erou în cercurile noastre ardelenesti, iar de altă parte cu scopul de a arăta legăturile refugiaților români din Oltenia cu frații noștri bănățeni în timpul acelei revoluții și astfel a dovedi odată mai mult unitatea noastră națională de totdeauna. Împlinind dl *N. Iorga*, membrul nostru de onoare, la 6/18 Iunie 50 de ani de viață, ca și partea cea mai mare a pressei noastre naționale, ba cu mândrie putem zice că înaintea tuturor, am închinat un număr special al revistei pentru serbătorirea marelui nostru bărbat. — Nrul din Septembrie (9) al revistei noastre a fost dedicat memoriei lui *Dante Alighieri*, lui *Napoleon I* și lui *Lafontaine*, pe cari asemenea i-a serbătorit

toată lumea și în deosebi frații noștri latini din Apus. — N'am uitat nici de alți bărbați binemeritați ai neamului, cum au fost: *Petru Maior* pe care l-am comemorat prin un parastas făcut pentru pomenirea lui la biserica română unită din Sibiiu, prin mai multe conferințe și articole ținute în diferite părți; *Ioan C. Brătianu*, întru amintirea căruia «Asociațiunea» noastră a aranjat un mare festival artistic-literar la 29 Maiu 1921 și *Vasile Alecsandri*, despre legăturile familiare ale căruia a lămurit pe cetitorii noștri dl G. Bogdan-Duică, prof. univ. în Cluj, membru al secției noastre literare, într'un studiu special.

Fiindcă însă, cu toate sforțările noastre de a asigura revistei o cât mai largă răspândire, ne-am isbit și ne isbim neîncetat de greutăți foarte mari, facem și pentru ea un călduros apel către toți cărturarii noștri să ne sprijinească făcând tot mai multe abonamente la revista noastră și popularizând-o în cercurile lor de cunoștințe.

XI. „**Biblioteca Astra**“, începută în 1920 cu excelenta «Istoria literaturii române», epoca veche, vol. I. de *Sextil Pușcariu*, prețul 25 lei, s'a continuat în 1921 cu Nr. 2. «Tudor Vladimirescu», dramă în cinci acte de *N. Iorga*, prețul 12 lei. Când publicațiunile acestei biblioteci, menite mai mult cărturarilor noștri, vor fi mai căutate, vom tipări mai mult. — În anul curent (1922) au apărut Nr. 3 din această bibliotecă: *Ioan Georgescu*, Prin România, partea I., Ardealul și Nr. 4: *Ștefan Mețeș*, Istoria Românilor până la întemeierea principatelor, vol. I., acestea două din urmă cu menirea de a se distribui ca premii la tragerea I, a loteriei noastre, iar Nr. 5 este colecția de «Cântece populare românești pentru cor mixt», datorită dlui profesor *N. Oancea*, prețul 20 lei.

Fiind de mare interes să prospereze și această întreprindere a «Asociațiunii», facem un apel și pentru sprijinirea acestor publicațiuni importante.

XII. **Secțiile științifice-literare**, ca de obicei, și-au ținut ședința plenară, la 14 și 15 Iulie st. n. a. c. în Sibiiu. Discuțiile urmate în această ședință, propunerile, constituiriile, întregirile și schimbările în personalul secțiilor, precum și alte lucruri de interes, se pot afla în procesul verbal al ședinței plene, publicat ca anexa II a acestui raport. Alte ședințe au

ținut: secția istorică, cea economică și cea medicală. Secția istorică în ședința ei ținută la 29 Octomvrie 1921 în Cluj a luat la cunoștință hotărârile ședinței plenare din acel an și a decis ținerea unei lungi serii de conferințe în Cluj, la universitate, sub egida despărțământului Cluj al «Asociațiunii», ba chiar și editarea unei reviste istorice. Seria acestor conferințe a deschis-o dl Dr. I. Lupaș, raportorul secției, vorbind despre înființarea și scopul «Asociațiunii» noastre. În privința revistei a rămas să se caute mijloacele materiale necesare editurii. Importantă lucrare statistică despre jertfele aduse de poporul român din aceste părți în războiul mondial s'a încredințat președintelui acestei secții, dlui T. V. Păcățianu și se află în starea următoare: Până la sfârșitul lui Iunie a. c. s'a adunat materialul trebuincios pentru lucrare, adecă tablourile nominale, compuse pe comune, despre cei plecați în războiu din 6 orașe municipale, precum și din 14 județe. Intreg materialul primit până la sfârșitul lui Iunie e prelucrat și tablourile nominale se păstrează în arhiva «Asociațiunii» ca documente importante privitoare la istoria contemporană. Cu bucurie constatăm că această anevoioasă, dar atât de însemnată lucrare e pe cale de a se termina cu bun succes, mulțumită străduințelor neobosite ale dlui T. V. Păcățianu. — Secția economică a ținut o ședință însemnată în 13 Maiu a. c. La cererea membrilor din Cluj a acestei secții de a muta sediul secției la Cluj, membri din Sibiiu au răspuns că o hotărîre nu se poate aduce decât într'o ședință, la care să participe și alți membri domiciliați în alte părți. Mai departe secția a încredințat pe membrul ei dl R. Simu să pregătească un plan de acțiune, să raporteze asupra situației cooperativelor și să facă propuneri în legătură cu oferta dlui S. N. Sandu din Slimnic de a se angaja conferențiar al «Asociațiunii». Secția a luat act cu recunoștință de gestul dlui *Virgil Bontescu*, directorul sucursalei Sibiiu a «Băncii Centrale», membru al acestei secții, care pune gratuit la dispoziția «Asociațiunii» un autocamion în scopul ținerii de conferințe și prelegeri populare la sate. Cu modul acesta s'au și ținut conferințe și prelegeri în 20 de sate din județele Sibiiu, Făgăraș și Alba de jos. — Secția medicală, din inițiativa dlui Dr. Gh. Preda, a ținut o ședință în care s'a constituit subsecția medicală Sibiiu, care a invitat și pe domnii doctori din alte centre să se con-

stitue la fel. Au și venit adesiuni din mai multe părți. Mai departe secția a trimis un apel către toți domnii medici să se înscrie între membrii noștri și să sprijinească acțiunile noastre culturale. Apel special s'a redactat către medicii șefi ai stațiunilor balneare și climaterice din țară pentru a stăruî să se vînză și în aceste localități cât mai multe bilete dela loteria noastră. — În fine, toate secțiile recunoscând importanța sprijinirii loteriei și a publicațiilor noastre, așa cum le-a înfățișat-o secretarul nostru literar, dl I. Georgescu, în ședința plenară, promit tot concursul lor în aceste scopuri cu prilejul conferințelor ce vor desvîlta, al articolelor ce vor scrie, precum și cu alte prilejuri.

XIII. Conferențe, prelegeri, șezători culturale. E mare puterea cuvântului tipărit, fiindcă străbate deapururi și pretutindenea. Piedeci de timp și de spațiu, așa zicînd, acesta nu mai cunoaște. De aceea e considerată presa între marile puteri ale lumii. Sunt însă epoce când cuvântul tipărit nu are răsunetul convenit. Atunci el trebuie să fie însoțit de graiul viu. Acesta singur mișcă, sguduie, sfarmă. Graiul viu nu poate fi înlocuit prin nimic. Mîntuitorul lumii, Hristos, încă a dat porunca «Mergînd învățați!» sau «predicați», «vestiți!» — dar nu «cetiți!» De aceea nimeni nu impresionează mai profund auditoriul ca un conferențiar distins, un orator bun, un predicator de seamă, un missionary pătruns de sublimitatea chemării sale. Unul ca acesta întrunește în sine tot ce e mai ales în lume: logica, dialectica, puterea de argumentare a filosofului; bogăția cunoștințelor și asemănarilor din diferitele literaturi, arte și științe; vioiciunea mimicei și artei dramatice în predare; iar când cuvîntătorul e dăruit și cu glas plăcut, la toate acestea se mai pot adăoga deliciale muzicii.

Dar graiul viu mai are și alte avantagii față de lectură.

Cuvîntătorul e nu numai vestitorul, ci și garantul și mărturisitorul unor adevăruri prin însăși vieața, atitudinea și faptele sale. El poate fi oricînd controlat de oricine din momentul când vrea să îndrumeze vieața publică. Îl spune fața cum îi e vieața.

Afară de aceea lectura e operă exclusiv personală. Cetînd poți trece cu vederea lucruri importante. Ascultînd însă o frumoasă expunere a rezultatelor dobîndite de altul după studii și meditațiuni îndelungate, e imposibil să nu remarci ce este

esențial și ce este accesoriu; ce este de importanță capitală și ce este de mână a doua. Cuvântătorul cu mijloacele amintite te poate fascina atât de mult, încât să ți-se pară uneori că îți taie și răsuflarea cu puterea cuvântului și a convingerii sale. Graiul viu mai mult decât scrisul poate arăta adevărata convingere a cuiva prin vioaia sclipire a ochilor, printr'un gest care uneori poate lămurii o situație, prin expresiunea feții și întreaga atitudine, făcând astfel minuni de reculegere și îmbărbătare sufletească.

Cu toată dreptatea a zis poetul:

«Ca 'n basme-i a cuvântului putere!»

Dându-și seama de acestea, «Asociațiunea» noastră a ținut și în anul 1921 să deștepte interesul poporului nostru față de chestiunile naționale, patriotice, culturale, economice, sanitare, juridice etc. prin 450 conferențe și prelegeri, precum și prin o serată sau șezătoare etnografică.

Amintim în deosebi frumoasele conferențe ținute cu ocaziunea adunării generale din Sighetul-Maramureșului de dnii profesori universitari Dr. I. Lupaș despre trecutul Românilor maramureșeni și V. Bogrea despre latinitatea noastră. Tot cu prilejul acela dl Dr. V. Filipciuc a înfățișat Maramureșul istoric, geografic, etnografic, cultural, statistic etc. pentru oaspeții sosiți în localitate, iar poporului i-au lămurit însemnătatea zilei dnii Dr. D. Manu și Prof. Al. Lupeanu-Melin. La Sibiiu și împrejurime merită să fie amintite inimoasele conferențe, care au deșteptat atâta însuflețire în mijlocul poporului dela sate, ținute de ofițerii din garnizoana Sibiiu la îndemnul dlui general I. Vlădescu despre nevoia de a avea armată. Tot la centru pe lângă localnici au venit să țină conferențe dnii profesori universitari din Cluj: Vladimir Ghidionescu («Oameni de caracter»), Marin Ștefănescu («Filosofia școalei lui Gheorghe Lazăr») și Gh. Oprescu («Pictorul N. Grigorescu»), apoi o serie de trei conferențe dl I. D. Ștefănescu din București.

Trebuie remarcată și adusă ca model tuturor despărțămintelor noastre admirabila serie de 24 conferențe ținute de despărțământul Cluj al «Asociațiunii» noastre. E remarcabilă și activitatea de această natură a despărțămintelor: Almaș, Băsești, Blaj, Deva, Dobra, Gherla, Huedin, Hunedoara, Ilia-murășană, Lăpușul-unguresc, Murăș-Oșorheiu, Năsăud, Sălciua, Șarmașul-

mare, Treiscaune, Turda, Vințul de sus, Viștea de jos, Zărnești ș. a.

Pentru înviorarea conferențelor e proiectată refacerea aparatelor de proiecțiuni luminoase distruse în timpul războiului și îmbogățirea lor cu diapozitive nouă din domeniul geografiei și istoriei patriei, mai departe din acela al științelor naturale etc. În acest scop comitetul central al «Asociațiunii» a pus la îndemână suma de 5000 lei pentru procurarea diapozitivelor necesare.

Văzând apoi «Asociațiunea» că de un timp încoace încep a se introduce în societatea noastră cultă dansuri internaționale ca «foxtrot», «tango», «tustep», «shimmy» și alte bazaconii cari, așa cum se dansează la noi, amenință să devină un pericol, la 14 Februarie a. c. a aranjat o serată națională în sala cea mare dela «Urania» din Sibiu, la care a participat toată lumea românească de seamă din localitate și împrejurime: generali și ofițeri, profesori, elevi și eleve din clasele superioare ale școalelor secundare, avocați, medici, funcționari, meseriași și țărani fruntași cari toți și-au aflat o plăcere în dansurile și porturile curat românești în care s'a prezentat toată lumea de bine în seara aceea. «Asociațiunea» a aranjat această serată ca să dovedească de o parte scepticilor noștri că și românește se poate petrece bine și elegant, deci, nu e nevoie să împrumutăm până și modul de a ne petrece dela străini și a voit de altă parte să îndemne prin exemplul său și pe alte societăți și organizațiuni ale noastre să procedeze la fel pentru păstrarea jocurilor și porturilor noastre strămoșești.

XIV. Muzeul central s'a sporit în anul trecut, în total, cu 78 obiecte mai mici, aparținătoare diferitelor secții. Excursii pentru colectarea de nouă obiecte nu s'a putut face nici în anul acesta, din cauza lipsei de local, unde ele să fie catalogizate și aranjate, deși «Asociațiunea» dispune de case destule, care sunt închiriate. În mai multe rânduri s'a apelat la forurile competente pentru a ni se evacua, cel puțin o parte din case în care să aranjăm colecțiile Muzeului, dar fără rezultat. Întrucât, în timp scurt, nu vom obține evacuarea, chiar și obiectele, pe cari le avem colectate, vor fi expuse stricăciunii. E imposibil ca aproape 100.000 de obiecte să poată fi păstrate în 15 camere, după ce numai colecția picturului Octavian Smigelschi ar reclama cel puțin 6 camere.

În 1921 s'a cumpărat colecția de tablouri și deseme a pictorului O. Smigelschi cu suma de 200,000 Lei, din care până acum s'au plătit familiei regretatului pictor suma de 100,000 Lei. Restul de 100,000 se va da la încheierea contractului. Pe seama secției etnografice a muzeului central s'au făcut dulapuri în lungime de 60 m. din lemn de stejar, sticlă solin, cu uși pe roțițe, pentru suma de 1000 Lei metru linear. Pentru încadrarea diferitelor tablouri s'au comandat cadre de 16,000 Lei.

XV. Biblioteca centrală a „Asociațiunii“. În cursul anului 1921 această bibliotecă s'a sporit cu 318 volume, parte cumpărate, parte dăruite, precum și cu revistele și ziarele care se află în schimb de publicații cu publicațiile noastre. Ar fi de dorit să se facă amendamentul convenit la legea care obligă editurile din țară să trimită câte un exemplar din toate cărțile, revistele și ziarele cotidiene și bibliotecii noastre centrale, precum se trimit asemenea exemplare bibliotecii Academiei Române, fundațiunii universitare Carol I, bibliotecilor universitare Cluj, Iași și Cernăuți.

XVI. Averele „Asociațiunii“ în 1921. Incassările fondului general al «Asociațiunii» au fost de Lei 856,308·16, precum se poate vedea din socotelile ce le dăm în *anexa III*.

Leșitele au fost de Lei 621,472·74, iar restul de Lei 234,835·42, s'a transpus ca dotație în următorul chip:

Fondului general Lei 50,000·—;

Muzeului central al «Asociațiunii» pentru procurări de obiecte Lei 9835·42;

Bibliotecii centrale a «Asociațiunii» pentru procurări de cărți și a mobilierului necesar Lei 25,000·—;

«Bibliotecii populare a Asociațiunii» pentru tipărirea de cărțile folositoare poporului nostru în anul 1922 Lei 150,000·—.

XVII. Fondurile și fundațiunile, administrate de «Asociațiune» în conformitate cu literele fundamentale, au crescut în mod normal. Specificarea amănunțită a acestora, starea lor la sfârșitul anului 1921 și întrebuințarea veniturilor lor se pot vedea în darea de seamă asupra gestiunii financiare, publicată ca anexă la acest raport.

Fondurile și fundațiunile, de care s'a ocupat «Asociațiunea» în anul 1921, sunt în număr de 20. Lucrările reclamate mai

ales de aceste fonduri și fundațiuni au fost: distribuirea de burse și ajutoare, darea în arândă a realităților de care ele dispun, vânzarea și prefacerea în bani a unor realități greu de administrat, subscrierea de acții nouă pe seama unora din ele și, în general, îngrijirea de o cât mai prielnică dezvoltare a lor.

Numărul total al fondurilor și fundațiilor administrate de «Asociațiune» se ridică la 60, dintre care o mare parte sunt create de «Asociațiunea» noastră însăși.

În cursul anului 1921 am primit la *fundațiunea doctorului Cornel Păcuraru-Bianu* efecte și numărări în valoare de Lei 95,378—, având să se primească restul acestei importante fundațiuni de aici înainte. Din acest rest în timpul din urmă s'a vândut și locul viran din București aparținător acestei fundațiuni pentru suma de Lei 165.000—, sumă care n'a intrat la cassa noastră centrală. O biografie amănunțită a acestui mare Meccenat se găsește în Calendarele «Asociațiunii» noastre pe 1921 și 1923.

S'au vândut realitățile *fundațiunii Dr. Grigorie Sândeau* din Sibiu pentru suma de Lei 60,000—, sumă care, după scăderea a 10,000 Lei, ce i s'a dat văduvei fondatorului, s'a trecut la «Albina» în contul fundațiunii.

Din *fundațiunea Adam Buda* s'a dat suma de 2500 Lei în înțelesul dispoziției testamentare ca fond de premii pentru elevii școlii civile de băieți din Hațeg, unde se păstrează și o colecție de obiecte din domeniul științelor naturale dăruite de fondatorul nostru acestei școli.

Fundațiunea T. Sandu. La bursa de Lei 250—, pentru care s'a publicat concurs în 1921/22, n'a intrat nici o cerere. Bursa se va acorda cu alt prilej.

Realitățile *fundațiunii Mihail Albon din Blajova* pe anul 1921/22 s'au arendat dlui C. Cialogovici cu suma de Lei 500—. Literile fondationale ale acestei fundațiuni sunt aprobate de minister.

În cursul anului 1921 și a celui curent s'a început vânzarea realităților fundațiunii *Petru Mureșianu din Vireag*. Până acum s'au trimis cassei noastre centrale 40,000 Lei. Vânzătorul acestor realități e dl Dr. Ioan Moldovan șeful judecătoriei de ocol din Beclean, căruia li aducem călduroase mulțumiri pentru serviciile făcute acestei fundațiuni a noastre.

Averea totală administrată de «Asociațiune» (afară de prețul imobilelor fundațiilor) se urcă la suma de Lei 1.759,809·59, din care scăzând pozițiile transitorii de Lei 380,000·—, rămâne o avere curată de Lei 1.379,809·59.

Pentru anul 1923 comitetul prezintă On. Adunări generale, în anexa IV, proiectul de budget ordinar cu Lei 590,000·— la venituri și cheltueli.

Consemnarea bursierilor, cari au beneficiat în anul școlar 1921/22 din veniturile fondurilor și fundațiilor administrate de «Asociațiune» se poate vedea în anexa V.

XVIII. **Internatul de fete al „Asociațiunii“.** În acest internat, administrat de «Asociațiune» au fost adăpostite, conform înțelegerii făcute cu resortul cultelor și instrucțiunii publice al fostului Consiliu Dirigent Român, elevele care au urmat în anul școlar 1921/22, liceul de fete al statului, în număr de 130.

Veniturile internatului, în anul școlar 1921/22, au fost de Lei 746,955·61, cari au acoperit pe deplin cheltuielile.

Mai amintim, că în anul școl. 1921/22 s'au dat ajutoare elevelor sărăcuțioase la învățătură și sărace, adăpostite în internat, în suma de Lei 12,000·—.

Bugetul internatului pe anul școl. 1922/23 s'a proiectat cu suma de Lei 870,000·— la venituri și cu tot atâta la cheltuieli.

XIX. **Membrii „Asociațiunii“.** La încheierea anului de gestiune asupra căruia raportăm, instituțiunea noastră a avut: 19 membri onorari, 76 membri activi și 321 membri corespondenți ai secțiunilor științifice-literare, 66 membri fondatori ai Casei Naționale centrale, 454 membri fondatori ai «Asociațiunii», 1627 membri pe viață, 4876 membri activi, 2635 membri ajutători, în total 10,074 membri.

Constatăm, și de astădată cu bucurie, că numărul membrilor «Asociațiunii» s'a sporit treptat și anul 1921/22.

Din considerații de economie, în timpul acesta de scumpete extraordinară a hârtiei și tiparului, deastădată nu am mai putut publică ca anexă în rev. «Transilvania» consemnarea nominală a membrilor; dăm însă consemnarea lor sumară după despărțăminte în anexa VI.

Dintre membrii și binefăcătorii mai de seamă ai «Asociațiunii», decedați în timpul din urmă, afară de regretatul pre-

zident al ei, referitor la a căruia trecere din viață ne-am exprimat adâncile noastre păreri de rău chiar la începutul acestui raport, avem durerea a amintii pe dna *Iohanna Moldovan n. Farkas de Alkosár*, văduva fer. Dimitrie Moldovan, fost consilier de curte, care a decedat în Sibiiu la 22 Martie 1922, în etate de 88 ani și care prin testamentul său, făcut în anul 1900, a dispus ca partea sa ($\frac{1}{2}$ din casa situată în Sibiiu, str. Reisper Nr. 9) și Lei 22,236— în efecte și depuneri, împreună cu cealaltă $\frac{1}{2}$ din casa numită, și din efecte și numărar în suma de Lei 11,405—, avere testată de mai înainte de decedata sa fică dna *Ioana Bădilă n. Moldovan*, să constituie o fundațiune cu numirea: «Fundațiunea Ioana Bădilă și Iohanna Moldovan n. Farkas întru pomenirea lui Dimitrie Moldovan», cu destinația ca din ea să se înființeze în Cluj un internat pentru întreținerea gratuită de studenți universitari români, iar întrucât acest internat nu s'ar putea susține, să se dea din această fundațiune burse pentru studii universitare.

Asupra valorii și modului de aranjare definitivă ale acestei fundațiuni, care tocmai se află în lucrare, se va putea raporta numai cu altă ocazie.

Comitetul central a exprimat condoleanțe familiei decedatei, a luat în corpore parte la înmormântare și prezidentul a rostit un cuvânt asupra nobilelor însușiri ale defunctei și asupra marimoaselor și generoaselor fapte ale dânssei în interesul culturai românești și milei creștinești.

O perdere foarte simțită a îndurat «Asociațiunea» prin trecerea prea timpurie din viață a dlui *Gavril Precup*, directorul învățământului secundar din Transilvania și unul din cei mai devotați membri ai comitetului nostru central. — întâmplată în 7 Septemvrie 1921, după grele suferințe, la clinica din Cluj. Comitetul a fost reprezentat la înmormântare în Blaj, prin o delegație de cinci membri (General I. Boeriu, Dr. Moga, Dr. Bunea, Dr. Bologna, G. Poponea), în frunte cu prezidentul, depunând o cunună pe mormântul regretatului decedat, care și-a câștigat merite neperitoare pentru școala românească, pentru instituția noastră și în genere pentru înaintarea neamului nostru.

Amintim, între membrii decedați, pe dl *Dr. Traian Suciu*, profesor în Brad, membru pe viață și harnic conferențiar al «Asociațiunii», pe dl *Arseniu Bunea*, protopop onor., fost membru pe viață al instituțiunii noastre și membru al comitetului central

și pe dl *Ioan Chirca*, membru fondator al «Asociațiunei» și membru al Secțiunii economice a acesteia.

De asemenea amintim, între ceilalți membri decedați, pe dl General *Nicolae Cena*, pe P. S. Sa dl *Dr. Vasile Saftu*, episcop militar, pe dl *Dr. Alexandru Hossu*, avocat în Deva, pe dl *Dr. Dumitru Pop*, avocat în Mediaș și pe dl *Dr. Alexandru Gheție*, vicar în Șimleul-Silvaniei.

Consemnarea membrilor decedați, despre cari ni s'a raportat din partea despărțămintelor, ori despre a căroră trecere din viață am aflat, până la data de față, pe altă cale, se anexează la acest raport în *anexa VII*.

Pentru îndeplinirea agendelor sale comitetul central a ținut în cursul anului 1921, 19 ședințe, rezolvind în aceste 677 chestiuni.

Tot în anul 1921 comitetul central a pregătit adunarea generală, ținută în 28 și 29 August, în *Sighetul Maramureșului* și a executat hotărârile aduse în această adunare; iar prezidentul a prezidiat ședințele plenare ale Secțiunilor științifice-literare ale «Asociațiunii», ținute în Sibiu, la 14 și 15 Iulie 1921.

XX. Ca momente de importanță deosebită amintim, că comitetul a luat parte din tot sufletul la însemnatele evenimente, petrecute în tot timpul din urmă în sânul Familiei noastre Domnitoare, anume:

a) În 13 August 1921 comitetul, împreună cu reprezentanții diferitelor autorități din Sibiu, a avut onoarea a primi în sala festivă a Muzeului instituțiunii noastre pe *A. S. Regală Principele Moștenitor Carol cu echipa de Cercetași din Tabăra dela Sibiu*.

Cu acest prilej prezidentul, dl Andreiu Bârseanu a adresat *A. S. Regale* un salut omagial, rugându-l să fie sprijinitorul instituțiunii noastre în propaganda culturală ce îndeplinește pentru înaintarea neamului. La acest salut a răspuns *A. S. R.* asigurând «Asociațiunea» de înalta sa bunăvoință și de tot sprijinul său.

După acestea *A. S. R.*, împreună cu cercetașii, au vizitat Muzeul și Biblioteca «Asociațiunii», interesându-se de colecțiunile acestora. Cercetașilor li s'au dăruit 800 ex. din broșurile mai nouă editate de «Asociațiune».

b) Din fericitul prilej al nașterii *A. S. Regale Principelui Mihaiu*, comitetul a adresat *A. S. Regale Principelui Moștenitor Carol* o depeșă de felicitare, la care Alteja Sa a mulțumit călduros.

c) *La serbarea culturală*, ținută în 6 Nov. 1921, în *Sighișoara*, în prezența *A. S. R. Principelui Moștenitor Carol*, au luat parte, în numele «Asociațiunii», dl prezident A. Bârseanu, însoțit de dnii Dr. Vasile Bologna, membru al comitetului central, Ioan Georgescu, secretarul literar, Ioan Bratu și Al. P. Arbore, profesori. Cu această ocazie s'au dăruit 125 biblioteci populare, câte una pentru fiecare comună din județul Târnava-mare.

d) Din prilejul *cununiei A. S. Principesei Mărioara*, comitetul a trimis *Cancelariei M. S. Regelui în București* o depeșă, în care roagă pe M. S. Regele, să binevoiască a primi cele mai călduroase și mai devotate urări de bine.

Ca și în anii trecuți așa și în anul 1921 și în partea I a an. 1922 «Asociațiunea» a ținut să-și dea și ea prinosul său la *evenimentele de însemnătate istorică*, prăsnuite în acest restimp. Din aceste remarcăm următoarele:

a) În 1 Decembrie 1921 «Asociațiunea» a aranjat în teatrul orașenesc din Sibiu, cu concursul școalelor românești din acest oraș, o *serbare din prilejul aniversării a treia a Unirii tuturor Românilor*.

b) În 11 Decembrie 1921 «Asociațiunea» a fost reprezentată, prin dl secretar literar I. Georgescu, la frumoasele *serbări, ținute în Tg. Murăș*, cu ocazia distribuirii din partea dlui *P. Brătășanu* a câte o *bibliotecă populară* pentru toate comunele din jud. Murăș-Turda, completate cu 130 colecții dăruite de instituțiunea noastră.

c) În 6 Maiu 1922 «Asociațiunea» a fost reprezentată, cum arătăm la alt loc, la *serbările Ligei Culturale*, ce au avut loc la *Curtea de Argeș*.

În aceeași zi instituțiunea noastră a fost reprezentată prin dl Nicolae Băilă, propagandistul nostru de teatru la *sfințirea bisericei din Sf. Oheorghe (Treiscaune)*, trimițând și aici ca și la Curtea de Argeș, dupăcum am mai arătat și la alt loc, un număr mare de cărți și Calendare pentru a fi distribuite poporului.

d) Cu ocazia sărbătoririi, în aceeași zi, a împlinirii de 40 ani de rodnică activitate în domeniul artei muzicale a *Mae-strului Gheorge Dima*, comitetul a trimis jubilentului o depeșă de felicitare și a contribuit pe lista de subscripție lansată din acest prilej, cu suma de Lei 1000.—.

e) La *serbările* aranjate de institutele de învățământ din Blaj în 15 Maiu 1922, cu *prilejul aniversării zilei de 3/15 Maiu 1848*, «Asociațiunea» a fost reprezentată prin I. P. S. Sa dl Dr. Vasile Suci, Mitropolit, vice-prezidentul instituțiunii noastre, prin dl dir. al Școlii Normale Ioan F. Negruțiu, membru al comitetului central și prin dl Ioan Georgescu, secretarul literar al instituțiunii noastre.

f) La congresul cercului central comercial și industrial din București, ce a avut loc în Sibiu, deodată cu adunarea generală a Asociației comercianților români din Ardeal, în ziua de 3 Iunie, «Asociațiunea» a fost reprezentată prin dl Dr. Vasile Bologa, membru al comitetului.

g) Din prilejul instalării P. S. S. dlui R. Ciorogariu în scaunul episcopal al restauratei episcopii române din Oradea-mare, de asemenea din prilejul instalării P. S. Sale dlui N. Ivan în scanul Episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului; mai departe din prilejul instalării P. S. S. dlui Dr. Valeriu Frențiu, în scaunul Episcopiei unite de Oradea-mare, cum și cu ocazia introducerii P. S. S. dlui Dr. Alexandru Nicolescu în scaunul Episcopiei unite a Lugojului, în sfârșit din prilejul sfințirii întru arhierie a P. S. Sale dlui Dr. Ilarion Pușcariu, membru de onoare al «Asociațiunii», — comitetul a felicitat călduros pe noii arhierie.

h) Tot la acest loc ținem să arătăm, că în 27 Septemvrie 1921 au sosit în Sibiu 100 excursioniști italieni, între ei profesori universitari, magistrați, industriași, scriitori, reprezentanți ai presei și studenți universitari, sub conducerea dlui profesor universitar Artioli.

Comitetul central a luat parte la primirea oaspeților la gară și în sala festivă a «Asociațiunii», unde prezidentul i-a binevenat în italienește, după care oaspeții au vizitat Muzeul instituțiunii noastre.

Seara biuroul nostru a aranjat în onoarea oaspeților un festival în teatrul orășenesc. Cu acest prilej secretarul nostru

literar a dovedit într'o scurtă conferință italiană, legăturile indestructibile ce le avem noi Românii cu occidentul latin și în special cu Roma. Corul din Săliște a executat mai multe cântări cu o admirabilă precizie. O grupă de eleve dela liceul de fete din localitate, în costume naționale, au jucat mai multe jocuri, iar o grupă de tineri, de asemenea în costum național, au jucat călușerul. Câțiva elevi dela școala evangelică din loc eu executat un joc istoric tradițional săsesc. Festivalul s'a încheiat cu un tablou ce reprezintă unirea italo-română.

Ț) Mai amintim, că între alți oaspeți distinși «Asociațiunea» și Muzeul său au fost onorate de dna și dl H. Focillon, dir. Muzeului etnografic din Lyon și profesor universitar, însoțiți de dnii profesori univ. dela universitatea din Cluj G. Oprescu și P. Grimm. Primirea oaspeților a făcut-o în numele instituțiunii noastre, dl Dr. Gheorghe Preda, membru al comitetului central. Elevii școlii normale au executat cu această ocazie câteva cântări. Oaspeții au fost conduși și la Săliște.

XXI. Colaborarea cu „Liga” și alte societăți culturale.

Una din preocupările de căpetenie ale comitetului nostru a fost, este și va fi aflarea modalităților pentru o armonică colaborare cu alte societăți culturale, vechi și nouă. Cu bucurie constatăm că străduințele noastre, în unele privințe, au și dus la rezultatul dorit.

Astfel, cu prilejul adunării noastre generale ținută în Sighetul Maramureșului la 28 și 29 August 1921, vechea «*Asociațiune pentru cultura poporului român din Maramureș*», a aranjat o admirabilă expoziție de lucruri de mână țerânești, precum și de documente și cărți bisericești vechi. Între aceste cărți vechi a avut fericirea să descopere președintele nostru dl *Andrieu Bârseanu* originalul «*Intrebării creștinești*» copiate în 1607 de popa Grigorie din Măhaciu și publicat de B. P. Hașdeu în vol. II din «*Cuvente den bătrâni*». Asupra acestei importante descoperiri președintele a făcut o interesantă comunicare «*Academiei Române*». Între țesăturile românești din Maramureș toată lumea a admirat splendidul covor cu vulturul care zboară deasupra Sionului, desemnat de pictorul O. Smigelschi și țesut de țerancele noastre din Sarasău sub supravegherea familiei Mihali. Astăzi acest covor e proprietatea mitropoliei române unite din Blaj.

Asociația învățătorilor, secția județeană Sibiiu, își desvoaltă toată activitatea lor culturală și extrașcolară în cadrele vechei noastre «Asociațiuni», ținând astfel 19 ședințe și șezători culturale în tot atâtea sate din județul Sibiiu, fiind pretutindeni bine primiți și lăsând amintiri și învățături neuitate. Prelegerile ținute de reprezentanții cercurilor Secției județene ale acestei Asociații se găsesc înșirate la despărțămintele: Sibiiu, Săliște, Mercurea, Sebeș și Nocrich.

Fruntașul despărțământ Cluj al «Asociațiunii» noastre a organizat și în anul școlar 1921—1922 un strălucit ciclu de 24 conferențe cu ajutorul «Societății filosofice a profesorilor universitari» și al «Culturei Poporului».

«Societatea Regală Română de Geografie» prin adresa sa Nr. 2939 din 20 Ianuarie 1922 cerea sprijinul «Asociațiunii» noastre în popularizarea noiei concepții științifice și culturale: de a nu considera România între țerile balcanice, ci între cele europene, mai ales acum după unirea Ardealului, Banatului, Crișanei, Maramureșului și a Bucovinei cu Țara-Mamă. Sprijinul cerut se acordă, asemenea și acela privitor la scrierea românească a numelor de localități chiar și în limbile străine (București nu Bucurest, Iași nu Iassy, Huși nu Houchi etc.)

Legături mai strânse am avut cu «*Liga Culturală*». La congresul ei din Curtea de Argeș ținut în ziua de Sf. Gheorghe a. c. au participat numeroși Ardeleni (vre-o 200 persoane) membri ai «Asociației noastre». Trebuie remarcată și de astă dată participarea «Reuniunii de cântări» a despărțământului Săliște a «Asociațiunii» noastre, care a înălțat mult solemnitatea congresului prin cântările frumoase ce a executat. Salutul Asociației către Liga aliată l-a transmis dl Tr. Scorobețiu, membru în comitetul central în fruntea unui grup de profesori și elevi dela școalele din Sibiiu de 60 persoane. Cerându-i-se «Asociațiunii» noastre să facă și ea propagandă pentru cursurile de vară dela Vălenii de munte, revista «Transilvania» Nr. 6 a. c. pag. 429 a publicat o notă informativă despre aceste cursuri pe care a trimis-o și deosebit tuturor despărțămintelor, ziarelor și centrelor școlare mai importante din Dacia-superioară. «Asociațiunea» a dăruit membrilor Ligei 595 broșuri diferite din biblioteca ei populară cu ocazia congresului și a primit și ea dela Ligă un număr de calendare vechi. Un număr oarecare de exemplare din «Cartea

bună» proiectată de Ligă se poate desface, eventual, și prin organele «Asociației» noastre.

La intervenția dlui președinte al Ligei, *N. Iorga*, ziarul «Universul» a admis o serie de articole informative și de propagandă culturală despre stările din Ardeal și rosturile «Asociațiunii» noastre. Tot D-Sa cu ocaziunea conferinței ținute în Sibiiu la 13 Iulie. a. c. despre condițiile progresului românesc a declarat că precum în trecut «Asociațiunea» a fost chemată să creieze terenul de acțiune culturală comună între cele două biserici românești din Ardeal care se priviau de mulțori cu neîncredere, tot astfel e chemată acum cu autoritatea și prestigiul de care se bucură să facă acelaș lucru în societatea noastră învrăjbită de diferitele partide politice. Precum nu are colorit confesional, așa nu are «Asociațiunea» nici colorit politic de partid și, în consecință, ea este cea mai chemată să înfrățască și astăzi pe toți Românii, fără deosebire de partid politic, sub steagul ei prin cultura limbii și a literaturii naționale.

În viitor sperăm să putem înregistra și mai multe fapte de colaborare frățască.

Direcțiunea bibliotecii universității cehoslovace din Bratislava ne-a cerut prin intermediul dșoarei Dr. Jindra Flaishansova revista «Transilvania» și alte publicațiuni ale noastre pe seama numitei biblioteci, ceea ce s'a și acordat în scopul de a creia legături cât mai strânse cu instituțiile culturale cehoslovace. Asemenea a făcut «Asociațiunea» noastră un apel către toate editurile, autorii și publicul cel mare cetitor al României să trimită dlui Dr. H. Jarnik, directorul bibliotecii naționale din Brno (Cehoslovăcia) cărți de filologie românească (istorie literară, folclor), o colecție de texte literare, apoi lucrări din științele complementare ale filologiei (istorie, geografie), mai departe tipărituri vechi din secolul al 16. și 17-lea. Consulatul cehoslovac din Cluj în cauza organizării științifice și culturale a țării sale ne-a cerut informații asupra organizațiilor și societăților științifice dela noi. Privitor la însoțirea noastră i se dau lămuririle necesare din statute, regulamente, broșuri de propagandă etc. Privitor la alte instituțiuni e rugat să se adreseze directoratului general al instrucțiunii publice din Cluj.

La invitarea societății culturale «Principele Carol» a participat și «Asociațiunea» noastră la expoziția-târg a cărții din

Florența în următoarele secțiuni: 1. *Târg de cărți* cu: 1 ex. «Enciclopedia Română»; 1 ex. «Istoria literaturii de Sextil Pușcariu; câte 1 ex. din revista «Transilvania» 1920 Nr. 1—3; «Din problemele Asociațiunii»; «Transilvania» Nrele jubilar de 25 și 50 de ani; «Poezii populare ale Românilor» de Vasile Alecsandri. 2. *La mostre speciale de fotografii*: Albumul muzeului și expoziției noastre din 1905. 3. *La expoziția de afișe*: 1 ex. din diploma de membru fondator al caselor naționale și reclama cea mare în 5 colori a loteriei noastre. 4. *La expoziția culturii populare*: 40 broșuri mai bine tipărite din cele trei serii ale «Bibliotecii poporale a Asociațiunii».

La stăruitoarele invitări ale cercului Putna a studenților noștri universitari pentru a fi reprezentată și «Asociațiunea» la serbările culturale organizate de acest cerc în 9 Aprilie a. c. comitetul a delegat pe dnul I. Georgescu, secretarul «Asociațiunii» și pe dl I. Sandu prof. de liceu pentru a o reprezenta la inaugurarea bibliotecii publice din Focșani și a 20 de biblioteci rurale, la înființarea cărora a contribuit și «Asociațiunea» cu un însemnat număr de cărți (20 colecții din «Transilvania» 1920, un colet mai mare de 120 cărți pentru biblioteca centrală din Focșani și 20 colete de câte 50 cărți pentru cele rurale). Dorința de a colabora cu «Asociațiunea» noastră prin înființare de biblioteci populare, conferențe, șezători etc. și-au manifestat-o și alte societăți studențești, astfel societatea academică «Avram Iancu» și «Dacia» din Iași, «Vrancea» din București, — ceea ce nu poate decât să ne umple de bucurie, precum ne-a îmbucurat și faptul că cercul studenților făgărășeni, sălăgeni și de pe câmpie toată activitatea culturală o desvoaltă în cadrele «Asociațiunii» noastre. Sperăm că năzuințele noastre de a ajunge la o înțelegere definitivă cu societățile culturale mai nouă («Asociația culturală arădană», «Asociația culturală din Banat» etc.) vor duce la rezultatul dorit de a nu ne fărâmița forțele culturale, atât de puține mai ales astăzi, în atâtea societăți deosebite, ci a le concentra și coordona toate într'o alvie mare și bine croită, în care să curgă ca un torent viu și binefăcător toate forțele reale ale națiunii noastre. Această alvie, această matcă veche este și trebuie să rămână, orice s'ar zice și s'ar face, vechea noastră «Asociațiune».

XXII. De mare însemnătate pentru accelerarea lucrărilor «Asociațiunii» au fost, și în acest an, pe lângă cotizațiile mem-

brilor, *ajutoarele acordate* în bani sau de altă natură, din *partea Statului și a câtorva societăți*. Așa :

a) Subvenția de Lei 200,000.—, acordată «Asociațiunii» de Ministerul Instrucțiunii publice Dir. generală Cluj, pe exercițiul bugetar 1921/22.

b) Pentru înlesnirea călătoriei la adunarea generală a «Asociațiunii» din Sighetul-Marmației, ținută în 28 și 29 Aug. 1921, Ministerul comunicațiilor ne-a eliberat pe seama membrilor 500 buc. certificate de călătorie pe C. F. R., cu un scăzământ de 50%, iar pentru redactorul rev. «Transilvania» și al «Bibliotecei populare» un permis de călătorie și 20 foi de drum pentru conferențieri.

În legătură cu ajutoarele primite dela Stat ținem să constatăm, că «Asociațiunea» a dat încă din anul 1919 în folosință liceului de fete al Statului, întreg mobilierul și toate rechizitele de învățământ, ca s. e. aparatele de fizică, colecțiunile de chimie, Muzeul de științe naturale, biblioteca ș. a., deasemenea i-a pus la dispoziție 13 camere din casele sale cari echivalează un important ajutor material și cultural.

Alte ajutoare mai de seamă, în bani, ne-a dăruit cu generositatea-i cunoscută și recunoscută institutul de credit și economii «Albina» Sibiiu, anume :

d) Lei 25,000.— pentru scopurile generale ale «Asociațiunii» și deosebit Lei 5000.— pentru internatul de fete al «Asociațiunii», care adăpostește elevele liceului de fete al Statului.

Tot «Albina» a abonat pentru «Asociațiune», marea lucrare cu titlul «România», publicată în franțuzește, sub auspiciile M. S. Reginei Maria, pentru informarea străinătății asupra țării noastre.

Alte ajutoare au fost înșirate la capitolul asupra Loteriei.

XXIII. *Ca chestiuni independente*, dar de competența adunării generale, prezentăm deosebit, spre aprobare, câteva regulamente și propunerea desp. *Vințul de sus* privitoare la închiderea cârciumelor în Dumineci și sărbători.

XXIV. Iar *ca încheiere* rugăm Onor. adunare generală :

1. Să ia act cu aprobare de cuprinsul raportului general pe anul 1921.

2. Să dea expresiune durerii sale pentru pierderea prezidentului, membrilor și binefăcătorilor decedați ai «Asociațiunii».

3. Să mulțumească tuturor binefăcătorilor cari au făcut donațiuni, în acest an, pentru așezămintele «Asociațiunii».

4. Să aprobe darea de seamă a comitetului central despre gestiunea anului 1921 și să-l desărcineze pentru această gestiune.

5. Să aprobe proiectul de buget pe anul 1923.

6. Să aleagă prezidentul, viceprezidentul și comitetul central pe un nou period de trei ani 1922/23—1924/25.

7. Să încredințeze comitetului central lansarea unui apel pentru augmentarea fondului întemeiat întru eternizarea memoriei lui Andreiu Bârseanu, regretatul prezident al «Asociațiunii».

8. Să încredințeze comitetului alegerea unui conferențiar economic.

9. Să fixeze ca loc pentru ținerea adunării generale viitoare orașul Timișoara.

10. Să ia dispoziții pentru verificarea procesului verbal al adunării.

Din ședința comitetului central al «Asociațiunii», ținută în Sibiu la 24 August, și continuată la 7 Septembrie 1922.

Nic. Togan, p. prezident.

Romuț Simu, secretar.

Anexa I.

Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1921/22.

1. Abrud-Câmpeni (jud. Alba de jos și Turda-Arieș).

I. Numărul comunelor: 18.

II. Numărul agenturilor: 6.

III. Numărul bibliotecilor: 8.

IV. Comitetul desp. a ținut o ședință la 27 Martie 1922, în care s'a constatat, că activitatea desp. a stagnat dela începutul războiului și s'a fixat ziua ținerii adunării de reorganizare a desp. Totodată s'a constatat că desp. are două depuneri la institutul «Doina» din Câmpeni, din cari una de Lei 378'02, alta de Lei 246'05, iar bani gata Lei 32'—.

Altă ședință a ținut comitetul la 17 Iulie a. c., în care s'au cerut și s'au dat 5 biblioteci populare pentru plasarea lor în comune. Dela această dată conducerea desp. a luat-o provizor dl *Dr. Candin David*, viceprezident al comitetului cercual.

V. Adunarea de reorganizare a desp. s'a ținut în Câmpeni, la 2 August 1922. Cu această ocazie s'au înscris 9 membri fondatori, 15 membri pe viață, 2 membri activi și 51 membri ajutători, dela cari s'a trimis cassei centrale suma de Lei 7,645'—, iar suma de Lei 1,045'— s'a reținut pentru trebuințele desp. Director a fost ales dl *Dr. Candin David*, avocat în Abrud. Dl Nicolae Bogdan, dir. de liceu, Cluj, a ținut o conferință cu moto: «Minte, minte nație românească». Au mai pregătit câte o conferință domnii: Demetriu Goia și Iosif Gomboș; aceste însă, din cauza timpului înaintat, s'au amânat pentru altădată.

VI. Dl primpretor din Câmpeni a raportat, că casa eroului *Avram Iancu* din Vidra de sus a fost văruiță, s'a făcut o cale bătută în jurul ei, s'au curățit odăile și pivnițele, toate pe cheltuiala comunei, pentru care se exprimă mulțumiri și la acest loc.

VII. Dir. desp. a desfăcut 50 ex. din calendarul «Asoc.» pe anul 1922.

Dr. Candin David, avocat, director.

2. Agnita (jud. Târnava-mare).

I. Numărul comunelor: 22.

II. Numărul agenturilor: 4.

III. Numărul bibliotecilor: 12.

IV. Numărul prelegerilor: 1: Valeriu Cosma: Despre neamul românesc și pământul locuit de el, prelegere ținută în adunarea desp. din 11 Dec. 1921 în Agnita, cu care ocazie s'au înscris: 1 membru fondator, 2 membri pe viață și 38 membri activi, dela cari s'a încasat suma de Lei 1,180'—.

V. Dl Ioachim Muntean, protopop, fost dir. al desp. o serie îndelungată de ani, retrăgându-se dela conducerea acestui desp., a fost ales nou director dl *Vasile Cotruș*, primpretor al plasei Agnita.

3. Aiud (jud. Alba de jos).

I. Numărul comunelor: 30.

II. Numărul agenturilor: reorganizate 7 din 15, câte avuse desp. înainte de războiu, anume:

Aiudul de sus cu 15 membri activi și 33 ajutători

Gârbovița " 8 " " " 12 "

Gârbova de sus " 10 " " " 34 "

Ciumbrud " — " " " 30 "

Leorinț " 14 " " " 29 "

Asinio " 34 " " " 22 "

Cacova " 4 " " " 3 "

III. Numărul bibliotecilor: 7, în sus numitele comune cu agenturi reorganizate.

IV. Desp. a isbutit să-și armonizeze lucrările cu celelalte societăți culturale, înființate acolo după războiu. Astfel s'a ajuns să se pornească un început de vieață românească în Aiud și să se facă un început de propagandă culturală și în sate. În adunarea desp. din 2 August 1921 s'a înscris un număr frumos de membri de toate categoriile.

V. Desp. a distribuit 100 ex. Calendarul «Asoc.» pe 1921.

VI. Despărțământul Aiud-Teiuș de odinioară s'a despărțit în două, anume desp. Aiud și desp. Teiuș.

VII. Numărul membrilor: 1 fondator, 59 pe vieață, 21 activi, 49 ajutători, în total 130.

Dr. Emil Pop, avocat, director.

4. Alba-Iulia (jud. Alba de jos).

I. Numărul comunelor: 42.

II. Numărul agenturilor: 12.

III. Numărul bibliotecilor: 9.

IV. Raportul despre activitatea desp. în anul 1921 nu ni s'a înaintat. În anul 1920 acest desp. a dezvoltat activitate mulțumitoare.

I. Teculescu, protopop, director.

5. Almaș (jud. Cojocna).

I. Numărul comunelor: 36.

II. Numărul agenturilor: 12, în comunele: Hida, Jimbor, Almaș, Teotelec, Nierța, Sânpetru, Lăpu, Tămașa, Fizeș, Sânmihaiu, Baica și Sâncraiu.

III. Numărul bibliotecilor: 12, în comunele cu agenturi, toate înființate în an. 1921/22, în Hida cu 85 cărți, iar în celelalte comune cu câte 50 cărți, trimise de comitetul central.

Este și o *bibliotecă a despărțământului*, constatătoare din 310 cărți.

IV. În *Hida* s'a înființat, în legătură cu biblioteca și o *Casă Națională* și o *Casă de cetire*, pe seama căreia s'a abonat un număr oarecare de ziare și reviste, iar un număr mai mare de ziare și reviste s'a primit gratuit. Cei mai harnici cetitori au fost țărani. *Casa de cetire* s'au mai înființat în 5 comune împreună cu agenturile și bibliotecile populare.

În Casa Națională din Hida s'a aranjat și o sală de teatru și s'a înjghebat o trupă de diletanți.

V. Desp. s'a reorganizat în adunarea din 28 August 1921. Comitetul desp. a ținut în cursul anului de gestiune 5 ședințe, iar adunarea desp. din an. 1922 s'a ținut în Topa-Sâncraiu, la 11 Iunie. În ședințele de comitet s'au luat, între altele, hotărâri pentru înființarea de agenturi, biblioteci populare și case de cetire, pentru prelegeri și vinderea lozurilor «Asociațiunii». Pentru ca să se poată înfăptui frumoasele lucrări de care dăm seamă aici, dl *Dr. Nicodim Cristea*, dir. desp. a pus *propagandiștilor gratuit la dispoziție trăsura sa* și dânsul nu a cruțat nici o osteneală, conducând însuși excursiunile culturale în comune.

VI. Conferențe și prelegeri au ținut în *Hida* dl Sabin Oprean profesor, asupra subiectului: O călătorie în România; dl Dr. I. Ursu, prof. univ.: Despre Ștefan cel Mare; în *Jimbor*: dl Gh. Bogdan-Duică, apoi dl Dr. Simeon Turcu: O paralelă între cultura poporului francez și român. În această comună s'a înființat pe lângă agentură și o casă de cetire și trupa de diletanți din Hida a reprezentat piesa «Vlăduțul mamei». În *Almaș*: Gh. Bogdan-Duică: Ce este «Asociațiunea», iar Dr. S. Turcu: Cultura la alte popoare. S'a înființat și aici agentură și casă de cetire. În *Sânpetru*: Dr. Nicodim Cristea: Ai carte, ai parte, n'ai carte, n'ai parte; Leontin Terec: Despre păcatele poporului român și îndreptarea lor. S'a înființat agentură și bibliotecă. În *Teotelec*: Dr. N. Cristea: Despre «Asociațiune» și foloasele ei; Leontin Terec: Despre judecata poporului român. S'a înființat o agentură, o bibliotecă și o casă de cetire. În *Nierța*: aceleași prelegeri și aceleași bune isprăvi ca și în Teotelec. În *Sânmihaiul deșert*: Dr. N. Cristea: despre «Asociațiune»; Vasiliu Nossa: Despre cum am fost, cum suntem și cum ar trebui să fim. S'a înființat agentură și bibliotecă și s'a dat o producțiune teatrală. În *Tâmașa*: Dr. N. Cristea: Despre rostul «Asociațiunii»; Ioan Terec: Despre înaintarea intelectuală și materială a poporului român. S'a înființat agentură și bibliotecă populară. În *Lăpu*: Dr. N. Cristea: Despre solidaritatea națională; Vasiliu Nossa: despre Ziua de 10 Maiu. S'a înființat agentură și bi-

bliotecă. În *Fizeș*: Dr. N. Cristea: Despre învățătură; Leontin Terec: Despre credințele deșarte și despre lene. S'a înființat agentură și bibliotecă. În *Baica*: Dr. N. Cristea: Despre rostul «Asociațiunii»; Vasiliu Nossa: Despre câteva rele cari ne prăpădesc neamul; în *Sâncraiu*: Vasiliu Dumitraș: o prelegere populară; Vasile Nossa: prelegerea ținută în comuna Baica.

VII. Numărul membrilor: 3 fondatori, 14 pe vieață, 267 activi și 203 ajutători, în total: 487.

VIII. Din cele expuse se vede, că în acest desp. s'a pornit o activitate culturală sistematică, vrednică de toată lauda. Laudă, în locul prim, domnului director al desp. și colaboratorilor săi, cari toți dau dovadă de frumoase sentimente de jertfă pentru progresul neamului. Intre acestia numărăm pe dl Dr. Simeon Tămașiu, fost dir. al desp. Almaș, care a achitat taxa de membri la casa de cetire din Hida pentru 30 persoane (țărani) și a pus la dispoziția desp. 6 premii de câte 50 Lei pentru țăranele, care vor avea cele mai bine cultivate grădini de legume în vara anului de față; mai departe pe dl Dr. E. Dăian, care a dăruit suma de Lei 1,000.— pentru susținerea Casei de cetire ș. a., cari au dăruit ziare, reviste și cărți.

Dr. Nicodim Cristea, primpretor, director.

6. Baia-mare (jud. Sătmar).

I. Numărul comunelor: 38.

II. Desp. s'a reorganizat în adunarea cercuală, ținută în 4 Dec. 1921, cum și în alte două adunări, din cari una ținută în 1919 și alta tot în 1921, lucrând cu stăruință în interesul culturii poporului nostru din acele părți. Dl Dr. Vasile Lucaci, fostul dir. al despărțământului a fost ales președinte de onoare al acestuia. S'a ales totodată directorul, biroul și comitetul desp.

III. Desp. a înființat o *casină* în Baia-mare, a ținut prelegeri și a înființat agenturi și biblioteci populare în 5 comune.

S'au înscris un număr frumos de membri fondatori, pe vieață și activi în cei trei ani din urmă, trimițându-se cassei centrale suma de Lei 6,468.50.

IV. Desp. are un fond de Lei 1,500.—.

V. Restul din cele 45 biblioteci, trimise de comitetul central, se va plasa în comunele desp. lipsite de biblioteci și agenturi.

Dr. Gheorghe Hetcou, dir. de liceu, director.

7 Bandul de Câmpie (odinioară: *Răciu*, jud. Murăș-Turda).

I. Numărul comunelor: 14.

II. Numărul agenturilor: 2.

III. Numărul bibliotecilor: 14.

IV. Desp. și-a ținut adunarea în 1 Dec. 1921 în Bandul de Câmpie, cu care ocazie s'a complectat comitetul cercual,

s'au incassat taxe dela membri și s'a schimbat numirea și sediul despărțământului.

V. In toate comunele acestui desp. s'au înființat biblioteci populare, cum se arată la desp. Murăș-Oșorheiu.

Alexandru Ternovean, protopop, director.

8. Băsești (jud. Selăgiu).

I. Numărul comunelor: 48.

II. Numărul bibliotecilor: 2.

III. Numărul prelegerilor: 7, ținute în 7 comune, îndemnând poporul la îmbrățișarea industriei și comerțului, (iar o conferință despre plantele folositoare). «Conferențieri au fost dnii Al. Achim, preot și Vasile Rob, învățător în Băsești. La excursiuni a luat parte și corul plugarilor din Băsești sub conducerea țaranului D. Pop.

IV. Adunări a ținut desp. la 27 Oct. 1921 în Ceul-Silvaniei, înscriindu-se 1 membru fondator, 2 membri pe viață, 22 activi și 5 ajutători, dela cari s'a incassat suma de Lei 1,030.—; iar în 1922, în Asuagiul de sus cu un succes foarte frumos, reprezentându-se o piesă teatrală, cântând corurile din Băsești și Asuagiul de sus și orchestra țaranilor din Oarța de jos. Conferință a ținut dl Ioan Buta, inv. în Asuagiul de jos. S'au înscris 52 membri activi și 87 membri ajutători. S'a trimis o bibliotecă regională pentru despărțământ.

Vasile Gavriș, preot, director.

9. Becicherecul-mare (jud. Torontal).

I. Numărul comunelor au fost: 11.

II. Numărul agenturilor au fost: 7.

III. Numărul bibliotecilor au fost: 3.

O parte din comunele acestui despărțământ a fost încorporate la Jugo-Slavia, din cele rămase României având a se formă un despărțământ cu cadre mai reduse.

10. Beclean (jud. Solnoc-Dobâca).

I. Numărul comunelor: 62.

II. Numărul agenturilor: 36.

III. Numărul bibliotecilor: 13.

IV. Raportul despre activitatea desp. pe an 1921/22 nu ni s'a trimis; notăm însă cu mulțumită și recunoștință însemnatul serviciu, făcut de cătră dl dir. al desp. fundațiunii fer. *Petru Mureșian* din *Vireag*, aranjând cu multă bunăvoință și stăruință deosebită numeroasele afaceri ale acestei fundațiuni.

Dr. Ioan Moldovan, jud. de ocol, director.

11. Beiuș (jud. Bihor).

I. Numărul comunelor: 108.

II. Numărul agențiilor: 4.

III. Numărul bibliotecilor: 5.

IV. Comitetul desp. a ținut o ședință la 18 Maiu 1922, din al cărei proces verbal rezultă, că acolo împrejurările sunt și acum nefavorabile pentru dezvoltarea unei activități mai intensive și rodnice; deocamdată s'a decis aranjarea unei serate literare, împreună cu conferință asupra lui Barbu Ștefănescu-Delavrancea și s'a făcut dare de seamă asupra stării casei desp. la numita dată, totdeodată mai desbătându-se și alte afaceri curente.

Camil Selăgeanu, prof. de liceu, director.

12. Beliu (jud. Bihor).

I. Numărul comunelor: 33.

II. Dl Fildan, primpretor al plasei Beliu, a organizat în 30 August 1921 un nou desp. al «Asociațiunii» constătător din comunele acestei plase.

III. Dl I. Boțoc, învățător în Ucuriș, a înființat o agenție a «Asociațiunii» în aceea comună și o societate de lectură în localul Casei Naționale, a abonat mai multe foi pentru casa de cetire și a înscris pentru agenție 5 membri activi și 20 ajutători.

Agenturii i s'a dat o bibliotecă poporală.

Fildan, primpretor, director.

13. Biserica-albă (jud. Timiș).

I. Numărul comunelor: 31.

II. După informațiile primite dela, dl Cornel Mircea, preot în Răcășdia, nu a rămas, așa cum am fost raportat în anul trecut, încorporate la Jugo-Slavia, cea mai mare parte a comunelor, ce înainte de războiu aparținuseră acestui despărțământ, ci au trecut numai orașul Biserica-albă și comuna Iam, celelalte rămânând patriei noastre.

III. Dl C. Mircea a înființat în comuna Răcășdia o agenție a «Asociațiunii» cu 33 de membri, dintre cari 31 abonați și la Biblioteca poporală pe 1922. Acestei agenție i s'a trimis o bibliotecă poporală și s'au luat dispoziții pentru reorganizarea desp. Biserica-albă.

14. Bistrița (jud. Bistrița-Năsăud).

I. Numărul comunelor: 62.

II. Numărul agențiilor: 21.

III. Numărul bibliotecilor: 19.

IV. Dir. nu a înaintat raportul reclamat despre activitatea desp. în an. 1921/22.

V. Dupăcum aflăm cu bucurie dl *Dr. Victor Moldovan*, deputat, membru fondator al «Asociațiunii», stăruie în satele din regiunea Bistriței pentru întărirea poporului nostru prin cooperative și înființarea de Case Naționale.

Dionisiu Vaida, protopop, director.

15. Blaj (jud. Alba de jos).

I. Numărul comunelor: 42.

II. Numărul agenturilor: 14.

III. Numărul bibliotecilor: 16.

IV. Numărul prelegerilor: 11, (afară de cele 14 prelegeri publicate în raportul pentru an. 1920/21), în 6 comune, anume: în *Tău*: Dr. Victor Macaveiu: Rostul «Asociațiunii»; Coriolan Suciu: Tudor Vladimirescu; Al. Lupeanu: Invățătura bună; în *Roșia*: Dr. I. Bălan: Folosul cărții și al meseriilor; Dr. Ioan Bianu: Sfaturi în afaceri de drept; în *Iclod*: Leon Maior: Folosul învățătorei; în *Pânade*: Ioan Popu-Câmpeanu: Bogățiile pământului românesc; în *Bia*: Dr. I. Bălan: Folosul învățaturii și al meseriilor; Ioan Pop Zăicani: Alipirea de mai marii noștri; în *Șoroștin*: Dr. I. Bălan: Despre bunătățile ce ni le-a adus România Mare; Ioan Popu-Câmpeanu: Despre plantele de leac.

V. Desp. a stăruit pentru câștigarea a câte unui intravilan în toate comunele desp. pentru înființarea Caselor Naționale.

VI. Face propunere pentru simplificarea raportului general al comitetului central către adunarea generală și pentru suprimarea unor anexe ale raportului, cari până acum s'au publicat în rev. «Transilvania».

Mai departe propune să se vorbească în adunările generale despre membrii binefăcători ai «Asociațiunii», stimulând astfel publicul, ca să jertfească mai mult pentru interesele culturale ale neamului.

VII. Adunarea desp. în 1922 s'a ținut în 30 Iulie în comuna Șoroștin, unde s'au ținut conferențele arătate mai sus, s'a ales noul comitet al desp. în frunte cu dl dir. Dr. I. Bălan, s'au înscris 30 de membri activi și 10 membri ajutători, s'a stăruit pentruca intelectualii, prezenți în număr mare la adunare, să insiste pentru agonisirea de teren pe seama Casei Naționale în comună, apoi pentru ținerea cursurilor de analfabeți ș. a. Dl Aurel Harșian, preot în Cenade, a pus la dispoziția comitetului cercual 4 premii, anume: a) Lei 300.— pentru celce va instrua cel mai bun cor de cântări bisericești și naționale; b) Lei 200.— pentru familia care va dovedi, că are cei mai mulți elevi la meserii; c) Lei 300.— pentru celce va înființa o societate

de temperanță cu tineretul; d) Lei 200.— pentru celce va înființa o societate de lectură la sate; în total deci Lei 1,000.—.

După prânz cursiștii, cari acum studiază în Blaj, și cărora li s'a procurat ocazia de a vedeà cum trebuie să lucreze în mijlocul poporului, au dat o producțiune.

VIII. S'au trimis comitetului central taxe dela membri în suma de Lei 3,355.— și un abonament la revista «Transilvania». Desp. a desfăcut și un număr mai mare de exemplare din Calendarul «Asociațiunii».

IX. Averea desp. este de Lei 3,470.50.

X. Despărțământul are 11 membri fondatori, 33 pe viață și 38 activi.

Dr. Ioan Bălan, canonic, director.

16. Bocșa (jud. Caraș-Severin).

I. Numărul comunelor: 35.

II. Numărul agenturilor: 3.

III. Numărul bibliotecilor 4.

IV. Dl Mihail Gașpar, dir. desp., raportează că abià acum a ajuns să poată reorganizà desp., date fiind împrejurările grele și comunicația extraordinar de grea. Are nădejdea, că încă în cursul acestui an va putea să înceapă o astfel de activitate, ca desp. să figureze între cele mai harnice.

S'a reorganizat agentura din comuna Vasiova, unde au fost înscriși 40 de membri, dela cari s'a trimis cassei centrale suma de Lei 240.—. Pentru agenturile din Vasiova și Bocșamontană s'a trimis câte o bibliotecă.

Mihail Gașpar, protopop, director.

17. Boroșineu (jud. Arad).

I. Numărul comunelor: 34.

II. Desp. i s'au trimis, la cerere, 25 biblioteci populare, cari să fie plasate în agenturile ce se vor înființa la sate. Dl director a desfăcut un număr mai mare de ex. din Calendarul «Asociațiunii», încassând pentru ele suma de Lei 237.— și se stăruie pentru sporirea numărului membrilor și pentru propășirea culturală în despărțământ.

Ioan Georgea, protopop, director.

18. Boroșsebeș (jud. Arad).

I. Numărul comunelor: 45.

II. Numărul agenturilor: 4.

III. Numărul bibliotecilor: 2.

IV. Dl Dr. Aurel Grozda, fostul dir. al desp., a raportat, că desp. de prezent nu funcționează și că dânsul nu mai poate

luă sarcina de a-l reorganiza; totdeodată a recomandat alte persoane care să facă reorganizarea. Dl protopop Florian Roxin a răspuns că împrejurările nu-i îngăduie să ia asupra-și sarcina de a face reorganizarea; avem însă nădejdea, că o va îndeplini părintele preot, protopop onorar Iuliu Bodea din Buteni, rugat de comitet în acest scop.

19. Brad (jud. Hunedoara).

I. Numărul comunelor: 72.

II. Numărul agenturilor: 8.

III. Numărul bibliotecilor: 27.

IV. Comitetul nu a primit raport despre reorganizarea și activitatea desp.

V. În comuna Ruda s'a înființat, prin stăruințele regretatului profesor Dr. Traian Suci, o agentură a «Asociațiunii» cu un număr frumos de membri, căreia i s'a trimis o bibliotecă populară. Președinte al agenturii a fost ales dl Gh. Mihoc.

Dr. Ioan Radu, dir. de liceu, director.

20. Bran (jud. Făgăraș).

I. Numărul comunelor: 10.

II. Dl Gheorghe Babeș, preot, timp îndelungat fost director al desp., s'a retras dela conducere, din cauza bătrânețelor și a recomandat comitetului să încredințeze reorganizarea despărț. dlui Dr. Aureliu Stoian, medic de plasă în Bran.

21. Brașov (jud. Brașov).

Acest despărțământ parte s'a desfăcut, parte se desface acum în următoarele 5 despărțăminte:

I. *Brașov*, cuprinzând orașul Brașov, sub conducerea dlui Dr. Iosif Blaga, dir. de liceu.

II. *Săcele*, compus din următoarele comune, aparținătoare plasei cu acelaș nume: Bacifalău Cernat, Purcăreni, Satulung, Tărlungeni, Turcheș și Zizin, cum și comuna Dârste, sub conducerea dlui Zenovie Popovici, preot.

III. *Râșnov*, compus din comunele: Râșnov, Ghimbav, Cristian, Vulcan și Codlea, sub conducerea dlui Ioan Nan, preot.

IV. *Feldioara*, care se compune din comunele: Feldioara, Nou, Halchiu, Crizbav, Rotbav, Măeruș și Apața.

V. *Hărman*, care se compune din comunele: Hărman, Bod, Sânpetru, Prejmer și Budila.

VI. Dintre cele 3 despărțăminte constituite avem raport numai dela desp. Râșnov.

22. Bucium (jud. Selagiu).

- I. Numărul comunelor: 13.
- II. Dl direct. al desp. n'a înaintat raport despre reorganizarea desp. și despre activitatea desvolțată în anul 1921/22.
Vasile L. Pop, protopop, director.

23. Buziaș (jud. Timiș).

- I. Numărul comunelor: 33.
- II. Numărul bibliotecilor: 5.
- III. Dl Ioan Geția, protopop în Buziaș, încredințat cu reorganizarea desp. a luat dispoziții pentru această reorganizare.

24. Caransebeș (jud. Caraș-Severin).

- I. Numărul comunelor: 91.
  - II. Numărul agenturilor: 7.
- Fiind acest desp. prea vast, s'au luat măsuri pentru despărțirea lui în 4. Dl maior în retragere Romul Boldea în Borlovenii-mari, a fost rugat să înființeze un nou despărț. din comunele aparținătoare plasei Bozovici, dl Coriolan Buracu un nou desp. din comunele plasei Orșova, iar dl protopop Andreiu Ghidiu rămânând să organizeze un nou despărțământ la Teregova și să reorganizeze desp. Caransebeș, ce va avea să cuprindă comunele din plasa cu acelaș nume.
- Dl dir. Andreiu Ghidiu a desfăcut calendare de ale «Asociațiunii» în preț de Lei 743--.

Andrieu Ghidiu, protopop, director.

25. Ceica (jud. Bihor).

- I. Numărul comunelor: 49.
- II. Numărul agenturilor: 6
- III. Numărul bibliotecilor: 6.
- VI. Desp. a fost reorganizat de dl Dr. Ioan Sferle, prim-pretor, în 1921. Dl director Ioan Pap, senator, nu a înaintat însă raportul reclamat despre activitatea despărțământului în anul 1921/22.
Ioan Pap, senator, director.

26. Chioar (jud. Sătmar).

- I. Numărul comunelor: 40.
- II. Numărul agenturilor: 8.
- III. Bibliotecă are Șomcuta-mare și se vor plasa biblioteci și în celelalte comune ale desp.
- IV. Acest desp. a fost reorganizat în adunarea din 20 Iunie 1921, ținută în Șomcuta-mare, din partea dlui Dr. Ioan Gherman,

primpretor, care a fost ales direct. al despărț. În adunare s'au înscris: 2 membri fondatori, 15 membri pe viață, 83 activi și 136 ajutători.

V. La cererea din ședința comitetului cercual, ținută în 10 Aprilie 1922, s'au trimis despărț. 30 biblioteci populare pentru tot atâtea agenturi și 50 calendare pe anii 1922 cu preț redus pentru membri.

Pentru calendarele vândute s'a trimis cassei centrale suma de Lei 160.—. Dr. *Ioan Gherman*, primpretor, director.

27. Ciachi-Gârbău (jud. Solnoc-Dobâca).

I. Numărul comunelor: 42.

II. Numărul agenturilor: 7+2 agenturi nouă.

III. Numărul bibliotecilor: 7+4 biblioteci nouă.

IV. Dl dir. Cornel Butean a înscris 45 membri pe viață, 28 activi și 17 ajutători, dela cari a încasat suma de Lei 7,079.—.

V. În agentura din Surduc s'au înscris 6 membri pe viață, 13 activi și un număr mai mare de membri ajutători. Dl Dr. Valentin Dragoș, preot în Surduc, a ținut prelegeri și a aranjat șezători culturale aproape în fiecare Duminică și sărbătoare.

VI. Desp. i s'au trimis 14 biblioteci populare pentru a fi plasate în nouăle agenturi ce se înființează.

VII. În Ciachi Gârbău s'a înființat o Casină română cu o bibliotecă și, în cadrele desp., o bibliotecă centrală a acestuia, destinată pentru folosirea publică și înafară de local.

VIII. S'au înființat în comunele desp. și 6 cooperative.

28. Ciacova (jud. Timiș).

I. Numărul comunelor: 17.

II. Dl Dr. Iuliu Coste, dir. desp., rugat să reorganizeze acest desp. și să organizeze și un nou desp. al «Asociațiunii» din comunele aparținătoare plasei Deta, nu a prezentat raport asupra chestiunilor ce i-au fost încredințate.

29. Cincul-mare (jud. Târnava-mare).

I. Numărul comunelor: 20.

Dl Dr. Alexandru Vasu, care, cu ocazia reorganizării desp., a fost ales director al acestuia, nu a înaintat raport despre activitatea culturală în cadrele desp. în anul 1921/22.

30. Cluj (jud. Cojocna).

I. Numărul comunelor: 71.

II. Numărul agenturilor: 25.

III. Numărul bibliotecilor: 25.

IV. Numărul conferințelor: 24, organizate de desp. Cluj cu concursul «Societății filozofice a profesorilor universitari» și al «Culturei Poporului», în sala Nr. IV a Universității, începând din 25 Noembrie 1921, în fiecare săptămână, până în 16 Iunie 1922, anume vorbind dnii: I. Lupaș; Despre Asociația Transilvană; S. Pușcariu și A. Lăpedatu: Neagoe Basarab; Marin Ștefănescu; Filozofia română contimporană; I. Popescu-Voitești: Trecutul geologic al Carpaților; V. Meruțiu: Prin munții noștri; St. Goangă: Orientarea profesională; I. Ursu: Originele războiului mondial; Dr. Urechiă: Poezii și muzicanții din punct de vedere medical; C. Petran: Muzeele ardelenene; Dr. Botez: Igiena și salubritatea noastră publică; Sextil Pușcariu: Vasile Alecsandri; G. Bogdan-Duică; Simion Bărnuțiu; A. Lăpedatu: Vechile cetăți românești; N. Bănescu: Un portret bizantin: Mama Comnenilor; V. Bogrea: Sufletul latin; Em. Panaitescu: Parthenonul; V. Bărbat: A. D. Xenopol; Dr. Minea: Grafologia: Turburările scrisului; Dr. Mihail: Din istoricul ochelarilor; V. Stanciu: Cum trăiesc petritele; G. Oprescu: Pictorul Th. Aman; Gh. Tripon: Statul și biserica; V. Ghidionescu: Oameni de caracter; A. Borza: Din lumea plantelor.

V. Activitatea desp. la sate lipsește, mai ales din cauza, că desp. nu are de timp mai îndelungat director. Dl I. Agârbiceanu a fost rugat să reconstitue acest desp. și să încerce, dacă se poate, fuzionarea soc. «Cultura Poporului» cu desp. Cluj.

VI. Dl Inginer Drăgan, șeful Regiunii silvice, Cluj, a înscris ca membri activi în subsecția silvică a «Asociațiunii» 19 angajați ai acestei regiuni silvice, trimițând cassei centrale taxele încasate dela dânsii.

VII. P. S. Sa dl Nicolae Ivan, Episcopul Vadului, Felea-cului și Clujului a cerut și i s'au trimis 50 biblioteci populare pentru a le plasă cu ocazia vizitațiilor canonice, în comunele eparhiei pe care o păstorește, îngrijind ca să se înființeze și agenturi în comunele, în cari lasă acele biblioteci.

31. Cohalm (jud. Târnava-mare).

I. Numărul comunelor: 27.

II. Dl dir. al desp. D. Sasu, a constituit o *agentură* în Homorod, unde s'au înscris 18 membri activi și 14 ajutători; încasându-se taxe în suma de Lei 220 —. Dl Sasu a ținut în Homorod mai multe prelegeri și a aranjat mai multe șezători culturale. S'a trimis o bibliotecă pe seama agenturei și o seamă de cărți pe seama membrilor.

III. Dl Erofteiu Bârsean, învățător, a înființat în comuna Paloș o casă de cetire în cadrele «Asociațiunii». A înscris 3 membri pe vieață, 36 activi și 14 ajutători. Președinte al agen-

turei este părintele T. Gheaja. Pentru mobiliarul casei de cetire s'a votat suma de Lei 500.—.

IV. Dl Cornel Cojocariu, înv. în Ticușul-săsesc, a înființat o societate de lectură în comună și o agentură a «Asociațiunii», a abonat pentru Soc. de lectură rev. «Transilvania» și «Biblioteca populară», a înscris soc. în șirul membrilor activi și a trimis Lei 60.— pentru 30 calendare pe seama membrilor ajutători.

Dănilă Sasu, preot, director.

32. Copalnic-Mănăștur (jud. Solnoc-Dobâca).

I. Numărul comunelor: 20.

II. Numărul agenturilor: 9.

III. Numărul bibliotecilor: 9.

IV. Prelegeri s'au ținut cu ocazia înființării agenturilor și bibliotecilor populare.

V. Acest desp. a fost desfăcut din desp. Lăpușul-unguresc, și înființat în adunarea din 14 August 1921 cu 2 membri fondatori, 3 membri pe viață, 36 membri activi și 329 membri ajutători, în total 370, dela cari s'a trimis cassei centrale suma de Lei 1,825.50.

Cu organizarea agenturilor și bibliotecilor sătești au fost încredințați preoții și învățătorii. S'a trimis o bibliotecă regională și revista «Transilvania» pentru desp. și agenturilor deasemenea câte o bibliotecă, iar pentru membri 292 calendare.

Organele despărțământului au dezvoltat o frumoasă activitate în scurtul timp dela organizare.

Nicolae Avram, protopop, director.

33. Crasna (jud. Selagiu).

I. Numărul comunelor: 33.

II. Dl dir. Grațian Flonta, protopop, s'a înscris membru pe viață al «Asociațiunii»; nu a raportat, însă, despre reorganizarea și activitatea despărțământului.

34. Dej (jud. Solnoc-Dobâca).

I. Numărul comunelor: 103.

II. Numărul agenturilor: 2.

III. Numărul bibliotecilor: 1, în Dej.

IV. Desp. s'a reorganizat în adunarea ținută în Dej, la 20 Iunie 1922 și condusă de dl Dr. Liviu Mîcșă, delegatul comitetului central. S'a înscris un număr frumos de membri fondatori și pe viață. Dl Victor Motogna, dir. liceului din Dej, a fost ales director al desp. În această adunare s'a ales și comitetul cercual, s'a discutat chestia înființării Caselor Naționale, desfacerea

desp. în două, al Dejului și Ileandei-mari și s'au ales 6 reprezentanți ai desp. la adunarea generală a «Asociațiunii» din a. c.

V. Dl sublocot. G. Crișan, dela Reg. 81 Inf. Dej, care în anul trecut a fost înființat o agentură puternică a «Asociațiunii» în Mireșul-mare (desp. Chioar), a înscris ca membri activi ai «Asociațiunii» 81 domni ofițeri dela numitul Reg., trimițând cassei centrale Lei 340.—.

35. Deva (jud. Hunedoara).

I. Numărul comunelor: 57.

II. Desp. a fost reorganizat în 1919. Adunarea desp. în an. 1921 s'a ținut în Simeria, la 6 Maiu, înscriindu-se un număr frumos de membri: pe viață, activi și ajutători. În această adunare dl Alexe Manciulescu a ținut a conferență: Despre încheierea națională. Comitetul cercual a ținut mai multe ședințe și conferențe populare, anume: în *Bârsău*, *Hărău*, *Hondol*, *Certejul de sus*, *Banpotoc* și *Chimindia*, vorbindu-se în cele dintâi 4 comune: Despre trezirea conștiinței naționale, iar în cele 2 din urmă: Despre rolul bisericii în viața de Stat. La *Șoimuș* și *Simeria* s'a vorbit: Despre însemnătatea școlii în educația tinerimei, unde s'a aranjat cu concursul «Școlii normale» din Deva și câte un festival. Conferențele au fost ținute de dir. despărț., de profesorul Ioan Modreanu și de adv. Dr. Simion Câmpean.

Dr. Ioan Dobre, protopop, director.

36. Diciosânmărtin (jud. Târnava-mică).

I. Numărul comunelor: 59.

II. Numărul agenturilor: 41.

III. Numărul bibliotecilor: 42.

IV. Reorganizându-se acest desp. în Aprilie 1921, a ținut a doua adunare cercuală în 28 Aug. 1921, când s'au ținut 2 conferențe și s'au înscris 6 membri pe viață, 56 activi și un număr considerabil de membri (291) ajutători din diferitele agenturi, trimițându-se cassei centrale Lei 1,371.—.

Dl N. Platon, preot, președintele agenturei din Șomfalău a trimis taxele dela 11 membri ajutători și comitetul central a trimis câte un calendar pe seama membrilor.

Simeon Moldovan, protopop, director.

37. Dobra (jud. Hunedoara).

I. Numărul comunelor: 30.

II. Numărul agenturilor: 2.

III. Numărul bibliotecilor: 2.

IV. Prelegeri s'au ținut în comunele: Săcămaș, Teiu, Lăpugiu de jos, Rădulești, Muncelul-mare și Bătrâna.

Directorul a vorbit poporului: despre «Asociațiune»; despre Casele culturale; despre bibliotecile populare; despre obiceiurile rele incuibate în popor; despre începutul neamului nostru; despre România mare și datorințele poporului pentru consolidarea patriei.

Preotul Emanuil Șuiagă: despre concubinată și urmările lui rele și a dat sfaturi igienice.

Preotul Aurelian Oprean: despre școală și învățatură și despre frumseța portului național.

Învățătorul director Vasile Șerban: despre datorința părinților de a conlucra cu învățătorii la educarea copiilor.

Dl director al desp. arată, că, cum preoții sunt chemați și chiar îndatorați prin oficiul lor a desvoltă activitate religioasă morală, deci și culturală, iar în timpul din urmă obligați, în acest senz, prin organizarea clerului în «Asociația Andreiu Șaguna», — a combinat activitatea cercurilor religioase cu activitatea ce așteaptă dela preoți «Asociațiunea». Astfel, de câteori preoții țin servicii în comunele cercului Dobra, în acele zile țin, după amezi adunări de popor în numele «Astrei», cu prelegeri populare.

Iată un aranjament model, care ar trebui practicat în toate desp. «Asociațiunii» de către asociațiile preoțești și învățătorești.

V. Desp. are un schiopticon și în numerar Lei 208.—

Iosif Morariu, protopop, director.

38. Făgăraș (jud. Făgăraș).

I. Numărul comunelor: 29.

II. Numărul agenturilor: 4.

III. Numărul bibliotecilor: 3.

IV. În an. 1921 s'a ținut adunarea desp. în comuna Belean, la 12 Iulie, predicând dl dir. N. Borza: despre însemnătatea zilei sf. Apostoli Petru și Pavel. După deschiderea adunării a vorbit dl profesor D. Macoveiu: despre lupta pentru traiu. S'au înscris 2 membri fondatori, 96 membri activi și 13 ajutători.

S'au distribuit mamelor, cari au prezentat cei mai bine îngrijiți copii: 7 premii de câte 15 Lei și 26 premii de câte 5 Lei.

Dl pretor Tulbure a trimis cassei centrale taxe dela mai mulți membri în suma de Lei 170.—

S'au trimis cărți pentru bibliotecile populare și 50 calendare pentru membri.

V. Adunarea desp. din 1922 s'a ținut în Voivodenii-mari, la 11 Iunie.

Dl prof. D. Macoveiu a ținut poporului două prelegeri, una: despre credință în biserica strămoșească și alta: despre boalele molipsitoare și despre microbi.

Dl protopop N. Borzea, fost dir. stăruitor al desp. timp de mai mulți ani, retrăgându-se dela conducere, a fost ales nou dir. dl prof. Valeriu Literat; tot cu această ocazie s'a ales și noul comitet cercual. Apoi s'au înscris 13 membri activi și s'au distribuit trei premii de câte 25 Lei, unul pentru cea mai bine cultivată grădină de legume, altul pentru cea mai îngrijită grădină de pomi și al treilea pentru țeseturi și lucru de mână.

39. Geoagiu (jud. Hunedoara).

I. Numărul comunelor: 36.

II. Referitor la înființarea acestui desp., în Februarie 1921, s'a raportat în an. trecut. Dl dir. al desp., Dr. Ioan Margita a trimis cassei centrale, dela numărul considerabil de membri înscriși suma de Lei 9,068—. Despre înființarea agenturilor și plasarea în ele a celor 20 de biblioteci, trimise de centrală, cum și despre prelegerile ținute, nu ni s'a raportat.

40. Gherla (jud. Solnoc-Dobâca).

I. Numărul comunelor: 62.

II. Numărul agenturilor: 17.

III. Numărul bibliotecilor: 17.

IV. Desp. a ținut în 26 Februarie o adunare în Gherla.

Pe lângă un cuvânt potrivit de deschidere al directorului și pe lângă cetirea rapoartelor și alegerea comisiunilor prevăzute în statute, s'a înscris un număr îmbucurător de membri, dela cari s'a trimis cassei centrale Lei 1,335—, s'a citit o conferență despre raportul dintre societate și educație, și profesorii dela liceul de acolo au declarat, că activitatea extrașcolară a lor o vor încadră în «Asociațiune» și că dâșii, și până acum, au ținut 2 conferențe, cari le consideră ca conferențe ale «Asociațiunii».

În această adunare s'a reales comitetul desp. în frunte cu dl Gregoriu Pop, canonic și s'a întregit cu încă 5 membri noi.

S'a decis, mai departe, ca comitetul desp., să-și țină ședințele în fiecare primă Duminecă a luni.

În raportul către adunarea desp. se constată, că comitetul s'a lăsat condus de părerea, că cercul de activitate propriu al «Asociațiunii» sunt satele, fiind orașele, și în special Gherla, sediul mai multor reuniuni culturale, cari toate lucrează la ridicarea culturii poporului dela orașe. Cu toate acestea desp. a aranjat o înălțătoare serbare culturală în ziua de 27 Iunie 1921, când s'a serbat Centenarul lui Tudor Vladimirescu.

Deosebit de îmbucurătoare este bunăînțelegere a tuturor factorilor culturali din orașul Gherla în lucrarea pentru luminarea neamului nostru.

Un alt fapt îmbucurător este munca de luminător al popoului, a dlui Dr. Benedict Socaciu, primpretorele plasei Gherla, care cu ocazia vizitelor sale oficioase la sate, a ținut și conferențe culturale: în Iclod, Inău, Bonț, Dobâca, Cubleș, Săplac, Mintiu, Pâclișa, Nicula și Fizeș.

Comitetul desp. trimite delegați-conferențieri la serbările naționale, care se aranjează la sate, ținând câte o vorbire ocazională. Anume s'au trimis delegați din centru cu ocazia aniversării a treia a Unirei Transilvaniei cu vechiul Regat în 10 comune.

S'a decis ca prin mijlocirea dlui primpretor Socaciu, să se stăruie ca aranjarea petrecerilor la sate să se încuviințeze numai dacă ele vor fi însoțite de un mic program, la care va ține conferință un membru al «Asociațiunii».

Se va stărui prin delegați pentru reorganizarea agenturilor «Asociațiuni».

La propunerea dlui dir. de liceu Dr. Emil Precup s'a hotărât ca activitatea, pe care o vor desvoltă profesorii dela liceul din Gherla, să fie primită ca activitate desvoltată de «Asociațiune» și să se facă o programă unitară pentru desvoltarea activității culturale.

Pentru acest an profesorii au ținut următoarele conferențe: în *Gherla* Dr. Emil Precup: Revistă asupra istoriei literaturii romane (cu proiecțiuni); alta pentru meseriași: Despre importanța industriei la alte popoare și la Români; în *Sântejude*: Importanța școlii; în *Fizeșul-Gherlei*: Importanța meseriilor și a școlii; în *Chirău*: Unirea tuturor Românilor și datoria noastră de a munci pentru fericirea României mari; în *Iclod*: Cum am putea ajunge la fericire prin muncă organizată și cultură; în *Inău*: Sfaturi practice; în *Gherla*: P. Cotuțiu: Din trecutul Gherlei și în *Sântioana*: Despre însemnătatea unirii; în *Gherla*: Gh. Feier: Despre M. Eminescu și în *Silvaș*: Importanța moralei pentru Stat; în *Gherla*: M. Papastopol: Însemnătatea unirii; Valea Prahovei și Dobrogea; Din Istoria Românilor; Arta greacă (ceste 3 din urmă cu proiecțiuni); pentru meseriași: Din trecutul nostru și Bogățiile subsolului; în *Săplac*: Unirea Românilor; în *Mintiu Gherlei*: Însemnătatea meseriilor; în *Nicula*: N. Vasiu; Însemnătatea unirii.

Pentru a se înfăptui o mai strânsă legătură între învățători de o parte și de altă parte între meseriași și «Asociațiune», s'a ales în comitetul desp. un învățător și un meseriaș.

Pentru biblioteca desp. s'a abonat rev. «Transilvania» și «Biblioteca populară» și lună de lună comitetul desp. face, cu ocazia ținerii ședințelor sale, câte o colectă pentru procurarea foii «Unirea Popoului» pe seama câte unui țaran.

S'a hotărât desfacerea desp. în două: desp. Gherla și desp. Cheuchișului, după cele două plase din care el constă acum.

Cu prilejul adunării din 26 Febr. comitetul desp. a pregătit și un concert cu o bogată programă și o petrecere cu joc.

V. P. S. Sa Dl Dr. Iuliu Hossu, Episcopul diecezei de Gherla, după ce în anul 1921 a înființat cu ocazia vizitațiilor sale canonice, aproape 100 agenturi ale «Asociațiunii» în tot atâtea comune, plasând în ele câte o bibliotecă trimisă de comitetul central, — în acest an a mai cerut și i s'au trimis 122 biblioteci, pe care să le plaseze, iarăși cu ocazia vizitațiilor canonice în totatâtea comune, unde înființează agenturi și redeșteaptă la viață, pe cele înființate de mai înainte.

Grigoriu Pop, canonic, director.

41. Giurgeu (jud. Ciuc).

I. Numărul comunelor: 9.

II. Numărul agenturilor: 2.

III. Numărul bibliotecilor: 2.

IV. Desp. a fost reorganizat în adunarea cerc., ținută în Tulgheș la 15 Februarie 1922. Vechiul comitet a fost reales în frunte cu dl Aurel I. Nicolescu, ca director. Dl preot T. Branea a făcut istoricul «Asociațiunii», iar dl inv. I. Hurubean a ținut o conferință despre alcoolism.

Dl director s'a înscris membru fondator cu suma de Lei 500.— și Lei 100.— donație pentru desp., mai departe 5 membri pe viață și 57 membri activi, iar d. A. Cojocariu a dăruit pentru trebuințele desp. Lei 50.—. Peste tot s'a încasat suma de Lei 2,151.—.

S'au trimis, la cerere, serii de cărți pentru înființarea de biblioteci populare.

V. Dl Grigoriu Nistor, preot în Varviz, a înființat în comună o agentură, în 22 Ian. 1922, cu 2 membri pe viață, 12 activi și 9 ajutători. Agenturei i s'a trimis o bibliotecă populară.

Adunarea desp. și-a ales reprezentanții săi la adunarea generală din a. c. *Aurel I. Nicolescu*, comerciant, director.

42. Gurghiu (jud. Murăș-Turda).

I. Numărul comunelor: 28.

II. Numărul bibliotecilor: 8.

III. Desp. a fost reorganizat de cătră dl Aurel Mureșan, dir. școlii silvice din Gurghiu, în adunarea ținută în Gurghiu la 29 Ian. 1922. În această adunare s'au înscris 4 membri pe viață, 20 membri activi și 6 membri ajutători, dela cari s'a încasat suma de Lei 1,012.—. Director a fost ales dl Simion Zehan, preot în Cașva. Cu această ocazie s'a ales și comitetul cercual.

Simeon Zehan, preot, director.

43. Hălmagiu (jud. Arad).

- I. Numărul comunelor: 33.
- II. Numărul bibliotecilor: 4.
- III. Dl. Cornel Lazar, protoșop și vechiu director al acestui desp., nu a prezentat raport despre reorganizarea desp. și despre activitatea acestuia.

44. Hațeg (jud. Hunedoara).

- I. Numărul comunelor: 105.
- II. Numărul agenturilor: 4.
- III. Numărul bibliotecilor: 14.
- IV. Desp. a fost reorganizat în adunarea cercuală, ținută la 20 Noembrie 1921, în Hațeg. Cu această ocazie a fost reales director dl. Dr. Cornel Popescu, protoșop și s'a ales comitetul desp. S'au înscris 2 membri fondatori, 5 membri pe viață și 91 activi

S'a raportat, apoi, asupra agenturilor și bibliotecilor populare din desp. și s'a luat hotărâre pentru ținerea prelegerilor populare.

V. Adunarea desp. în an. 1922 s'a ținut în Hațeg, la 13 August, aranjându-se și o mare petrecere pentru adunarea mijloacelor necesare în scopul înființării unui internat de fete. Desp. i s'au dat 50 biblioteci populare cari au fost distribuite cu ocazia adunării din 13/VIII 1922.

Dr. Cornel Popescu, protoșop, director.

45. Huedin (jud. Cojocna).

- I. Numărul comunelor: 42.
- II. Numărul agenturilor: 6.
- III. Numărul bibliotecilor: 3.
- IV. Prelegeri populare au ținut: în *Măndășturul-unguresc*: Aurel Muntean: Despre Avram Iancu și Moșii; în *Ciucea*: Aur. Muntean: Din trecutul neamului românesc; în *Sebeșul-mare*: A. Muntean: Revoluția lui Horia, Cloșca și Crișan; în *Poieni*: A. Muntean: Despre cooperative; în *Beșiș*: A. Muntean: Despre eroismul neamului românesc; în *Hodiș*: Teodor Lungu: Despre creșterea copiilor și alcoolismul; Cultul eroilor; Societățile Mariane de abstenență; Manase Ciungariu: Arta națională; în *Călatamare*: Dr. Vasile Pașca: Boalele infecțioase; în *Bologa*: Nicolae Fătu: Importanța cărții; în *Zim-Sâncraiu*: Traian Potra: Din trecutul românesc; *Morlaca*: Alex. Ilieș: Agricultura; *Nadișul-român*: Manase Ciungariu: Portul românesc și industria casnică; *Totelec*: Nicolae Fătu: Combaterea vițiilor; *Bociu*: Tr. Potra: Bogățiile țării; *Fildul de ios*: Nicolae Fătu: Iubirea de patrie; *Calățele*: Alex. Ilieș: Industriile și importanța lor.

V. Dl Dr. Iosif Pop, primpretorele plasei Huedin a transpus cassei centrale Lei 8,800.—, taxe dela 44 comune, înscrise ca membri pe vieață ai «Asociațiunii» și Lei 800.— taxe de membri fondatori dela 2 comune, în total 46 membri (toate comunele din plasa Huedin) și taxe în total Lei 9,600.—, un rar exemplu vrednic de imitat.

VI. În timpul din urmă s'au mai înscris 10 membri activi și 10 ajutători.

46. Hunedoara (jud. Hunedoara).

I. Numărul comunelor: 50.

II. Numărul agenturilor: 20, în comunele de sub III.

III. Numărul bibliotecilor: 21, în comunele: Hunedoara, cu 52 vol., Ghelar, cu 61 vol., în Alun, Vadu-Dobrii, Cerbăl, Cerișor, Cinciș, Batiz, Călanul-mic, Nandru, Josani, Peștișul-mic, Mănierău, Nădăștia-superioară, Peștișul-mare, Sâncraiu, Teliuc, Răcăștie, Govășdia, Buitur și Zlaști, cu câte 40 vol.

IV. S'a înființat un *muzeu regional* în Hunedoara.

V. Curs de analfabeți: în Nădăștia-inferioară cu 28 analfabeți, ținut de preotul ortodox George Rain.

VI. Numărul prelegerilor: 35 în 17 comune. În *Buitur*: Educația cetățenească, de protopopul Andreiu Ludu și însemnătatea învățaturii, de preotul George Rain; în *Ghelar*: Rosturile «Asociațiunii», de A. Ludu, Casa culturală, de George Henția, Rostul dărilor publice, de Constantin Dima și Stupăritul, de Vasilie Greavu; în *Mănierău*: Asigurările, de Valer Beșan și Vieritul de Vasilie Greavu; în *Runcul-mare*: Datorințele cetățenești, de Andreiu Ludu, Școala și învățătura, de Ion Manică; în *Alun* și *Poienița-Voinii*: Lumină și virtute, de Andreiu Ludu, Școala, de G. Henția; în *Vadu-Dobrii*: Rostul «Asociațiunii», de A. Ludu, Cultura vitelor, de G. Henția; în *Cerișor*: Rostul școlii și învățaturii, de A. Ludu; în *Sâncraiu*: Rosturile «Asociațiunii», de A. Ludu și Bibliotecile, de G. Rain; în *Călanul-mic*: Datorințele cetățenești, de A. Ludu, «Astra» ca factor cultural, de G. Rain; în *Batiz*: Rostul însoțirilor, de G. Rain și Rostul bibliotecilor, de Ioan Truca; în *Nădăștia-infer.*: Rostul «Asociațiunii», de Andreiu Ludu, Despre foloasele culturii, de N. Macrea, însemnătatea bibliotecii, de I. Brâncovean, Despre testament, de Dr. Dănilă; în *Răcăștie*: Rolul «Astrei», de Dr. G. Dănilă, Educațiunea morală, de Dr. V. Hâncu; în *Peștișul-mic*: Cultura viței de vie, de V. Greavu, Chestiuni de igienă, de Dr. V. Hâncu; în *Zlaști*: Necesitatea învățaturii, de T. Popa, Originea neamului românesc, de O. Teodoru, Educația națională, de A. Ludu, Coruri, recitări; în *Teliuc*: Educația morală, de A. Ludu, Plămădirea românilor, de O. Teodoru, Coruri, poezii; în *Ghelari*: cu concursul corului Reuniunii femeilor din

Hunedoara: «La șezătoare», icoană din popor, de Tiberiu Bre-diceanu, cu soluri, coruri și orchestra uzinelor din Hunedoara, Limba, portul și cultura românească, de A. Ludu, unde s'a distribuit poporului biblioteci, cărți și calendarul «Asociațiunii» în 50 exemplare.

VII. 7 șezători culturale, 8 conferențe și serate artistice, ținute în Hunedoara: Conștiința națională, de prot. A. Ludu, Statul ca organizație socială, de Dr. G. Dubleșiu, apoi recitări, cetiri, doine cu vocea și cu vioara:

a) Concepția, evoluția și funcțiunile organismului, de Dr. V. Hâncu, apoi soluri de voci și de pian, recitări, cântece din vioară și solo de flaută.

b) O pagină din războiu de dra Olimpia Teodoru și Boalele de nervi de Dr. V. Hâncu. Doina de voce, de vioară, pian și jocuri naționale.

c) Revoluția lui Tudor Vladimirescu, de S. Ștefănescu, recitări, soluri de voce și pian, cântări din vioară și cor.

d) Școala normală Andreiu Șaguna, Sibiiu, cu coruri, recitări, «Cinel-Cinel».

e) La 28 August 1921, conferența: Alcoolismul, de Dr. V. Hâncu, Serată etnografică, grupuri de câte 20—50 feciori și fete, în portul lor național, cu cimpoiul lor, și-au executat pe rând jocurile lor, pe urmă conduct etnografic prin piața Hunedoarei, unde s'au fotografiat cei peste 2000 asistenți, și când s'au distribuit 500 calendare de ale «Asociațiunii», pentru membrii acesteia.

f) La 1 Aprilie 1922, conferența: Refacerea morală, prin educația religioasă morală, de prot. A. Ludu, cu concursul Școlii civile, care a executat recitări, soluri și coruri.

VIII. Case Naționale 4: în Ghelari, Govâșdia, Nădăștia-inferioară și în Hunedoara, în localul Casinei române cu bibliotecă de 350 volume.

IX. Numărul membrilor: fondatori 8, pe viață 28, activi 299, ajutători 247, în total 582.*

X. Starea casei desp. este de Lei 4,033 40.

Andreiu Ludu, protopop, director.

47. Iara de Jos (mai înainte Indol — jud. Turda-Arieș).

I. Numărul comunelor: 29.

II. Numărul bibliotecilor: 3.

III. Numărul prelegerilor: 2, în Băișoara: Teodor Felea: Despre meserii; Dr. Andreiu Nicola: Despre chestiunile eco-

* Din greșală în consemnarea generală a membrilor din despărțăminte sunt trecuți cu totul numai 340 membri, pe când în realitate sunt 532, ceea ce rectificăm cu plăcere.

nomice actuale. Copiii de școală au cântat, au declamat și au predat dialoguri.

IV. Numărul membrilor înscriși în adunarea desp.: 1 membru pe viață, 19 activi și 21 ajutători.

V. La cererea adunării desp., ținută în Băișoara, la 2 Octombrie 1921, despărțământului, odinioară numit Indol, i s'a dat numele Iara de jos.

VI. Dl Teodor Felea, preot în Muntele Băișoarei, a înființat o agentură a «Asociațiunii» în comună cu 40 membri, pentru care s'a trimis o bibliotecă populară.

Iuliu Cadar, pretor, director.

48. Ibașfalău (jud. Târnava-mică).

I. Numărul comunelor: 37.

II. Numărul agenturilor: 9.

III. Numărul bibliotecilor: 9.

IV. Desp. a înscris în anul 1920/21 16 membri fondatori, 16 m. pe viață și 23 m. activi, dela cari a trimis cassei centrale suma de Lei 8,905.—. Raportul despre activitatea culturală nu ni s'a trimis.

V. Desp. a fost reprezentat la adunarea generală din an. 1921 prin 2 membri. *Dr. Ilarie Holom*, avocat, director.

49. Ilia-Murășană (jud. Hunedoara).

I. Numărul comunelor: 46.

II. Numărul agenturilor: 17, în: Booz, Brădățel, Runcșor, Burjuc, Câmpuri-surduc, Cărmăzinești, Fueșbăgara, Furcșoara, Gialacuta, Glodghilești, Gothatea, Gurasada, Ilia, Bretea, Tătărești, Visca și Zam, fiecare cu câte o *bibliotecă populară*, de toate 17.

În Iulie a. c. s'au mai înființat 9 agenturi și 9 biblioteci.

III. *Prelegeri* au ținut în legătură cu «Asociația clerului» următorii: C. Moldovan, în comunele Boiul de jos, Ilia, Gothatea și Câmpuri; parohii S. Andrica și G. Sîmedrea, în comunele: Sârbi, Bretea și Gothatea; parohii M. Oprean, T. Olariu, I. Oprean, I. Laslo, S. Giurcone, N. Chirciu, A. Crișan și E. Simce, în comunele: Bacea, Furcșoara, Visca, Zam, Cerbia, Almaș-seliște, Godinești și Gurasada. Temele au fost religioase și economice.

IV. *Case culturale* s'au înființat: în Ilia, Zam, Fueșbăgara și Câmpuri-surduc.

V. *Cooperative* sunt: în Almaș-seliște, Câmpuri-surduc, Zam și Ilia.

VI. Adunarea desp. în an. 1922 s'a ținut în Zam, la 2 August, cu care ocazie s'au ținut următoarele conferențe: C. Moldovan:

tema religioasă cu titlul «Lasă-i altuia ce este al lui și vei avea pace» și alta despre cooperative; C. Vulpescu, judecător; despre improprietărire, după care au urmat declamări și un monolog.

Constantin Moldovan, protopop, director.

50. Jibou (jud. Selagiu).

I. Numărul comunelor: 69.

II. Numărul agenturilor: 2.

III. Numărul bibliotecilor: 2.

IV. Desp. a fost reorganizat în adunarea cercuală din 18 Sept. 1921, la care a luat parte și dl General de brigadă Daschievici cu familia dl Colonel al Reg. 14 Călărași Sâmboteanu, cum și un număr mai mare de d. ni ofițeri, subofițeri și soldați. A fost ales dir. dl Laurențiu Bran, preot, deasemenea a fost ales cu această ocazie și comitetul desp. Dlu Teofil Dragomir, fost organizator și harnic dir., până acum, al desp. i s'au adus mulțumiri cu ocazia retragerii sale dela conducerea desp. S'au înscris 2 membri fondatori și 21 activi. S'au încasat taxe dela membri Lei 890—.

Desp. a ținut în 18 Aprilie 1922 o adunare extraordinară pentru organizarea prelegerilor populare și pentru înființarea de cooperative și bănci populare.

V. S'au luat dispoziții pentru desfacerea desp. în două: desp. J. bouului și al Zălaului.

VI. Dl T. Dragomir a ținut un cuvânt de îndrumare culturală în adunarea desp. *Laurențiu Bran*, preot, director.

51. Jiu (jud. Hunedoara).

I. Numărul comunelor: 14.

Desp. a fost reorganizat prin dl protopop Nicolae Zugrav, în adunarea cercuală, ținută în 7 August 1921. S'au înscris 2 membri fondatori, 8 membri pe viață și 44 membri activi, dela cari s'a încasat suma de Lei 2840—.

Nou director al desp. a fost ales. dl Iosif Iancu, inspector general de mine în Petroșeni.

La adunare a luat parte și dl maior Constantin Zagoriț, comandantul garnizoanei din Lupeni, care se interesează mult de chestiunile culturale și s'a înscris între membrii pe viață ai «Asociațiunii».

II. Dl Pompeiu Hosu-Longin, președintele «Soc. Sf. Pavel» în Vulcan, a înființat și o agentură a «Asociațiunii» în comună.

Iosif Iancu, inspector general de mine, director.

52. Lăpușul-unguresc (jud. Solnoc-Dobâca).

I. Numărul comunelor: 27.

II. Numărul agenturilor: 4.

III. Numărul bibliotecilor: 3, în Borcut, Costeni și Poiana-Porcului.

IV. Prelegeri populare s'au ținut în 9 comune: în Rohia, Poiana-Porcului, Dobric, Stoiceni, Lăpușul-unguresc în legătură cu serbarea eroilor, Masca, Ineu, Borcut și Dobriținaș. În toate aceste comune a vorbit directorul desp.: despre «Asociațiune», despre folosul școalei, al meseriilor, comerțului și despre stricăciunea beției; Constantin Manu, dir.-învățător: despre ascultarea, stima și venerațiunea față de mai marii noștri și despre alcoolism; Nicolae Cristea, inv.: despre cultura și folosul pomilor; Dr. Gavril Buzura: despre drept și dreptatea omenească în legătură cu cea dumnezească.

DI Procopie Cotuțiu, instructorul de muzică la școala civilă din Lăpușul-ung., a însoțit pe conferențiarul în turneu cu 18 elevi și eleve, cari prin cântările lor, bine alese și bine executate, au impresionat mult poporul, care s'a convins, și pe această cale, despre rezultatele bune ale școalei la copiii de țărani.

La rugarea directorului di primpretor Ioan Bărbos a dispus ca comunele respective să pună gratuit la dispoziție trăsurile trebuincioase pentru transportarea conferențiarilor și coriștilor.

V. Numărul membrilor: 1 pe viață, 27 activi și 171 ajutători, în total 199, numai din 5 comune; din restul de 22 comune nu sunt încă membri înscriși.

VI. Avera desp. este de Lei 2,350.—.

Zaharie Manu, protopop, director.

53. Lipova (jud. Timiș).

I. Numărul comunelor: 25.

II. DI Dr. Aurel Cioban, avocat în Lipova, nu a prezentat raport despre reorganizarea și activitatea desp.

54. Lugoj (jud. Caraș-Severin).

I. Numărul comunelor: 111.

II. Numărul agenturilor: 2.

III. Numărul bibliotecilor: 12.

IV. DI Dr. Gheorghe Popovici, protopop, dir. desp., nu a prezentat raport despre reorganizarea și activitatea acestui desp., care cuprinde comunele a 5 plase, cărora ar trebui să li se dea fiecareia câte un desp. în cadrele «Asociațiunii».

V. DI Moise Bordoș, preot în Birchiș, stăruie pentru înființarea unui desp. constător din comunele plasei căreia li aparține Birchișul, accentuând, că acolo nu s'a făcut nici în trecut și nu se face nici în prezent nimica pentru răspândirea culturii românești.

55. Mărghita (jud. Bihor).

- I. Numărul comunelor: 43.
  - II. Numărul agenturilor: 8.
  - III. Numărul bibliotecilor: 8.
  - IV. Raportul despre activitatea desp. până la 12 Iulie 1921 s'a publicat în Raportul comitetului central pentru anul trecut, arătându-se acolo o activitate foarte frumoasă și bineorganizată. Despre lucrările indeplinite după data numită nu ni s'a raportat.
- Dr. *Iuliu Chiș*, avocat, director.

56. Mediaș (jud. Târnava-mare).

- I. Numărul comunelor: 28.
- II. Numărul agenturilor: 3.
- III. Desp. a fost reorganizat în Maiu 1921, în frunte cu dl Dr. Eugen Sâmpetrea, judecător, înscriindu-se un număr frumos de membri, stabilindu-și un bogat program de activitate și făcând apel la primăriile comunale, la preoțime și învățătorime, să-și dea concursul la înaintarea problemelor îmbrățișate de «Asociațiune». Raportul despre activitatea de mai târziu a desp. nu ni s'a trimis.

57. Mercurea (jud. Sibiiu).

- I. Numărul comunelor: 24.
  - II. Numărul agenturilor: 4.
  - III. Numărul bibliotecilor: 9.
  - IV. Dl dir. *Avram Păcurariu*, protopop, nu a înaintat raportul despre activitatea despărțământului.
- Ca și la despărțămintele: Nocrich, Săliște, Sebeș și Sibiiu, arătăm, cu învoirea adunării generale a învățătorilor români din jud. Sibiiu, frumosul ciclu de prelegeri, ținute de *cercul cultural din plasa Mercurei*, anume în *Gârbova*: *Ilie Georgescu*: Despre dragostea ideală a învățătorului față de popor și despre rolul conferențelor populare; *Mateiu Scorobeț*: Cari sunt mijloacele desvoltării gustului de cetit în popor; *Constantin Fântână*: Cum să creștem copiii în familie, purtarea lor în societate și manierele față de cei mai în vârstă; *Romul Pop*: Munca ideală a învățătorilor afară de școală. Elevii conduși de învățători au declamat și cântat; în *Apoldul-de jos*: *Ioan Nicoară*: *Religiunea în școala poporală și acasă*; *Ilie Georgescu*: Despre cercetășie; *Romul Vraciu*: Ținerea cu sfințenie la adevăratele obiceiuri creștinești e cel mai puternic factor la înflorirea unui popor; *Nicolae Muntean*: Făurirea României-mari și menținerea ei. Elevii au cântat și declamat. S'a jucat *Călușerul*. Cercetașii din *Poiana* au jucat mai multe dansuri naționale și au executat și exerciții de marș și cu bastoanele.

58. Mercurea-Ciuc (jud. Ciuc).

Dl Nicolae Comaniciu, revizor școlar în Mercurea-Ciuc, a constituit un desp. al «Asociațiunii», constătător din comunele județului Ciuc, cu excepția a 9 comune, cari formează desp. Giurgeu. Adunarea de constituire s'a ținut în 5 Iunie 1922, când dl revizor a fost ales director al desp. și s'au ales și membrii biuroului și comitetului cercual. S'au înscris 2 membri fondatori, 18 membri pe vieață și 24 membri activi, rămânând să se continue cu înscrierea de membri. Direcțiunii i s'au trimis serii de cărți și alte imprimare pentru înființarea de agenturi și biblioteci populare.

59. Mociu (jud. Cojocna).

I. Numărul comunelor: 28.

II. Numărul agenturilor: 5.

III. Numărul bibliotecilor: 6.

IV. Desp. a ținut o adunare la 10 Iulie 1921 în Mociu. Cu acest prilej dl profesor Al. Lupeanu-Melin a ținut poporului prezent la adunare o vorbire asupra economiei naționale la alte popoare. S'a hotărît, între altele, desfacerea desp. în două. În adunarea din 4 Oct. 1921 desp. s'a desfăcut în două: în desp. Mociului și desp. Sârmașului-mare.

Simion Ciuca, protopop, director.

60. Murăș-Ludoș (jud. Turda-Arieș).

I. Numărul comunelor: 28.

II. Numărul agenturilor: 9.

III. Numărul bibliotecilor: 14.

IV. Desp. s'a reorganizat la 9 August 1921, realegându-se de director dl Enea Pop-Bota, protopop, și comitetul cercual. S'au încasat taxe dela membri noi și vechi Lei 130.—.

Dir. i s'au trimis 5 serii de cărți pentru înființarea de agenturi și biblioteci populare.

Enea Pop-Bota, protopop, director.

61. Murăș-Oșorhei (jud. Murăș-Turda).

I. Din raportul despre activitatea desp. rezultă, că în o parte a anului 1921 această activitate este mai săracă în rezultate decât mai înainte. Dela adunarea desp., ținută în Nasna la 6 Oct. 1921, nu s'au mai ținut conferențe și prelegeri populare la sate în restimp de 8 luni. Față de anul trecut în care s'au ținut 35 prelegeri populare, anul acesta abia poate încreștă 2 conferențe, ținute în T. Murăș, în sala festivă a liceului «Papiu

Ilarian». Cauzele acestui regres sunt mai multe; dar cea mai de seamă e pierderea dlui dir. al desp. Simion Gocan, trecut ca director reg. la Oradea-mare.

În această activitate, începută în timpul iernii, prin numitele 2 conferențe, comitetul desp. s'a văzut reținut un timp de comitetul casinei înființate, care plănuise o serie de conferențe cu concursul aproape aceluiași membri ai comitetului, cari erau și ai desp., și care s'a mărginit, ca și așa numita «Liga poporului» în anul trecut: la alegerea comitetului și adunarea de constituire. Această piedecă de ordin moral a legat mâinile celor dela conducerea desp. într'un timp prielnic pentru muncă. Al doilea moment împedecător a fost deslănțuirea campaniei electorale, care a exclus orice posibilitate pentru apropierea de popor în numele luminei și al culturii desinteresate.

Cu toate aceste desp., la stăruința și cu concursul dlui vice-președinte Ieronim Puia, revizor școlar, cum și al dlui P. Brătășanu, deputat și al altor factori și oameni de bine a organizat și luat sub controla sa 124 biblioteci populare, întemiate în comunele județului Murăș-Turda, după serbările populare din Dec. 1921, cari s'au ținut în T. Murăș. Aceste biblioteci sunt astăzi sub îngrijirea și controlul desp. Organizarea lor e în curs, având până acum procesele verbale de constituire și inventarele dela comune. S'au mai ținut 4 ședințe de comitet pentru chestiunile dela ordinea zilei.

S'au dat și pentru liceul «Papiu Ilarian» câteva biblioteci de clase.

În timp de 3 ani cât vechiul comitet a stat în fruntea desp. a ținut 65 prelegeri-conferențe și a înființat 124 biblioteci populare.

II. În adunarea d-sp. din 18 Aprilie 1922 a fost ales nou director al desp. în persoana dlui *Ioan Cheri*, director de liceu. Dl A. Filimon a ținut o conferență: despre însemnătatea arheologică a județului Murăș-Turda și, la propunerea d-sale, s'a hotărât înființarea *unei societăți istorico-arheologice*. S'a ales și comitet nou și s'au înscris 20 de membri noi, dela cari s'a încasat suma de Lei 1,940—.

62. Murăș-Uioara (jud. Alba de jos).

I. Numărul comunelor: 29.

II. Numărul agenturilor: 5.

III. Numărul bibliotecilor: 5.

IV. Dl Emil Pop, dir. desp., nu a înaintat raport despre reorganizarea și activitatea desp.

63. Năsăud (jud. Bistrița-Năsăud).

I. Numărul comunelor: 34.

II. Numărul agenturilor: 34.

III. Numărul bibliotecilor: 34.

IV. Adunarea desp. s'a ținut în comuna Zagra, la 30 Octomvrie 1921. Are agenturi și biblioteci în toate comunele și a ținut numeroase *prelegeri* și *conferențe*, anume: în *Rodna-veche*: Ștefan Berariu: Despre «Asociațiune»; Maxim Domide: Răsboiul pentru întregirea neamului; Ioan Partene: Despre poezia poporului someșan; tot acolo s'au aranjat serate literare, cu producțiuni muzicale și declamatorice; în *Feldru*: Ioan Partene: Despre doină; în *Nepos*: aceeași conferențieri; iar Ștefan Scridon: Despre «Asociațiune»; la adunările ținute în *Feldru* și *Nepos* a luat parte și corul liceului din Năsăud sub conducerea dlui profesor de muzică Emil G. Ștefănescu; în *Rebra-mare*: Emil Domide: Despre «Asociațiune»; Teodor Simon: Chestiuni economice; la adunarea ținută a luat parte și corul elevilor dela liceul din Năsăud, sub conducerea elevului V. Henciu; în *Parva*: Emil Domide: Despre «Asociațiune»; Teodor Simon: Chestiunea agrară; în *Nimigea-ungurească*: Emil Domide: Despre «Asociațiune»; Teodor Simon: Despre industrie și comerț; Dr. Alex. Ciplea: Despre bolșevism și pocăitism; în *Nimigea-românească*: Emil Domide: Despre scopurile «Asociațiunii»; Teodor Simon: Chestiuni economice; Dr. Al. Ciplea: Despre comunismul internațional și pocăitism; în *Mintiul-român* și *Tăure*: Emil Domide și Teodor Simon: Despre aceleași subiecte.

Profesorii dela liceul din Năsăud: Emil Domide, Vasile Bichigean, Dr. Al. Ciplea și Mihail Lipan, însoțiți de o grupă de elevi dela acest liceu, au făcut o întinsă propagandă în următoarele comune din Maramurăș: *Săcel*, *Săliște*, *Dragomirești*, *Cohea*, *Jud*, *Vișeu de sus*, *Vișeu de jos*, *Moisei* și *Borșa*, ținând prelegeri populare despre «Asociațiune», despre asanarea stărilor din Maramureș, despre pocăitism, chestiuni economice și culturale.

Membrii: Emil Tișca, T. Irimieșiu, P. Rognean, I. Partene și Dr. Alex. Ciplea, însoțiți de grupe de elevi dela școala primară urbană din Năsăud, au ținut prelegeri populare cu subiect: educativ, religios, moral și național în următoarele comune: Năsăud, Rebrîșoara, Prislop, Lușca, Salva și Mititei. Cu aceste ocazii elevii au declamat și cântat poeziile patriotice.

Dr. Victor Bojor, protopod în Telciu, a ținut mai multe prelegeri moralizatoare poporului.

Producțiuni și prelegeri s'au mai ținut și în comunele: Rodna-nouă, Sângeorzul român, Ilva-mare și în alte comune, dela cari nu au sosit rapoarte.

La adunarea desp. din Zagra a vorbit Dr. Al. Ciplea: Despre însemnătatea învățaturii de carte și a conștiinții naționale.

V. Numărul membrilor: 21 fondatori, 77 pe viață și 18 activi.

Ioan Păcurariu, profesor, director.

64. Nocrich (jud. Sibiiu).

I. Numărul comunelor: 15.

II. Numărul agenturilor: 15.

III. Numărul bibliotecilor: 15.

IV. Numărul prelegerilor: 3, ținute în adunarea desp. din *Nocrich*: Ioan Petrișor: Cari sunt căile pe cari trebuie să umble poporul nostru; Ioan Alexandru: Ce muncă trebuie să depună fiecare om pentru înaintarea sa culturală, morală și materială; Eugen Muntean: Chemarea femeii în viața dela sate și Despre construirea edificiilor economice.

V. Adunarea cercuală s'a ținut în 23 Oct. 1921 în Nocrich. Director a fost ales dl Victor Ungur, primpretor, în locul dlui Dr. Enea Andrea, avocat, care s'a stabilit la Sibiiu.

VI. *Casei culturale* din Glâmboaca i s'a dat o bibliotecă cu condiția să înființeze și o agentură.

VII. Starea casei desp. Lei 337 55.

VIII. *Cercul cultural al învățătorilor* din plasa Nocrich a ținut următoarele *prelegeri* în *Cornățel*: Ioan Dragotă: Însemnătatea culturai și foloasele ei; Simion Dragoman: Educația tinerimei; Octavian Sumea: Datorințele părinților față de școală; Iancu Dragotă: Rolul mamei la îngrijirea și creșterea copiilor; G. Simplăcean: Despre rolul învățătorilor. Elevii au cântat 5 poezii și s'au declamat 3 poezii.

65. Odorheiu (jud. Odorheiu).

Dlui Ioachim Nistor, revizor școlar în Odorheiu, i s'au trimis, la cererea dânsului 12 biblioteci populare pentru 12 comune, în cari se află școală primară de Stat. Totdeodată i s'au trimis statute și regulamente pentru înființarea unui desp. al «Asociațiunii», cu centrul în Odorheiu.

66. Orade (jud. Bihor).

I. Numărul comunelor: 175.

II. Dl Ilie Stan, canonic, dir. desp. nu a prezentat raport despre activitatea desp. în anul trecut și nici nu a recomandat persoane potrivite, care să înființeze despărțăminte nouă ale «Asociațiunii» în cele 9 plase din care e compus acest despărțământ vast.

67. Orăștie (jud. Hunedoara).

- I. Numărul comunelor: 27
- II. Numărul agențiilor: 4.
- III. Numărul bibliotecilor: 12.
- IV. Dl dir. Dr. Aurel Vlad, avocat, nu a înaintat raport despre activitatea despărțământului în 1921.
- V. Dl Petru Doroga, învățător în Jeledinți, a înființat o agenție a «Asociațiunii», pentru care i s'a dat o bibliotecă populară.

68. Oravița (jud. Caraș-Severin).

- I. Numărul comunelor: 24.
- II. Numărul agențiilor: 6.
- III. Numărul bibliotecilor: 4.
- IV. Comitetul desp. a cercetat mai multe comune cu scopul de a înscrie membri, a înființat agenții și a organizat biblioteci. Desp. i s'au trimis 3 biblioteci populare.
- V. Dl Remus Perian, preot în Mircovăț, a constituit o agenție în comună, dânsul s'a înscris membru pe viață, a înscris 100 de membri ajutători și a făcut 3 abonamente la Bibl. populară. Agenției i s'a trimis o bibliotecă.

I. E. Țieranu, librar, director.

69. Panciova (jud. Torontal).

A constat din 16 comune, cu 5 agenții și 5 biblioteci, având o Casă culturală în Satul nou. Acum încorporat la Jugoslavlia. Dir.: P. Stoica, dir. de bancă.

70. Râșnov (jud. Brașov).

- I. Numărul comunelor: 5: Râșnov, Ghimbav, Cristian, Vulcan și Codlea, frunțase comune, desfăcute din desp. Brașov.
- II. Numărul agențiilor: 5.
- III. Numărul bibliotecilor: 5.
- IV. Numărul prelegerilor: 2, în Râșnov: Ioan Nan: Despre însemnătatea și chemarea «Asociațiunii»; Aurel Nistor: Ce a fost «Asociațiunea» în trecut și ce va trebui să fie în viitor pentru poporul nostru, mai ales, dela sate.
- V. Acest desp. s'a organizat de către dl Aurel Nistor, conferențiarul și propagandistul cultural al «Asociațiunii», în adunarea ținută în Râșnov la 2 Iulie 1922, cu care ocazie, după conferențele indicate mai sus, au urmat declamări, coruri și reprezentarea a 2 piese teatrale.
- VI. S'au înscris 5 membri pe viață și 50 activi. S'a făcut 7 abonamente la rev. «Transilvania». Membrii coloniei

liceului Mihaiu Viteazul au dăruit Lei 100.— pentru «Asociațiune». S'au încasat în total Lei 1,860.—.

VII. Cu ocazia adunării s'a inaugurat și o «Casă culturală» în casa parohială, constătătoare din 3 camere și s'a predat pe seama bibliotecii agenturii Râșnov 957 de cărți în valoare de Lei 2,700.—, dăruite de fiul comunei Râșnov, dl Dr. Ioan Popa, medic în Sf. Gheorghe.

Ioan Nan, preot, director.

71. Reghin (jud. Murăș-Turda).

I. Numărul comunelor: 31.

II. Numărul agenturilor: 2.

III. Numărul bibliotecilor: 31, înființate cum se poate vede în darea de seamă dela desp. Murăș-Oșorhei.

IV. Dl sub-director al desp. Vasile Duma (directorul lipsește) nu a raportat despre reorganizarea și activitatea despărțământului.

72. Săcele (jud. Brașov).

I. Numărul comunelor: 8.

II. Desp. a fost înființat de cătră dl Aurel Nistor, conferențiar și propagandist cultural al «Asociațiunii», în 22 Martie 1922 și constă din următoarele comune: Bacifalău, Cernat, Purcăreni, Satulung, Tărlungeni, Turcheș, Zizin și Dârste.

Director al desp. este dl *Zenovie Popovici*, preot în Satulung.

73. Sălciua (jud. Turda-Arieș).

I. Numărul comunelor: 22.

II. Numărul agenturilor: 10.

III. Numărul bibliotecilor: 10, fiecare cu câte 40 volume.

IV. *Prelegeri* s'au ținut în comunele: Baia de Arieș, Ponor, Lupșa și Valea-Lupșei, de cătră dl dir. al desp., și de dnii Ioachim Groza, Sevastian Ciapă și Vasile Șpan, anume din domeniul istoriei naționale, a pomăritului, stupăritului și economiei de câmp, ramuri cu cari se îndeletnicește poporul din acel ținut.

Preoții și învățătorii, în conferențele lor, au ținut prelegeri de cuprins religios și cultural.

V. *Școală de analfabeți* s'a ținut: în Mogoș-Miclești, prin preotul Vasile Bărluțiu și învățătorul Macaveiu Cutean, cercetată fiind de 15 analfabeți, cari toți au învățat a scrie și ceti.

VI. *Șezători culturale* s'au ținut: în Lupșa 1, Ponor 14, Sălciua de sus 8, prin preoții Vasile Șpan, Ioachim Groza și Vasile Gan jun.

VII. *Producțiuni pentru popor* s'au ținut în câteva locuri cu copiii de școală.

VIII. *Case Naționale* s'au înființat: în Lupșa, Ponor și Sălciua de sus.

IX. *Cooperativă*: în Ocolişul mare.

X. *Numărul membrilor*: 19 pe vieață și 19 activi.

XI. *Averea despărțământului*: Lei 800—.

Vasile Gan, protopop, director.

74. Săliște (jud. Sibiiu).

I. Numărul comunelor: 15.

II. Numărul agenturilor: 15.

III. Numărul bibliotecilor: 15.

IV. Din Săliște și jur, — unde pulsează atâta vieață și se fac eforturi pentru progres în toate direcțiile: în cadrele Asociației clerului, a cercurilor culturale învățătorești, cum arătăm mai jos etc., și de unde în toți anii ni s'a dat prilej să publicăm dare de seamă asupra rezultatelor frumoase, realizate pe terenul culturai poporului, și în cadrele «Asociațiunii», — de astădată dl director Dr. Dumitru Borcia nu ne-a trimis raport despre activitatea despărțământului.

V. *Cercul cultural al învățătorilor* din plasa Săliștei au ținut următoarele *prelegeri*: în *Sibiel*: Ioan Bratu: Efectele războiului mondial asupra poporului nostru; modul cum se pot vindeca ranele sângerânde de pe corpul neamului nostru și datorințele ce le are fiecare membru al societății românești pentru ajungerea poporului la o soarte mai bună; Petru Olariu: Școala și foloasele ei; Dumitru Lăpădat: Modul cum poporul nostru își poate câștiga o cultură temeinică, bazată pe principiul religios-moral, cetind cărți folositoare și gazete, cari conțin adevărată hrană sufletească; Dr. Dumitru Borcia: Despre familie, școală, biserică și armată; Valeriu Popoviciu: Despre valoarea învățătorului în general și importanța învățătorilor români în special; în *Vale*: Ioan Bratu: Stricarea moravurilor bune la poporul nostru în urma ultimului războiu și modul lor de îndreptare; Petru Olariu: Despre școală și foloasele ei; Ioan Răchișan: Casa părintească în legătură cu școala; în *Aciliu*: Ioan Bratu: Relele sociale și morale la poporul nostru; Folosul meseriilor, industriei și comerțului, îndemnând poporul să-și îndrume copiii pe aceste cariere; Ioan Răchișan: Casa părintească în legătură cu școala; Ioan Bratu: Însemnătatea bibliotecilor populare și școlare; profesorul Iancoviciu: Stupăritul și foloasele lui; Alexandru Vlad: Despre albinărit; Ioan Avram: Cuvânt de mulțumită învățătorilor; în *Săcel*: Ioan Bratu: Suferințele poporului nostru sub Unguri și Fanarioți și despre năzuința pentru a ajunge la bine și fericire, întărindu-ne pe teren economic, industrial și comercial; Gheorghe Păcurar: Despre procese; Petru Olariu: Școala și foloasele ei; Aron Flucuș:

Cuvânt de mulțumită pentru frumoasele străduințe ale învățătorilor; în *Mag.*: I. Bratu: Combaterea relelor sociale; Gh. Păcurar: Despre procese; Petru Apolzan: Traiul greu din timpul de față, ușorarea lui prin muncă și cruțare; Dr. D. Borcia: Apostolatul măreț pe care-l face cercul cultural învățătoresc al plasei Săliște; Alexandru Vlad: Despre nobila chemare a învățătorilor.

75. Salonta-mare (jud. Bihor).

I. Numărul comunelor: 13.

Acest desp. s'a organizat prin dl Dr. Moise Coșiu, avocat în Salonta-mare, în adunarea ținută la 26 August 1921. S'au înscris 3 membri fondatori, 3 membri pe viață și 10 activi, dela cari s'a incassat suma de Lei 1,900.—. Cu această ocazie s'a ales directorul și comitetul despărțământului, luându-se dispoziții pentru facerea unui program de activitate.

Dr. Moise Coșiu, avocat, director.

76. Sânmiclăușul-mare (jud. Torontal).

I. Numărul comunelor (odinioară): 31.

II. Despre activitatea acestui desp. până la 17 Iulie 1921 s'a raportat în anul trecut; despre activitatea în jumătatea a doua a anului 1921 dl dir. Dr. Ioan Demian, avocat, nu a înaintat raport, deși cătră sfârșitul anului ne avizase, că au început o serie de conferențe populare în despărțământ.

III. Desp. proiectat a se înființa, în anul 1921, cu centrul în Comloșul-mare, de cătră dl Dr. Stefan Cioroian, nu știm să se fi înființat.

77. Șărmașul-mare (jud. Cojocna).

I. Numărul comunelor: 16.

II. Numărul agenturilor: 3, în Șărmaș, Țag și Țăgșor.

III. Numărul bibliotecilor: 3, în Șărmaș, Țăgșor și Sângeorgiul de Câmpie.

IV. Prelegeri au ținut: în *Cătina*: Dr. Liviu Stupinean: Despre mijloacele cari duc la armonia socială; în *Dâmb*: Gheorghe Grecu: Despre ținta «Asociațiunii» și mijloacele de cari se folosește pentru atingerea acesteia; în Țăgșor: Nicolae Racovițan: Noțiuni generale din constituția țării; în *Balda*: Gavril Hintea: Despre «Asociațiune».

V. Acest desp. a fost desfăcut din desp. Mociu și organizat aparte ca nou despărțământ în adunarea din 4 Oct. 1921. Adunarea desp. din an. crt. s'a ținut la 23 Iulie, împreună cu o expoziție de copii. Cercul studenților universitari «Câmpia și Mureșul-superior» a deschis o bibliotecă constatătoare din peste 400 opuri și broșuri, dăruite de dl N. Iorga. La expoziție au

luat parte peste 50 de femei din Șarmaș cu copii sub 2 ani și din ele au fost premiate 7. Membrii cerc. stud. universitari au aranjat și o producțiune: cu o conferență, despre însemnătatea cărții și despre păstrarea sănătății, cu declamări, cântări și de încheiere o petrecere cu joc.

VI. Numărul membrilor: 1 fondator, 1 pe viață și 37 activi, în total 39 în anul 1921.

VII. Averele desp.: Lei 235.—.

VIII. Bugetul desp. este stabilit cu Lei 530.— la intrate și eșite.
Ieronim Dănilă, protopop, director.

78. Satu-mare (jud. Satu-mare).

I. Numărul comunelor: 40.

II. Numărul agenturilor: 7.

III. Numărul bibliotecilor: 7.

IV. În procesele verbale din 2 ședințe de comitet, ținute în an. 1921, se arată, că: *a)* s'a făcut o descălecare în comuna Dob, unde s'au ținut mai multe conferențe și elevii școlii primare au cântat câteva cântări patriotice; *b)* s'au aranjat 2 ședințe culturale la liceu cu concursul Soc. «Cultura Poporului», ținându-se 2 conferențe și executându-se câteva puncte la pian și cu violina; *c)* din cele 30 biblioteci trimise dela centru, până la 7 Nov. 1921, s'au distribuit 7, în totatătea comune; *d)* pe tema colaborării cu Soc. «Cultura Poporului», propusă de dsa, dl dir. al desp. Ioan Savanyu a demisionat și, până la proxima adunare a desp., a fost încredințat cu conducerea afacerilor dl Dr. Mihai Pop, avocat.

V. Dl Petru Nagy, inv. în Lipoveni, a înființat o agentură în această comună, cu 34 membri, cari se adună la școală, unde li se țin prelegeri de trei ori pe săptămână, și li se cetește din cărțile și ziarele dela particulari. Cu ocazia conferențelor, în timpul iernii, dl Nagy a dăruit materialul de încălzit și luminat. Agenturii i s'a dăruit o bibliotecă populară.

79. Sebeș (jud. Sibiiu).

I. Numărul comunelor: 23.

II. Numărul agenturilor: 20.

III. Numărul bibliotecilor: 18.

IV. În adunarea desp., ținută în *Săsciori*, la 2 August 1921 s'au ținut *trei prelegeri*: V. Oana: Despre socialism, socialismul român și despre bolșevism; Dr. S. Vulcu: Despre foloasele cooperativelor sătești; C. Oancea: Despre rătăcirile sectare și naționale.

În adunare s'au cetit *rapoartele agenturilor «Asociațiunii»* din: Laz, Cioara, Daia, Călnic, Căpâlna (nou înființată), Pianul de jos, Deal și Petrifalău.

S'a înscris un număr considerabil de membri, dela cari s'au încassat taxe în suma de Lei 4,292—, trimițându-se cassei centrale Lei 3,046—.

S'a hotărât desfacerea desp. în două: al Sebeșului și Vințului de jos.

V. *Cercul cultural al învățătorilor din plasa Sebeș* a ținut 4 conferențe în 4 comune.

Sergiu Medean, protopop, director.

80. Seini (jud. Satu-mare).

I. Numărul comunelor: 63.

II. În adunarea extraordinară a desp., ținută la 14 Sept. 1921, în Seini, s'a ales comitetul cercual, în frunte cu dl Gavril Szabo, preot-protopop în Bicsad, ca director. S'a luat act de frumosul număr de agenturi și biblioteci înființate de P. S. S. Dl Episcop Dr. Iuliu Hossu, în comunele de pe teritoriul desp. S'a hotărât să se lucreze la înființarea unei reuniuni de femei în cadrele desp. și s'au înscris: 1 membru pe vieață și 12 membri activi.

Gavril Szabo, paroh-protopop, director.

81. Șercaia (jud. Făgăraș).

I. Numărul comunelor: 18.

II. Numărul agenturilor: 11.

III. Numărul bibliotecilor: 17.

IV. Despre o activitate culturală mai intensivă ni s'a raportat din partea părintelui Ioan Bunea din Vad.

V. Dl Dr. Nicolae Boeriu, dir. desp. nu a înaintat raport despre activitatea desp. în anul 1921.

82. Sibiu (jud. Sibiu).

I. Numărul comunelor: 36.

II. Numărul agenturilor: 7.

III. Numărul bibliotecilor: 22.

IV. Numărul conferențelor pentru intelectuali: 11, aranjate de secretarul literar al «Asociațiunii», anume: în *Sibiu*: Dr. Gheorghe Preda: Cum putem obține fericirea; Marin Stefănescu: Filosofia școlii lui Gheorghe Lazăr; Vladimir Ghidionescu: Oameni de caracter; I. I. Lapedatu: Moștenirea austro-ungară; I. D. Stefănescu: Mănăstirea din Hurez și Templul din Delfi; Donar Munteanu: Unde să căutăm fericirea? Ing. E. Russo: Reforma agrară (2 conferențe); I. Sandu: Problema unificării; în *Săliște*: Dr. Gheorghe Preda: Rolul social al femeii.

V. Prelegeri aranjate de secțiunea economică și cea medicală ale «Asociațiunii»: 34, anume: în *Hamba*: Romul Simu: Despre însemnătatea cooperativelor și a «Asociațiunii», în *Șura-*

mare: Demetriu Comșa: Povește plugarilor pentru o gospodărie mai rațională; în *Slimnic*: Dr. Lazar Popovici: Sfaturi de igienă și igienă socială; în *Ruși*: N. P. Petrescu: Despre îmbrățișarea meseriilor; Dr. Horia P. Petrescu: Cetiri din lucrările sale; în *Șeica-mare*: Dr. Moldovan (Mediaș): Chestiuni culturale; Dr. Ilie Iancu: Povește medicale; în *Șelimbăr*: Romul Simu: Despre modalitățile înaintării noastre pe teren cultural și economic; în *Șura-mică*: R. Simu: Cum se poate organiza o agentură a «Asociațiunii»; Despre nevoia unei lăptării raționale și despre îmbrățișarea meseriilor; în *Ocna-Sibiului*: I. Georgescu: Chemarea fruntașilor din această comună de a înființa un nou desp. al «Asociațiunii»; în *Alămor*: D. Comșa: Economia de câmp; Horia P. Petrescu: A cetit o poezie; N. P. Petrescu: Despre însemnătatea negoțului și meseriilor; în *Armeni*: Dr. Nicolae Vecerdea: Despre reforma agrară; Dr. Lazar Popovici: Cum să-și apere oamenii sănătatea? în *Brad*: R. Simu: Rostul «Asociațiunii»; Despre cooperative; Despre îmbrățișarea meseriilor și negoțului; Dr. Lazar Popovici: Cum să ne ferim de boale și Dr. Gheorghe Preda: În amintirea prezidentului Andreiu Bârseanu; în *Avrig*: D. Comșa: Povește pentru seceriș; în *Porumbacul de jos*: Dr. Lazar Popovici: Cum să ne ferim de boale; în *Porumbacul de sus*: I. Georgescu: Cum putem înainta prin «Asociațiune» și tovărășii bune; în *Scoreiu*: N. P. Petrescu: Dați-vă copiii la meserii; în *Arpașul de jos*: Dr. H. P. Petrescu: Povește și lecturi; în *Ucea-de-jos*: I. Georgescu: Rostul «Asociațiunii» în zilele noastre; Dr. H. Petrescu: Nevoia de a trăi în pace și bună înțelegere cu toată lumea; în *Viștea de jos*: D. Comșa: Despre gospodăria rurală; N. P. Petrescu: Despre însemnătatea meseriilor; în *Beșimbac*: Romul Simu: Despre trebuința de a ne organiza pe teren economic și cultural; în *Voila*: I. Dăncilă: Despre necesitatea credinței și a idealului în viața unui neam.

Cercul cultural al învățătorilor din plasa Sibiu a ținut o conferință.

Cercul cultural al învățătorilor din plasa Cisnădiei a ținut următoarele 7 prelegeri: în *Sadu*: Ioan Ciolan: Rolul școlii, familiei și bisericii și legătura ce trebuie să fie între aceste așezăminte; Ioan Dragomir: Despre drepturile și datorințele cetățenilor români din România-Mare. Copiii de școală au cântat câteva poezii și au predat un dialog; în *Tâlmăciu*: Laura Florian: Sfaturi igienice; I. Ciolan: Familia ca instituție de educație; Traian Pop: Despre cultura oilor; după cari au urmat cântări, declamări și dialoge din partea elevilor sub conducerea învățătorilor din loc; în *Sebeșul de jos*: Mihail Ogorean: Despre desfrânare; Sora de ocrotire Anușa Doican: Despre îngrijirea sănătății; I. Ciolan: Rolul familiei în educația copiilor și legătura dintre familie, școală, biserică și armată; Colonelul

Art. Vasilescu: Despre școală, biserică și armată. Copiii de școală au declamat și cântat în 2 voci.

83. Sighet (jud. Maramurăș).

I. Numărul comunelor: 35.

II. În anul 1921 desp., în frunte cu dl Dr. Vasile Chindriș, director, și ajutați de întreagă cărturăriea românească din orașul Sighet și din județ, de bărbați și femei, au desvoltat o activitate intensivă pentru buna reușită a adunării generale a «Asociațiunii», ce s'a ținut la 28 și 29 August în Sighet. O frumoasă expoziție din industria de casă, un conduct etnograf, concert, teatru, petrecere cu joc, un număr frumos de membri etc., au fost rezultatul nobilelor sforțări făcute de oamenii de inimă de acolo.

III. S'au dat dela centrală bibliotecă pentru toate comunele din desp. S'a înființat din darul de Lei 10,000.— al dlui N. Simian, întru pomenirea neuitatului său fiu Valer, decedat în timpul războiului, o frumoasă bibliotecă pentru tinerimea din Șimleu.

84. Sighișoara (jud. Târnava-mare).

I. Numărul comunelor: 38.

II. Dl Dr. Toma Cornea, dir. desp. nu a înaintat raport despre reorganizarea și activitatea despărțământului.

III. Cu ocazia serbărilor culturale ce au avut loc în Sighișoara la 6 Noemvrie 1921, comitetul central a dăruit 125 biblioteci populare, câte una pentru fiecare din comunele județului Târnava-mare. Aceste biblioteci au fost distribuite prin revizorul școlar al numitului județ.

IV. S'a dat o serie de cărți și pentru biblioteca elevilor și profesorilor dela școala civilă de stat din Sighișoara.

85. Șimleu (jud. Selagiu).

I. Numărul comunelor: 30.

II. Numărul agenturilor: 15.

III. Numărul bibliotecilor: 22.

IV. La sfârșitul anului 1920, când s'a reorganizat acest desp. și la începutul an. 1921, comitetul cerc. își făcuse un program frumos de acțiune, din care credem că se va fi și realizat o parte. Din partea dlui dir. al deso. Dr. Alexandru Aciu nu am primit însă raportul convenit. Numai din partea dlui cassier ni s'a raportat, că pe lângă numărul frumos de membri, ce s'a înscris în Dec. 1920, s'au mai înscris 8 membri activi din comuna Bobota și 11 din Hidig.

86. Tășnad (jud. Selagiu).

- I. Numărul comunelor: 40.
- II. Numărul bibliotecilor: 5.
- III. Datele referitoare la reorganizarea desp. au fost publicate în raportul general pentru anul trecut. Adunarea cercuală, ținută la 5 Iunie 1921 a dat rezultate frumoase. După data numită nu ni s'a mai raportat din partea dlui dir. Demetriu Coroian, protopop.

87. Teaca (jud. Cojocna).

- I. Numărul comunelor: 38.
- II. Numărul agenturilor: 7.
- III. Numărul bibliotecilor: 7.
- IV. Desp. s'a reorganizat în an. 1921.
- V. S'au ținut mai multe conferențe populare.
- VI. Desp. a aranjat în 1921 o petrecere cu tombolă, realizând un câștig de Lei 369.54.
- VII. Dir. desp. a transpus cassei centrale Lei 486— ca taxe dela membri și în contul calendarelor vândute, făcând propagandă și pentru desfacerea lozurilor de loterie.
- VIII. Numărul membrilor: 3 fondatori, 13 pe vieață, 26 activi și 70 ajutători.
- IX. Directorul a stăruit pentru armonizarea activității culturale a tuturor societăților culturale din Teaca, îndeosebi a Asociației Invățătorilor, cu «Asociațiunea».

Basilii Podoaba, protopop, director.

88. Teiuș (jud. Alba de jos).

- I. Numărul comunelor: 13.
  - II. Desp. s'a desfăcut de cătră desp. Aiud-Teiuș în adunarea din 10 Oct. 1920, când s'a ales comitetul desp. în frunte cu dl Petru Suciu, preot, ca director.
- Despre activitatea desp. nu s'a prezentat raport.

89. Timișoara (jud. Timiș).

- I. Numărul comunelor: 86.
- II. Numărul agenturilor: 2.
- III. Numărul bibliotecilor: 15.
- IV. Desp. s'a putut reconstitui numai în vara an. 1922, în frunte cu dl *Ioan Petrovici*, direct. regional, care a luat întinse măsuri pentru reorganizarea temeinică a desp. și pentru pregătirea adunării generale a «Asociațiunii» și a serbărilor împreunate cu aceasta, cari în acest an erau proiectate să se țină în Timișoara; moartea prezidentului instituțiunii noastre, însă, a zădărnicit îndeplinirea acestui proiect.

90. Tinca (jud. Bihor).

- I. Numărul comunelor: 23.
- II. Numărul agenturilor: 3.
- III. Numărul bibliotecilor: 14.
- IV. Desp. a fost reorganizat de cătră dl Dr. Aurel Pintia, avocat, ales director al desp. în adunarea cercuală ținută cu frumoase rezultate, la 7 Martie 1921, asupra căreia s'a insistat în raportul pentru anul trecut. Dela data numită nu ni s'a mai raportat asupra activității desp.

91. Treiscaune (jud. Treiscaune).

- I. Numărul comunelor: 21.
- II. Numărul agenturilor: 1.
- III. Numărul bibliotecilor: 1.
- IV. După reorganizarea desp. în 1919, cu un număr considerabil de membri și cu prospecte foarte frumoase de acțiune în cadrele «Asociațiunii», a urmat o stagnare în desp., produsă de animozități între conducătorii vieții românești din Sf. Gheorghe. Despre o activitate proprie a desp. în 1920 nu ni s'a raportat.

V. Ceeace nu a putut îndeplini desp., a făcut dl inginer *Baiu Crăciun*, dir. regional silvic în Sf. Gheorghe, totdeodată membru pe viață al «Asoc.» și al subsecției silvice a acesteia. Anume: dsa a întreprins din inițiativă particulară o *propagandă extra-oficioasă* în sfera sa de activitate oficioasă, în județele Treiscaune și Ciuc, pentru șezători culturale, pentru desfacerea de loturi ale loteriei etc.

A înscris: 18 membri pe viață și 46 activi, dela cari a trimis cassei centrale Lei 3,830—, dând și desp. partea cuvenită.

Mai departe a făcut 63 abonamente la rev. «Transilvania», trimițând cassei centrale Lei 3,950—.

A desfăcut 47 loturi ale loteriei în preț de Lei 960—.

Despre desp. Treiscaune ne-a raportat, că a ținut o serie de 8 șezători culturale, cu frumoase programe.

VI. Dl Ioan Roșca, înv. în Aita-seacă (plasa Miclăușoara) a înființat o societate a tinerimei. Dela centru i s'a trimis o serie de cărți și abecedare pentru analfabeți.

Vicepreședinte al desp., în lipsa directorului, este dl Eugen Popescu, revizor școlar.

92. Turda (jud. Turda-Arieș).

- I. Numărul comunelor: 29.
- II. Numărul agenturilor: 1.
- III. Numărul bibliotecilor: 6.
- IV. Desp. a fost reorganizat la 1 Ianuarie 1922, alegându-se un comitet nou, în frunte cu dl Petru Suciș, dir. de liceu în Turda.

V. Activitatea desp. dela 1 Ian. până la 15 Iunie 1922 se rezumă în următoarele:

1. A ținut 13 *prelegeri populare* și anume: Petru Suciș 2: «Cartea și școala», în comunele *Luna și Cristiș*; Teodor Murășan 4: «Asociațiunea» în *Poiana, Sânmihaiu, Luna și Copand*; Aurel Pop 1: «Foloasele învățaturii», în *Sânmihaiu*; Dr. Vasile Cerghizan 3: «Foloasele cărții și ale școlii» în *Ghiriș, Copand și Poiana*; Ioan Murășan 2: «Asociațiunea» în *Agârbiciu și Ghiriș*; Aurel Nan 1: Despre «Asociațiune» în *Cristiș*.

2. A reorganizat 7 *agenturi*: în Sânmihaiul de jos, Poiana de Arieș, Cristiș, Ghiriș, Agârbiciu, Copand și Turda. A înscris 15 membri pe viață noui, 69 membri activi și 167 membri ajutători.

3. A aranjat un ciclu de conferințe pentru intelectualii din Turda și jur, în sala Casinei române, ținând conferințe: dna Margareta Dr. Meșter: Despre emanciparea femeii; Dr. Vasile Cerghizan: «Dreptatea socială la Evrei», conferințele sunt în curs și se vor continua.

Cu ocazia adunării cerc, la care au fost de față și dnii prof. universitari Dr. I. Lupaș, Teodorescu și Panaitescu, cel dintâi a ținut o frumoasă conferință. Dl Dr. Valer Moldovan, a îndemnat publicul la muncă culturală intensivă în jurul «Asociațiunii».

VI. Despărțământul are 2 membri fondatori, 31 pe viață, 82 activi și 256 ajutători, total 371.

Petru Suciș, dir. de liceu, director.

93. Vârșeț.

Până la data de față nu s'a putut constata, cari și câte din cele 29 comune, cari îi aparțineau acestui desp., au rămas României, pentruca el să se poată reorganiza. Pentru comunele rămase, însă, Jugo-Slaviei, s'au dat ocazional dlui protopresbiter Traian Oprea, în Vârșeț, 300 abecedare în scopul instruirii în cetit a analfabeților.

94. Vișeu-Iza (jud. Maramurăș).

I. Numărul comunelor: 20.

II. Numărul agenturilor: 4.

III. Numărul bibliotecilor: 1.

IV. Dl director Emil Bran, preot, nu ne-a raportat despre reorganizarea și activitatea acestui desp.

95. Vințul de jos (jud. Alba de jos).

I. Numărul comunelor: 24.

II. Dl Vasile Vasilca, pretor în Vințul de jos, a constituit, în adunarea ținută la 25 Iunie 1922, un nou desp. al «Asocia-

țiunii», compus din comunele aparținătoare plasei cu același nume. Cu ocazia adunării a înscris 2 membri fondatori, 14 membri pe viață și 49 membri activi, dela cari s'au încasat taxe în sumă de Lei 4,100.—. Dir. al desp. a fost ales dl Vasile Vasilca, împreună cu un comitet.

III. În Daia-română s'a înființat o agentură a «Asociațiunii», căreia i s'a trimis o bibliotecă populară.

96. Vințul de sus (jud. Turda-Arieș).

I. Numărul comunelor: 17.

II. Numărul agenturilor: 4.

III. Numărul bibliotecilor: 4, anume: în *Vereșmort* cu 200 vol., în *Decea* cu 49 vol., în *Inoc* cu 49 vol. și în *Ciugudiul de jos* cu 49 vol.

IV. Numărul prelegerilor: 22, în 13 comune și anume: în *Cicău*: Originea Românilor, de I. Căpălnean, Nutrețul măestrut, de I. Boldor; în *Ormeniș*: Istoria Românilor, de Căpălnean, Despre meserii, de N. Galea; în *Ciugudiul de sus*: Obârșia Românilor, de Căpălnean, Despre școală, de N. Mărginean; în *Dumbrău*: Despre învățătură, de I. Căpălnean; în *Măhaciu*: Tudor Vladimirescu, de I. Căpălnean; în *Cârceada*: «Asociațiunea», de N. Galea, Istoria Românilor, de M. Ștefu, Școala de T. Oșiel; în *Hărăstăș*: «Asociațiunea», de I. Căpălnean, Jertfa Românului la înfăptuirea României-Mari, de Dr. Mijia, Despre școală, de S. Lazar; în *Sânmartinul sărat*: Obârșia neamului nostru, de Căpălnean, Școala, de S. Lazar; în *Vaidasig*: Istoria Românilor, de Dr. Mijia, «Asociațiunea», de M. Ștefu; în *Ciugudiul de jos*: Creșterea bună, de Căpălnean; în *Inoc*: Invățătura, rostul ei și cine o dă?, de Căpălnean; în *Decea*: Creșterea bună, de Căpălnean; în *Vereșmort*: Țările române, de Căpălnean.

V. Cursuri de analfabeți s'au ținut: În *Cucerdea*, prin Simion Lazar inv. și Dumitru Giurgiuca, preot; în *Decea*: prin N. Vereșmortean, învățător și Mihail Ștefu, preot.

VI. Șezători culturale a aranjat Școala civilă din *Murăș-Uioara*: în *Vereșmort*, *Feldioara* și *Sânmartinul-sărat*, cu program de cântări în cor, piese teatrale, declamări și o șezătoare.

VII. Serate culturale: în *Feldioara*, de Teodor Oșiel, inv. cu elevii, în *Dumbrău*, de Vasile Crișan, preot cu tineretul, în *Ciugudiul de sus* și cel de *jos* de învățătorii locali.

VIII. Agentura din Vereșmort sub conducerea președintelui ei dl Iuliu Căpălnean, preot, a aranjat 9 *reprezentății corale-declamatorice teatrale* cu subiecte foarte variate.

IX. În *Vereșmort* s'a deschis o Casă Națională, care pe lângă biblioteca populară dispune de 2 ziare și 8 foi săptămânale.

Una din agenturi a fost înființată de dl Antoniu Demian, dir. inv. în Hidiș, cu 4 membri activi și 18 ajutători. Pentru agentură s'a trimis o bibliotecă populară.

X. Numărul membrilor: 2 fondatori, 14 pe viață, 49 activi și 64 ajutători, în total: 129.

XI. Desp. s'a reorganizat în adunarea cercuală din 17 Iulie 1921.

XII. Adunarea desp. din anul 1922 s'a ținut în 23 Maiu, reales fiind de dir. dl Căpâlnean și alegându-se comitetul cerc. pe noul period de 3 ani.

XIII. Desp. propune: «să se intervină la forurile competente pentru a *se închide Dumineca și în sărbători cârcimele*, altcum toată truda oamenilor de bine în chestia caselor de cetire, a prelegerilor și cursurilor de analfabeți e o muncă zadarnică».

Ioan Căpâlnean, preot, director.

97. Viștea (jud. Făgăraș).

I. Numărul comunelor: 24.

II. Numărul agenturilor: 15.

III. Numărul bibliotecilor: 23.

IV. Desp. s'a reorganizat în 1919, a ținut adunare cercuală ordinară în 1920 și 1922; nu a putut să o țină însă și în 1921, când conducătorii desp. au îmbrățișat cu tot sufletul problema *loteriei* «Asociațiunii» cutrierând în scopul desfacerii biletelor de loterie 23 de comune ale desp. În tot locul dânsii au vorbit despre rostul și însemnătatea «Asociațiunii» și, cu ajutorul preoților, învățătorilor și altor fruntași, au desfăcut 632 loturi în valoare de Lei 12,640—.

V. În *Viștea de jos* a ținut o *conferență* pentru popor dl Silviu Țeposu, profesor la liceul din Sibiiu, trimis din partea comitetului central. În această comună s'au ținut în cursul iernei mai în fiecare săptămână, *prelegeri populare*, aparte pentru bărbați și aparte pentru femei, îmbrățișând și chestiunea luminării femeilor dela sate.

Astfel de prelegeri se vor fi ținut, neapărat, și în celelalte comune ale desp.; date însă nu s'au prezentat organelor desp.

VI. Cu ocazia adunării desp. ținute la 25 Maiu 1922, în Porumbacul de sus, s'a oficiat un parastas pentru odihna sufletului eroilor, cari își dorm somnul de veci în cimiterul de aici.

VII. Dl Augustin Șiandru a ținut o conferență despre închegarea sufletului românesc prin contemplarea trecutului și legarea lui cu problemele social culturale ale prezentului. Copiii de școală au declamat și cântat.

VIII. Învățătorii de pe teritorul desp. au fost delegați și îndatorați să organizeze agenturile și să prezinte rapoarte la adunarea viitoare; după care s'au împărțit cărți și bibliotecile agenturilor.

Pentru a se distribui membrilor din Porumbacul de jos și de sus s'a trimis dir. desp. un număr mai mare de cărți din Biblioteca poporală.

IX. Desp. are 4 membri fondatori, 43 pe viață, 248 activi.

Pavel Borzea, preot, director.

98. Zărnești (jud. Făgăraș).

I. Numărul comunelor: 5.

II. Numărul agenturilor: 5.

III. Numărul bibliotecilor: 1, în Zărnești.

IV. Prelegeri culturale 10, ținute în *Zărnești*: Cultura și civilizația, de Dr. V. Braniște, «Asociațiunea» în trecut, prezent și în viitor, de Dr. Pompiliu Nistor, Credința în Dumnezeu, de preotul Ilie Piso, Cercetașii, de Locot. V. M. Dimancescu, Sifilisul, de Dr. Pompiliu Nistor, Despre beție, de preotul Ilie Piso, Așezarea neamului românesc, ca unitate geografică, culturală și economică, de prof. Eliescu din Brașov, Ioan Creangă și ceteri, de prof. D. Teodorescu, Tuberculoza de Dr. P. Nistor, Tuberculoza, de Dr. N. Stamatiade, Apărarea contra mortalității copiilor, de Dr. N. Căliman.

V. În Zărnești este o *sală de lectură*, cercetată de 15—100 oameni, având abonate 4 reviste și 4 ziare; iar alte 4 ziare abonate de directorul desp.

VI. În Zărnești s'a aranjat o *serată* cu cor mixt și declamări împreună cu Reuniunea femeilor române din localitate, pentru augmentarea fondului Sălii de lectură, cu un venit pentru desp. de Lei 1,532.—.

VII. Cooperative funcționează trei: în Zărnești, Poiana-Mărului și în Tohanul-nou.

VIII. Cursuri de analfabeți nu s'au ținut, fiind aproape toți tinerii și bărbații până pela 50 de ani știutori de carte.

IX. Numărul membrilor înscriși: membri fondatori 6, pe viață 24, activi 25, ajutători 360, total 415 membri ai «Asociațiunii». Dintre membrii ajutători 350 au fost înscriși din fondul cultural al cooperativei din Zărnești.

X. Starea cassei desp. e de Lei 2,533.—.

Dr. Pompiliu Nistor, medic, director.

Anexa : II.

Secțiile științifice-literare
ale „Asociațiunii pentru literatura română și
cultura poporului român“, Sibiiu.

Nr. 1020/1922.

Proces Verbal

luat în ședința plenară a secțiilor științifice-literare,
ținută în Sibiiu la 14 și 15 Iulie st. n. 1922.

Ședința I-a din 14 Iulie.

Președinte:
Andrei Bârseanu.

Notar:
Ioan Georgescu.

1. Vineri, în 14 Iulie 1922, la ora 10 a. m. președintele «Asociațiunii» deschide ședința plenară printr'o cuvântare, care înfățișează trecutul de 22 ani al secțiilor noastre științifice-literare. La început în număr de 5, ele au încercat să dea mână de ajutor comitetului central al «Asociațiunii» în chestiuni de specialitate. Inmulțindu-se mai apoi numărul lor dela 5 la 8 în vara an. 1914, peste câteva zile a izbucnit războiul mondial, care a zădărnicit orice acțiune culturală, în urmăre și deplina organizare a secțiilor noastre. După războiu, pentru întâia dată, s'au întrunit în vara an. 1920, dar nu în numărul dorit, din pricina greutăților prea bine cunoscute și simțite și astăzi. Cu toate acestea greutateți, unii membri și unele secții au dezvoltat o activitate vrednică de toată lauda. Membrii din Cluj ai secțiilor noastre științifice-literare, domnii profesori universitari grupați în jurul despărțământului Cluj ai însoțirii noastre, au întocmit cicluri întregi de conferințe populare ce pot servi de model tuturor despărțământelor noastre. Membrii secției economice din Sibiiu au luat frumoasa inițiativă a conferințelor la sate. Alți membri au înscris un mare număr de membri ai însoțirii noastre, au făcut abonamente numeroase la publicațiile noastre, sau ne-au stat altfel în ajutor. Deși numărul celor întruniți în ședința de față nu e prea mare, speră totuș că vor aduce nu numai hotărâri frumoase, ci și fapte demne de aceste hotărâri.

Se ia act cu însuflețire de frumoasa cuvântare a președintelui.

2. Se constată numărul membrilor prezenți:

Din secția literară-artistică: Dr. Valer Branisce, Lugoj; Dr. Tiberiu Brediceanu, Brașov; Ioan Gorun, Sibiiu; Dr. Horia Petra-

Petrescu, Sibiu; I. U. Soricu, Sibiu, — toți aceștia membri activi; iar dl Nicolae Băilă, artist dramatic, Sibiu, membru corespondent al acestei secții. (Dnii G. Bogdan-Duică și Dr. Iosif Blaga se roagă să fie scuzați);

din secția istorică-etnografică: T. V. Păcățian și N. Togan, membri activi, iar dnii Ioan Banciu, bibliotecarul și custodele muzeului central al «Asociațiunii» și Mateiu Voileanu, asesor consistorial, membri corespondenți. (Dnii Dr. Ioan Lupaș, V. Șotropa și G. Vâlsan, membri activi se scuzează, cel dintâiu telegrafic, al doilea și treilea în câte-o scrisoare);

din secția de științe sociale: Petru Drăghici, senator Sibiu, membru activ;

din secția medicală: Dr. Beu, Dr. Moga, Dr. L. Popovici, Dr. G. Preda, toți membri activi;

din secția științelor naturale: Dl Dr. Ambrosiu Chețianu, canonic metropolitan, Blaj, deoarece prevede, că din cauza multor ocupațiuni, pe lângă toată bunăvoința ce are, nu poate face pentru «Asociațiune» cât ar dori și cât știe că se așteaptă dela D. Sa, se vede silit a se retrage din sinul membrilor și roagă să i se primească dimisia. Dl A. Vlaicu încă se scuzează telegrafic;

din secția școlară: Dr. Ioan Bunea, D. Lăpădat, Tr. Scorobețiu, E. Todoran, S. Țeposu, toți membri corespondenți; (Dl Ioan F. Negruțiu, directorul școlii normale, Blaj, reținut de afacerile zilnice ale cursului III pregătitor pentru învățătorii ajutători, e împedecat a participa la ședință);

din secția economică: I. A. de Preda, R. Simu, N. Petra-Petrescu, Dr. N. Vecerde, A. Boiu, toți din Sibiu și Ion Ordeanu din Geoagiul de jos. (Dl N. Iancu scuzat de dl Dr. N. Vecerde).

La propunerea președintelui, ședința plenară primește cu unanimitate ca, în considerarea meritelor și a frumoasei activități desfășurate în trecut, dl Dr. Ambrosiu Chețianu să fie rugat să rămână și mai departe în cadrele organizațiilor noastre.

3. Verificarea procesului verbal se încredințează domnilor Dr. Moga și N. Petra-Petrescu.

Se primește.

4. Secretarul literar al «Asociațiunii», I. Georgescu, își cetește raportul către ședința plenară. Mai întâiu înregistrează perderile avute prin moartea membrilor activi Gavril Precup și Ioan Chirca, apoi raportează amănunțit asupra activității dezvoltate de fiecare membru al secțiilor, precum și de secții în general pentru prosperarea însoțirii noastre. Arată stăruințele ce a depus pentru reactivarea secțiilor și greutatele întâmpinate.

În deosebi atrage luarea aminte asupra îndatoririi secțiilor, ca organe auxiliare ale comitetului central al «Asociațiunii», de a-și sta în ajutor la acțiunile culturale inițiate de acesta, mai cu seamă la desfacerea biletelor loteriei, organizate în mari scopuri culturale naționale, precum și la sprijinirea materială și morală a publicațiilor noastre. Problema lansării loteriei noastre și a desfacerii publicațiilor noastre trebuie să fie cele două țâțâni, în jurul cărora să se învâрте toată acțiunea secțiilor. Re-capitulând problemele, vechi și nouă, secretarul literar roagă *ședința plenară să se declare în comun asupra următoarelor puncte:*

I. Să se mulțumească dlui ing. I. Comanicu pentru intervenția făcută la Ministerul de domenii în scopul acordării gratuite a 300 metri cubici lemn de construcție «Asociațiunii» noastre în scopul edificării unui muzeu istoric al anilor 1848—1849, în legătură cu casa părintească a marelui erou Avram Iancu din Vidra de sus, casă care e proprietatea acestei «Asociațiuni». Asemenea să se mulțumească dlor ing. Baiu Crăciun și Dr. G. Preda, pentru prețioasele servicii aduse cu diferite ocazii instituțiunii noastre, îndeosebi publicațiilor ei. II. Să se mulțumească din ședința plenară a secțiilor direcțiunii «Băncii Centrale», sucursala Sibiu, pentru autocamionul ce a pus gratuit la dispoziția «Asociațiunii» noastre în scopul ținerii conferențelor la satele din jurul Sibiului și Făgărașului. III. Dacă aprobă, să scrie onorații membri ai secțiilor chiar acum câte un articolăș de propagandă pentru loteria și publicațiile «Asociațiunii» noastre, mai ales în ziarele din capitală, deoarece, câtă vreme n'am cucerit capitala pentru scopurile noastre culturale, n'am făcut nimic. IV. Dacă publicațiile «Asociațiunii» (a) revista «Transilvania»; b) «Biblioteca populară a Asociațiunii»; c) «Biblioteca Astra»), așa cum apar ele în prezent, sunt bine îngrijite? V. Dacă nu e oportun să se treacă dela dibuiri fără rezultat la o încercare mai norocoasă cu reeditarea «Bibliotecii Tineretului», care să se încredințeze dlui Al. Lupeanu-Melin, profesor distins în Blaj și unul din cei mai buni scriitori populari și cunoscători ai sufletului de copil? VI. Colportagiu serios în scopul lansării cât mai efective a loteriei «Asociațiunii» și a publicațiilor ei prin conferențe publice, serate, prelegeri populare, reprezentații teatrale, artistice etc. VII. Pentru ședința festivă a secțiilor științifice-literare, cu ocaziunea adunării noastre generale din Timișoara la 22 Septembrie st. n. a. c. să fie invitați dnii V. Pârvan, prof. univ. București, Dr. G. Preda, directorul ospiciului de alienați, Sibiu, să pregătească conferențe pentru intelectuali, iar dl Al. Lupeanu-Melin, Blaj, pentru poporul dela țară. VIII. Eventuale modificări de adus la regulamentul general al secțiilor științifice-literare. IX. Să se trimită din ședința de față câte o telegramă de felicitare M. Sale Regelui Ferdinand I, președintele de onoare

al însoțirii noastre, și A. S. R. Principelui moștenitor Carol. X. Colaborarea secției artistice a «Asociațiunii» noastre cu vechea noastră «Societate pentru fond de teatru român». XI. Să-și fixeze diurnele.

In particular fiecare secție să ia măsuri pentru constituirea și reorganizarea ei, deoarece, cu excepția celei istorice, nici una nu e constituită; în înțelegere cu cassierul nostru să-și fixeze bugetul anului viitor, în cadrele căruia, cu ulterioara aprobare a adunării noastre generale, să-și înfăptuiască problemele.

Deosebit i se atrage atenția secției noastre literare artistice să afle modalitatea cea mai corăspunzătoare a colaborării cu «Societatea pentru fond de teatru român».

Secției istorice-etnografice i se atrage din nou atenția asupra premiului Scotus Viator, la care, deși a trecut termenul de un an, prevăzut în concurs, nu s'a prezentat încă nici o lucrare; asemenea și asupra premiului pus de «Asociațiune» în sumă de 10,000 lei pentru cea mai bună lucrare asupra mișcării naționale din 1848—1849, în legătură cu viața și rolul lui Avram Iancu. Mai departe i se atrage atenția asupra expoziției etnografice ce are să aranjeze, precum și asupra ajutorului ce trebuie să dea la înființarea muzeelor ce sunt a se înființa sub auspiciile «Asociațiunii».

Secția școlară e invitată să ia măsuri serioase pentru «Biblioteca Tineretului», pentru organizarea conferențelor, prelegerilor populare, cursurilor de adulți și de analfabeți etc. apoi chestiunea atât de importantă a colportagiului în școale și altele.

Tot de aceste chestiuni se va ocupa și secția economică, la care se mai adaugă și problema înființării de cursuri speciale din diferitele ramuri ale economiei de câmp și de casă, atât în comunele rurale, cât și în cele urbane; apoi problema expozițiilor economice și industriale.

Secția medicală are aceleași probleme ca și cele precedente.

Raportul secretarului literar se ia la cunoștință și e primit ca bază de discuție.

5. Dintre propunerile secretarului literar cele de sub IX, de a se trimite telegrame omagiale M. Sale Regelui și A. S. R. Principelui moștenitor, se primesc în unanimitate.

6. Președintele atrage atențiunea secțiilor, să propună adunării generale viitoare să proclame membru de onoare al instituției noastre pe dl G. Dima, directorul Conservatorului muzical din Cluj. Mai departe insistă asupra necesității de serbări comemorative Avram Iancu la toamnă, când se împlinesc 50 de ani dela moartea marelui nostru erou național, precum și asupra

centenarului morții lui Gh. Lazăr, care încă va trebui sărbătorit cu toată demnitatea în anul viitor.

Se primesc.

După acestea ședința plenară trece în secții.

Ședința a II-a din 15 Iulie.

7. Sâmbătă (15 Iulie) dimineața la ora 10 președintele citește textul telegramelor destinate M. Sale Regelui și A. S. R. Principelui moștenitor, cerând aprobarea pentru trimiterea lor.

Se acordă.

8. Se ia act de telegramele și scrisorile sosite până în momentul de față.

9. Se adoptă următoarea procedură: întâiu să-și citească fiecare secție raportul ei particular și pe urmă să se înceapă discuția generală punct de punct. Raportul secției literare-artistice îl citește dl Dr. H. P. Petrescu. Al celei istorice-etnografice, în absența raportorului ei, dl N. Togan, raportor, ad hoc. Dl P. Drăghici, fiind singurul reprezentant al secției de științe sociale, s'a atașat la cea economică, în al cărei raport se cuprind și părerile sale. Raportul secției medicale îl citește dl Dr. G. Preda. Al celei școlare dl E. Todoran, raportor ad-hoc. Al celei economice dl R. Simu, raportor ad-hoc.

Se ia act de toate aceste rapoarte.

10. Secția literară-artistică s'a constituit în modul următor: Dl Sextil Pușcariu, profesor universitar, Cluj, președinte; dl I. U. Soricu, profesor-secundar, Sibiiu, vicepreședinte, iar dl Dr. Horia Petra-Petrescu, publicist, Sibiiu, raportor.

Se ia act.

11. Secția medicală și-a ales următorii oficiali: președinte Dr. G. Preda; raportor General Dr. Moga.

Se primesc.

12. Secția economică, fiindcă președintele ei, dl Partenie Cosma, e înaintat în etate, dl vicepreședinte I. A. de Preda se consideră îndatorat a conduce afacerile secțiunii. Totodată dl I. I. Lapedatu, raportorul acestei secțiuni va fi rugat să-și reia slujba, dl R. Simu ne mai putând satisface pe viitor, ca suplinitor, acestui angajament.

Se ia act.

13. Biourul și comitetul central al «Asociațiunii» e rugat să ia măsurile necesare pentru reorganizarea celorlalte secții, neorganizate încă.

Se primește.

14. Toate secțiile recomandă cu căldură adunării generale viitoare să aleagă membru de onoare al «Asociațiunii» pe dl G. Dima, directorul Conservatorului muzical din Cluj.

15. Toate secțiile sunt de părerea, că publicațiile «Asociațiunii», așa cum apar în prezent, sunt bine îngrijite, de aceea să se aducă cuvenitele mulțumiri dlui I. Georgescu, îngrijitorului acestor publicațiuni.

Președintele ridică această părere unanimă a secțiilor la valoarea unei hotărâri.

16. Pentruca să se conformeze desideratului din regulamentul general al secțiilor § 35 litera f) privitor la conducerea revistei «Transilvania» cu ajutorul comitetului de redacție instituit de secțiuni, secția literară-artistică își numește reprezentant al ei în comitetul de redacție pe dl Ioan Gorun și invită și pe celelalte secții să-și aleagă câte un reprezentant în comitetul de redacție al revistei. În legătură cu această propunere a secției literare-artistice se naște o discuție mai îndelungată, la care participă dnii Ioan Gorun, Dr. V. Branisce, Dr. G. Preda și N. Togan, unii susținând, alții combătând această părere. În cele din urmă se primește propunerea dlui I. A. de Preda, că

deoarece dispozițiile regulamentului general se contrazic, să se facă obiect de studiu special și la viitoarea ședință plenară să se vină cu propuneri concrete de executare sau de modificări ale regulamentului.

17. Toate secțiile sunt de acord să se mulțumiască dlor Ing. I. Comaniciu, Ing. B. Crăciun și Dr. G. Preda pentru serviciile făcute «Asociațiunii».

Se ia act și biourul e invitat să execute această hotărâre.

18. Secțiile aprobă în unanimitate să se mulțumiască asemenia și direcțiunii «Băncii Centrale», sucursala Sibiiu, pentru autocamionul pus gratuit la dispoziția «Asociațiunii» în scopul aranjării de conferențe populare la sate.

Se ia act și biourul e rugat să îndeplinescă și această hotărâre.

19. Toate secțiile recunosc necesitatea imperativă a lansării cât mai efective a loteriei și publicațiilor «Asociațiunii», și promit tot concursul lor, fie prin articolașe de propagandă, fie altfel. Secția medicală va prezenta un apel ce urmează să fie trimis medicilor șefi ai stațiilor balneare și climatice mai însemnate din țară. Dnii I. Ordeanu și N. P. Petrescu promit că vor lansa loteria și publicațiile «Asociațiunii» cel dintâiu în

foaia «Plugarul luminat» din Orăştie, al doilea în calendarele ce le va redacta în anul acesta şi cei viitori.

Se ia act.

20. În ce priveşte «Biblioteca Tineretului» se constată, că publicaţia Asociaţiei n'ar putea lua concurenţa cu privire la preţul de desfacere cu publicaţiunile similare «Pagini alese», «Biblioteca cercetaşului», «Copiii neamului», «Cunoştinţe folositoare» etc. din lipsa de mijloace financiare; mai departe că publicaţia va trebui să ţină seamă de reforma învăţământului şi de întocmirea lecturii particulare prin noua programă analitică, lucrări ce nu sunt încă terminate şi, deci, continuarea publicaţiei se va putea începe numai în cursul anului şcolar viitor. «Biblioteca Tineretului», aşă cum s'a făcut în trecut, nu mai corespunde necesităţilor de astăzi. Continuarea ei reclamă o muncă ce depăşeşte puterile unei singure persoane, de aceea se propune instituirea unui comitet de redacţie, din care să facă parte dl preşedinte Andreiu Bârseanu, ca director, dl Dr. H. Petra-Petrescu, ca redactor, şi dnii Dr. I. Bunea, Dr. V. Stan, Dr. V. Bologa, I. Preda, Axente Banciu, Al. Ciura, Al. Lupeanu, S. Evuţian, O. Hulea, Tr. Scorobeţ, Al. P. Arbore, I. U. Soricu, I. Bratu, I. Sandu, Al. Mumuianu şi, eventual, cooptând şi pe alţii, ca membri ai comitetului de redacţiune.

Se ia act.

21. Toate secţiile sunt de acord să fie invitaţi domnii propuşi de secretarul literar (V. Pârvan, Dr. Preda şi Al. Lupeanu) să desvolte câte o conferinţă cu prilejul adunării generale a «Asociaţiunii».

Se ia act şi biuroul e încredinţat cu executarea acestei hotăriri.

22. Cu privire la colaborarea secţiei artistice a «Asociaţiunii» cu «Societatea pentru fond de teatru român», pusă în discuţiune de secretarul literar la punctul X al raportului său, se naşte un interesant schimb de idei. Dl Ion Gorun e de părerea ca dnii Dr. V. Branisce şi Dr. T. Brediceanu, membri ai secţiei noastre literare, dar în acelaş timp membri şi ai comitetului central al «Societăţii pentru fond de teatru român», sunt cei mai indicaţi să formeze trăsătura de unire între cele două societăţi. Dl Dr. V. Branisce e în contra fusionării «Societăţii pentru fond de teatru român» cu «Asociaţiunea», fiindcă aceste două societăţi îşi au şi astăzi, ca şi în trecut, scopurile lor deosebite, care nu pot fi atinse decât cu mijloace deosebite şi în cadre deosebite. «Asociaţiunea» e şi de altfel prea aglomerată cu atâtea probleme, încât anevoie ar putea face faţă şi celor ce i-ar reveni pe urma unei fusionări cu numita societate. Intreaga

avere a «Societății pentru fond de teatru român» abia trece de $\frac{1}{3}$ milion de lei și din veniturile ei de 20—25,000 lei anual abia ar putea plăti un funcționar, necum să înjghebeze o trupă teatrală ambulantă. D-Sa elaborează tocmai un proiect de re-organizare a acestei societăți și va stăruî pentru înfăptuirea lui. Dacă nu va izbuti, «Societatea pentru fond de teatru român», chiar și conform statutelor în vigoare, își va trece întreaga sa avere în proprietatea «Asociațiunii». Propune, deci, să așteptăm până ce se va rosti însăși «Societatea pentru fond de teatru român» într'o viitoare adunare generală a ei. Dl Dr. I. Bunea e în contra amânării și e de părerea să se afle cât mai curând formula colaborării, dacă nu a fuzionării cu «Asociațiunea». Dl Dr. T. Brediceanu spune că chestiunea are două laturi: una artistică și alta financiară. Despre cea financiară a dat lămuri dl Dr. V. Branisce. D-Sa stăruiește asupra celei artistice, arătând că astăzi nu ne mai putem înfățișa înaintea lumii cu orice prestațiune. Trebuie să fim în toate privințele superiori. Numai așa putem cuceri. Dovadă opera din Cluj. La început și D-Sa a fost pentru fuzionarea «Societății pentru fond de teatru român» cu «Asociațiunea». S'a lăsat însă convins de prietenul său Dr. V. Branisce, fiindcă a văzut că are dreptate. Mai ia cuvântul și dl Dr. N. Vecerdea, exprimând aceleași păreri ca și dnii Dr. V. Branisce și Dr. T. Brediceanu, iar dl președinte A. Bârseanu încheie discuția, spunând că «Asociațiunea» a ajuns să se ocupe și de problema teatrului din următoarele motive: a) trupele teatrale venite din vechiul regat, cu puține excepțiuni, n'au mulțumit publicul nostru nici ca repertoriu, nici ca artă dramatică; b) trupele de diletanți, care își urmau neîntrerupt activitatea în satele și orașelele noastre, ne cereau ajutor. De aceea l-am angajat pe dl N. Băilă, artist dramatic în Sibiiu, să țină cursuri de dicțiune școlarilor și meseriașilor noștri și să pregătiască trupele de diletanți. În consecință, «Asociațiunea» nu se cugetă, deocamdată, la lucruri mari, cum să organizeze teatrul românesc în întreaga Dacie superioară, bunăoară, ci la lucruri mai mici și în vederea acestor probleme mărunte ne-am cugetat să cerem un ajutor momentan de bani vechei noastre prietene «Societății pentru fond de teatru român».

Lămuriți de dl președinte asupra adevăratelor scopuri ale «Asociațiunii» cu mișcarea ei teatrală, membrii de față promit că vor stăruî la «Societatea pentru fond de teatru român» să se acorde ajutorul de bani posibil.

23. Diurnele membrilor activi externi se fixează la 100 lei, afară de cheltuielile de drum.

24. Propunerile speciale, făcute de dl Dr. H. P.-Petrescu, (plăci comemorative, filmuri naționale, cinematografe la sate etc.) se transpun comitetului central.

Se ia act.

25. Cu privire la premiile puse în vedere secției istorice de «Asociațiune» și de marele filo-român Scotus Viator, această secție e de părerea să se aștepte expirarea termenelor de concurs și apoi să se ia nouă dispozițiuni.

Se primește.

26. Secția istorică mai propune să se destineze sala festivă din muzeul «Asociațiunii» pentru expunerea tablourilor lui Octavian Smighelschi.

Se acceptă.

27. Făcându-se ecoul dorinței generale a membrilor «Asociațiunii», această secție propune să se stăruie din nou cu toată energia pentru evacuarea caselor «Asociațiunii» și folosirea lor exclusiv pentru scopurile însoțirii noastre.

Se primește și comitetul central e invitat să execute această hotărîre.

28. Budgetul secției istorice pe anul viitor se fixează la suma de 10,000 lei. Secția mai opinează să se întrebuițeze suma de 10,000 lei, pusă la dispoziție de Ministerul artelor, pentru aranjarea unei expoziții etnografice cu prilejul adunării generale.

Se ia act.

29. Budgetul secției medicale se fixează în 5000 lei, din care cu 3000 lei se poate subvenționa o revistă de medicină populară, iar restul de 2000 lei ca premii și încurajări pentru lucrări medicale mai de seamă.

Se primește.

30. Cu privire la reorganizarea secției școlare încă se pornește o interesantă discuție, la care participă dnii E. Todoran, Dr. V. Branisce, I. Georgescu, Dr. Preda și A. Bârseanu, fiind toți de acord, că această secție nu mai poate rămâne așa, cum se proiectase în vara an. 1914, ci e absolută nevoie să-și reducă problemele la activitatea extrașcolară a corpului nostru didactic de toate gradele, căutând o colaborare, cum e aceea cu «Asociația învățătorilor primari, secția județeană Sibiu», care s'a declarat învoită în ședința ei din 8 Iulie 1922, la propunerea secretarului nostru literar. să desvolte întreaga ei activitate culturală extrașcolară în cadrele «Asociațiunii» noastre.

Se ia act și comitetul central al «Asociațiunii» e invitat să ia măsurile necesare în vederea reorganizării acestei secțiuni conform actualelor trebuințe ale societății noastre.

31. Pentru înfăptuirea problemelor sale, secția economică cere să i se acorde 10,000 lei pentru expoziții; 12,000 lei pentru un curs sistematic de economie și industrie de casă; mai de parte angajarea unui conferențiar cooperativ.

Se aprobă.

32. Strămutarea sediului secțiunii la Cluj, reclamată de unii membri ai secțiunii domiciliați în acest oraș, deocamdată secția economică n'o poate admite. Invită însă pe frații de acolo să se constituie și ei într'o subsecție Cluj, precum se va constitui o asemenea subsecție și la Geoagiul de jos, având toate să lucreze frățeste, în comun acord.

Se ia act.

33. Se hotărăște aranjarea, în Octomvrie a. r., a unei expoziții de poame în Orăștie, pentru care scop se va cere concursul despărțământului însoțirii noastre din această localitate și se delegă din partea secției pentru pregătirea și conducerea lucrărilor dnii membrii Ioan Ordeanu și Fl. Sonea, amândoi profesori în Geoagiu.

Se primește și cei chemați vor fi rugați să execute această hotărîre.

34. La lucrările ședinței economice se constată că a participat și dl senator P. Drăghici, membru activ al secției științelor sociale, fiind D. Sa singurul reprezentant al acestei secțiuni. D. Sa a luat parte la discuții și a rămas ca D. Sa să intervină pentru organizarea acestei secțiuni.

Se ia act.

35. Membri noi se aleg în secția literară-artistică: dnii N. Oancea, Septimiu Popa și Vasile Stoica, toți trei ca membri corespondenți. În secția istorică se aleg membri activi: dnii I. Boroș preposit capitular și prelat papal în Lugoj, și M. Voileanu, asesor consistorial în Sibiu. În secția medicală se numesc 3 membri activi noi: Prof. Dr. Iacobovici, Cluj; Dr. A. Cădea, Timișoara și Dr. I. Iancu, Sibiu, — precum și 11 membri corespondenți: Dr. I. Moldovan, Arad; Dr. Lazar, Lugoj; Dr. Sturdza, Ocna-Sibiului; Dr. Ioan Teleguțiu, Timișoara; Dr. Slovaca, Cluj; Dr. Galin, Tușnad; Dr. N. Căliman, Brașov; Dr. Dâmboviceanu, Sătmăr; Dr. L. Muntean, Oradea-mare; Dr. N. Butean, Timișoara și Dr. A. Bulicrea, Geoagiul de jos. În secția economică, în locul decedatului I. Chirca din Săliște, s'a ales membru corespondent dl Fabiu Toma, directorul domeniilor Statului în Cluj.

Se ia act și membri noi aleși vor fi încunoștințați despre această calitate a lor.

36. Mulțumind membrilor de față pentru interesul și atențiunea arătată față de însoțirea noastră, președintele închide ședința la ora 1 p. m.

D. U. S.

Andrieu Bârseanu m. p.,
președinte.

Ioan Georgescu m. p.,
secretar literar.

S'a citit și verificat:

Medic General **Dr. Moga** m. p.

N. Petra-Petrescu m. p.

Socotelile „Asociațiunii“

☞ pe anul 1921. ☞

Anexa III.

Onorată adunare generală!

În alăturare ne luăm voie a prezenta socotelile «Asociațiunii» pe anul financiar expirat 1921.

Incassările fondului general au fost de Lei 856,308·16 și anume: Taxe de membri fondatori și pe vieată Lei 69,881·—, taxe de membri activi și ajutători Lei 45,116·10, abonamente la revista «Transilvania» Lei 11,248·25, abonamente la Biblioteca poporală și Calendar Lei 5,830·37, chirii Lei 8,624·75, interese de Cont-Curent Lei 3,380·69, interese de efecte Lei 7,326·— și taxe de administrare Lei 4,141·—, ajutor din partea statului Lei 200,000·— și în fine s'a incassat și ajutorul de Lei 500,000·— votat în 1920, pentru tipărirea de cărți populare din care o parte s'a cheltuit pentru scopul numit încă în acel an.

Cheltuielile au fost de Lei 591.472·24 și anume: biblioteci populare Lei 124,907·83, revista «Transilvania» Lei 80,180·84, salare Lei 83,430·—, interese de Cont-Curent Lei 26,068·80, spese de cancelarie Lei 18,203·71, încălzit Lei 13,427·78, reparaturi Lei 9,016·70, secțiile științifice-literare Lei 8,506·—, spese extraordinare Lei 6,932·56, exmisiuni Lei 6,557·—, tipărituri Lei 6,529·90, bani de cvartir Lei 5,120·—, grădina Lei 2,380·—, prelegeri populare Lei 1,418·—, contribuție, apă și canalizare Lei 976·60, luminat Lei 626·20, s'a restituit fondurilor și fundațiilor suma avansată în 1920 de Lei 197,190·82, restul de Lei 264,835·42 s'a folosit parte în amortizări, parte ca dotații pentru anul viitor și anume: s'a amortizat la casele din strada Șaguna Nr. 6, la edificiul muzeului, la internat și la mobilier câte Lei 5,000·—, iar la casa din strada Șaguna Nr. 8 Lei 10,000·—, (zece mii) sau în total la amortizări Lei 30,000·—. Fondului general i s'a dat o dotație de Lei 50,000·—, muzeului pentru procurări noi Lei 9,835·42, bibliotecii pentru procurări de cărți și mobilier Lei 25,000·—, iar pentru tipărirea de cărți populare pe anii viitori s'a transpus restul rămas în sumă de Lei 150,000·—.

Fondurile și fundațiile «Asociațiunii» au crescut în mod normal. Creșteri peste normal au fost la Fundația Petre Mureșanu de Lei 35,246·—, provenită din vânzarea unor proprietăți a fundațiunii, la Fundația Sândeianu de Lei 46,500·—, provenită din vânzarea caselor fundațiunii, la fondul C. Brancoveanu de Lei 10,000·— provenită din înscrierea de membri noi la casa națională centrală, la fundația I. Petran de Lei 8,500·—, provenită din arânda mai urcată a grădinii în urma recoltei bune de poame.

În stocul efectelor fondurilor și fundațiilor s'au făcut schimbările următoare: s'au scos din contul optărilor de acții și transpus la contul efectelor fondului general 200 acții Banca Centrală și 10 acții Banca Agrară din Cluj, 4 acții Corvineana Hunedoara, mai departe acțiile Arieșana Turda. S'au preschimbato în acții de ale Băncii Centrale din Cluj și anume: la fondul general în schimbul alor 32 Arieșana, 11 Banca Centrală, la fundația Sândeanu în schimbul alor 60 Arieșana, 22 Banca Centrală și la fundația Bozacu în schimbul alor 7 acții Arieșana, 2 acții Banca Centrală. În contul optării de acții s'au mai cumpărat acții nouă care vor fi repartizate diferitelor fonduri după plățirea integrală și preschimbarea titlurilor provizorii în efecte originale.

În decursul anului «Asociațiunea» a mai primit în administrarea sa o parte a fundațiunii Dr. Cornel Păcurariu-Bianu constătoare din:

15 acții Banca Românească	à	Lei 500—	. . . . .	7,500—
12 " " Franco Rom.	" "	500—	. . . . .	6,000—
40 " Creditul tehnic	" "	500—	. . . . .	20,000—
1 Titlu Impr. Național cu 5% 1920			. . . . .	20,000—
1 Dep. spre fruct. Banca de Scont			. . . . .	38,644—
1 Dep. spre fruct. Banca Românească			. . . . .	3,234—

restul de avere se va putea adăuga la fundație numai în anul viitor după îndeplinirea formalităților legale, iar dela maior Mărgăritescu s'a primit la fondul C. Mărgăritescu 1 Titlu Imprumulat Național cu 5% din 1920, în valoare de Lei 1,000—.

Averea totală administrată de «Asociațiune» afară de imobile se urcă la suma de Lei 1.759,809 59, din care subtrăgând pozițiile transitoare de Lei 380,000— rămâne o avere de Lei 1.379,809 59.

Terminând Vă rugăm:

1. Să luați la cunoștință acest raport.
2. Să cenzurați Conturile de Bilanț, Venituri și Cheltuieli și aflându-le în ordine să hotărâți descărcarea pe anul de gestiune 1921.

Sibiiu, la 31 Decembrie 1921.

Andrei Bârseanu m. p.,
prezident.

Romul Simu m. p.,
secretar.

Anexa III a)

Bilanț general la

A c t i v a	Lei	b.	Lei	b.
	Contul Cassa			3829
Realități:				
Edificiul muzeului	85000	—		
Amortizare	5000	—	80000	
Edificiul din str. Șa-				
guna Nr. 6	70000	—		
Amortizare	5000	—	65000	
Edificiul internatului				
de fete	55000	—		
Amortizare	5000	—	50000	
Edificiul din str. Șa-				
guna Nr. 8	40000	—		
Amortizare	10000	—	30000	
Efecte:			225000	—
Efectele fondului general. . .	150160	—		
„ fondurilor și fundațiun.	367310	—		
„ optări noi	242577	53	760047	53
Depuneri spre fructificare . .			249165	14
Transport			1238042	30

31 Decembrie 1921.

P a s i v a	Lei	b.	Lei	b.
Fondul gen. cu donația Belloiu și Pană			292290	25
Fundațiunea Dr. G. Sândeau			106327	13
„ Dr. Păcuraru-Bianu			95378	—
„ I. Olteanu			58902	69
„ I. Petranu			56996	14
Fondul de pensii al funcționarilor «Asociațiunii»			50000	—
Fundațiunea N. Iorga			48661	40
„ Gr. Filep			37538	02
„ P. Mureșanu			36738	65
Fondul de pensii al internatului «Asociațiunii»			33554	98
Fundațiunea I. și Ecat. Rusu			32151	23
Fondul pentru eventualele necesități ale anului curent			30000	—
Fondul Constantin Brâncoveanu			29050	—
Fundațiunea Sîd. Muntean			27148	85
„ Dr. Nichita			23699	90
„ T. Sandul			23003	15
„ I. Bădilă			19273	23
Fondul George Barițiu			15806	33
Fondul Andrei Mureșanu			15522	26
Fondul Avram Iancu			15183	35
Fondul Adam Buda de Galaț			15057	20
Fondul Vasilie Alecsandri			15045	50
Fondul Gheorghe Coșbuc			15000	—
Fundațiunea S. Motora			13796	36
Fondul Simion Bărnuțiu			10000	—
Fondul Vasilie Stroescu			10.00	—
Fondul N. Grigorescu			10000	—
Fondul George Lazăr			10000	—
Fondul I. Micu Clain			10000	—
Fondul Nicolae Bălcescu			10000	—
Fondul Mihail Cogălniceanu			10000	—
Fondul Ioan Creangă			10000	—
Fondul Andrei Șaguna			10000	—
Fondul Nicolae Odorescu			10000	—
Transport			1206125	22

P a s i v a	Lei	b.	Lei	b.
Transport .			1206125	25
Fondul Timotei Cipariu			10000	—
Fondul Silvestru Moldovan . . .			10000	—
Fondul Titu Maiorescu			10000	—
Fondul Aurel Vlaicu			10000	—
Fondul I. Alex. Cuza			10000	—
Fondul Mihail Eminescu			10000	—
Fondul Andreiu Bârseanu			10000	—
Fundațiunea George Boieriu . . .			9928	05
„ Dr. G. Anca			9784	20
„ G. Forro			8730	01
„ I. Suciu			7742	—
„ Biblioteca univ. Cluj			6149	76
„ I. Roman			5348	68
„ I. Iancu			5142	41
„ N. Marinovicu			4383	74
„ Pop. Maior			4180	34
„ foștilor stipendiați			3777	50
„ N. Densușianu			3024	66
„ N. Opincariu			2714	16
„ T. Mihaly			2557	63
„ desp. Timișoara			2640	—
„ I. Balomiri			2263	51
„ C. Mărgăritescu			2044	55
„ R. Riureanu			1934	93
„ I. Gallianu			1590	82
„ Dr. I. Moga			1570	67
„ Carmen Sylva			1500	—
„ G. Bozacu			1478	82
„ Anon. Dobâca			1311	01
„ I. Albon			1185	96
„ D. Bărauțiu			1082	27
„ cultur. a băncilor			923	05
„ A. C. Cuza			913	—
„ G. Bașota			808	67
„ Intern. Petran			695	66
„ I. Simu			621	53
„ Hărților etnografice			590	—
„ desp. Viștea-infer.			550	—
„ „ Ceica			501	40
„ „ Deva			481	97
Transport .			1374272	18

A c t i v a	Lei	b.	Lei	b.
Transport .			1759809	—
Colecțiile Bibliotec. Asociațiunii				
„ Muzeului Asociațiunii				
„ Arhivei Asociațiunii .				
Transport .			1759809	—

Sibiu, la 31 Decembrie 1921.

Dr. Vasilie Bologa m. p.,
controlor.

Examinând acest cont am constatat că este exact și în

COMISIUNEA

Sibiu, la 1 August 1922.

Nicolae Togan m. p.

Dr. Octavian Russu m. p.

S'a aprobat de ședința comitetului

Andrei Bârseanu m. p.,
prezident.

P a s i v a	Lei	b.	Lei	b.
Transport .			1374272	18
Fundatiunea I. cav. Pușcariu .			444	61
" S. Stoica			289	84
" desp. Nichita			212	08
" " Jibău			128	17
" " Torac			53	49
" " Vișău-Iza			35	54
" " Crasna			7	34
" secției medicale .			20	—
Contul Biblioteca			28049	86
Contul Secția artistică			22295	15
" Banca de Scont			12762	—
" Vasilie Stroescu			19477	39
" Biblioteca populară			150000	—
" Oferte pentru muzeu .			151757	94
Total .			1759809	59

Ioan Banciu m. p.,
cassier-contabil.

consonanță cu cărțile de contabilitate purtate corect.

DE REVIZUIRE:

Dr. Ilie Beu m. p.

Ioan Vătășan m. p.,
revizor expert.

central ținută la 3 August 1922.

Romul Simu m. p.,
secretar.

Anexa III b)

Venituri și cheltuieli la

C h e l t u i e l i	Lei	b.	Lei	b.
Biblioteci populare			124907	83
Revista Transilvania			80180	84
Salare			83430	—
Interese de Cont-Corent			26068	80
Spese de cancelarie			18203	71
Încălzit			13427	78
Reparaturi			9016	70
Secția istorică			8506	—
Spese extraordinare			6932	56
Esmisiuni			6557	—
Tipărituri			6529	90
Bani de cvartir			5120	—
Grădina			2380	—
Prelegeri populare			1418	—
Contribuție			976	60
Luminat			626	20
Dotații diferitelor fonduri și fondații			197190	82
A mortizări:				
Edificiul muzeului	5000	—		
„ din str. Șaguna Nr. 6	5000	—		
„ Internatului de fete .	5000	—		
„ din str. Șaguna Nr. 8	10000	—		
Mobilier	5000	—		—
Transport	30000	—	591,472	74

31 Decembrie 1921.

I n c a s s ă r i	Lei	b.	Lei	b.
Cărți populare			500000	—
Subvenții			200000	—
Taxe de membri fondatori și pe vieață	69881	—		
Taxe de membri activi	45116	10	114997	10
Abonamente la rev. Transilvania	11248	25		
„ Biblioteca populară	5830	37	17078	62
Chirii			8684	75
Interese de efecte			7326	—
Taxe de administrare			4841	—
Interese de Cont-Corent			3380	69
Transport ..			856308	16

C h e l t u e l i	Lei	b.	Lei	b.
Transport .	30000	—	591472	74
<i>Dotații pentru trebuințele anului viitor :</i>				
Fondului general pt. neprevăzute	50000	—		
Oferte pt. muzeu pt. procurări de obiecte	9835	42		
Bibliotecii pt. procurări noi și mobilier	25000	—		
Bibliotecii populare pentru tipărituri noi	150000	—	264835	42
Total . . .			856308	16

Sibiiu, în 31 Decemvrie 1921.

Dr. Vasilie Bologa m. p.,
controlor.

Examinând acest cont, am constatat că este exact și în conso-

Sibiiu, la 1 August 1922.

COMISIUNEA

Nicolae Togan m. p.

Dr. Octavian Russu m. p.

S'a aprobat în ședința comitetului

Andrieu Bârseanu m. p.,
prezident.

I n c a s s ă r i	Lei	b.	Lei	b.
Transport .			856308	16
Total . . .			856308	16

Ioan Banciu m. p.,
cassier-contabil.

nanță cu documentele de cassă și cu registrele de cont. purtate corect

DE REVIZUIRE:

Dr. Ilie Beu m. p.

Ioan Vătășan m. p.,
revizor expert.

central ținută la 3 August 1922.

Romul Simu m. p.,
secretar.

Anexa IV.

Proiectul de buget.

Onorată adunare generală!

În alăturare ne luăm voie a Vă prezenta proiectul de buget al «Asociațiunii» pe anul 1923.

Cheltuieli:

1. *Biblioteci:* Pentru întregirea celor 3000 de biblioteci populare ale «Asociațiunii» cu broșuri folositoare, prevedem suma de Lei 40,000— pentru înființarea câte unei biblioteci regionale în fieștecare sediu de despărțământ, prevedem pe lângă stocul de cărți ce îl avem suma de Lei 10,000—, pentru întregirea bibliotecii centrale a «Asociațiunii» cu cărți și reviste străine, pentru legare și conservare, luăm suma de Lei 10,000—. În total pentru biblioteci prevedem în buget suma de Lei 60,000—.

2. *Muzee:* Pentru înființarea și susținerea câte unui muzeu regional în fiecare centru de despărțământ prevedem suma de Lei 50,000—, iar pentru întregirea și conservarea muzeului central alte Lei 50,000—, în total pentru muzee Lei 100,000—.

3. *Case naționale:* Pentru ajutorarea caselor naționale sătești, prevedem suma de Lei 20,000—, iar pentru a celor regionale, Lei 5,000—, asemenea și pentru casa națională centrală. În total pentru case naționale Lei 30,000—.

4. *Prelegeri și Conferințe:* Pentru angajarea de conferențieri populari, preliminăm suma de Lei 54,000—, iar pentru conferențele dela orașe Lei 5,000—. În total pentru prelegeri și conferințe Lei 59,000—.

5. *Premii:* Pentru încurajarea agriculturii, culturii vitelor, grădinelor, comerțului etc. prevedem suma de Lei 5,000—, iar pentru instruirea de analfabeți preliminăm o sumă de Lei 5,000— egală. În total pentru premii Lei 10,000—.

6. *Expoziții:* Expoziții proiectăm atât pentru popor cât și pentru intelectuali, pentru aranjarea câte unei expoziții agricole de porturi, de copii, de jocuri și frumuseță, preliminăm suma de Lei 5,000—, iar ca ajutor pentru aranjarea unei expoziții de pictură (O. Smigelschi) suma de Lei 3,000—. În total pentru expoziții suma de Lei 8,000—.

7. *Publicații:* Pentru editarea revistei «Transilvania» precum și a bibliotecii «Astra», preliminăm suma de Lei 90,000—. Pentru biblioteca populară a «Asociațiunii» precum și pentru biblioteca tineretului Lei 20,000—. În total pentru publicații suma de Lei 110,000—.

8. *Conservarea și adaptarea realităților*: Canalizarea, apa, contribuția etc. reclamă o sumă de Lei 3,000.—. Grădina, reparații etc. reclamă o sumă de Lei 8,000.—, iar mobilierul suma de Lei 10,000.—. În total pentru conservarea și adaptarea realităților suma de Lei 21,000.—.

9. *Cheltuieli de administrare*: Prevedem: Salare pentru biroul central suma de Lei 144,000.—, pentru secțiile științifice-literare de Lei 10,000.—, pentru biroul central și tipărituri mărunte suma de Lei 6,000.—, pentru luminat Lei 2,000.—, pentru încălzit Lei 10,000.—, exmisiuni Lei 4,880.—, bani de cvartir Lei 5,120.—. În total pentru cheltuieli de administrație Lei 182,000.—.

10. *Taxele de membri*, fondatori și pe viață le capitalizăm cu Lei 10,000.—. În total suma de Lei 590,000.— a cheltuielilor.

Venituri:

1. *Taxe de membri*: Taxele ce sunt a se încasa de la membri fondatori și pe viață le prevedem cu suma de Lei 80,000.—, taxele a 16,000 membri activi (50%) Lei 80,000.—, a membrilor ajutători 20,000, (50%) Lei 20,000.—. În total prevedem încasări la taxele de membri Lei 180,000.—.

2. *Abonamente*: 1000 abonamente la revista «Transilvaniei», à 50 și 75 de Lei aduc o sumă de Lei 50,000.—, 25,000 abonamente la biblioteca populară a 25 și 35 de Lei însemnează o sumă de Lei 25,000.—. În total abonamente Lei 75,000.—.

3. *Interese după efectele fondului general* Lei 15,000.—. După depunerile aceluiași fond Lei 3,000.—. În total suma de Lei 18,000.—.

4. *Diverse*: La chirii prevedem Lei 10,000.—, taxe de administrare Lei 5,000.—. Anunțuri la rev. și biblioteci Lei 2,000.—. În total diverse venite Lei 17,000.—.

Totalul veniturilor ordinare este de Lei 590,000.—. În ce privește bugetul fondurilor și fundațiilor administrate de «Asociațiune» e făcut după normativă de administrare, afară de mici excepțiuni notate în particular la fiecare fond sau fundațiune nu e nimic deosebit ce ar merita mențiune specială.

Sibiiu, la 18 Iulie 1922.

Andrei Bârseanu m. p.,
prezident.

Romul Simu m. p.,
secretar.

Anexa IV a)

Bugetul „Asociațiunii“

C h e l t u e l i	Lei	b.	Lei	b.
I. Fondul general.				
Biblioteci:				
<i>a) Biblioteci populare.</i>				
Serii de câte 10 cărți la 3000 biblioteci populare	40000	—		
<i>b) Biblioteci regionale.</i>				
Serii de câte 25 cărți la 100 biblioteci regionale	10000	—		
<i>c) Biblioteca centrală.</i>				
Procurări de cărți noi și compactare	10000	—	60000	—
Muzee:				
<i>a) Muzeu regionale.</i>				
Procurări de obiecte nouă și conservare	50000	—		
<i>b) Muzeul central.</i>				
Procurări de obiecte nouă și conservare	50000	—	100000	—
Casa națională:				
<i>a) Casa națională sătești.</i>				
Planuri și misiuni la fața locului	20000	—		
<i>b) Casa națională regională.</i>				
Planuri și misiuni la fața locului	5000	—		
<i>c) Casa națională centrală.</i>				
Capitalizare	5000	—	30000	—
Conferințe și prelegeri:				
<i>a) Prelegeri populare.</i>				
Salarele funcționarilor resp. conferențieri	54000	—		
Transport	54000	—	190000	—

pe anul 1923.

I n c a s s ă r i	Lei	b.	Lei	b.
<i>I. Fondul general.</i>				
Taxe de membri:				
Taxe de membri fondatori și pe vieață	80000	—		
Taxe de membri activi (50%)	80000	—		
„ „ „ ajutători (50%)	20000	—	180000	—
Interese:				
După efectele fondului general	15000	—		
După depunerile fondului gen.	3000	—	18000	—
Abonamente:				
1000 abonamente la rev. «Transilvania»	50000	—		
1000 abonamente la «Biblioteca populară»	25000	—	75000	—
Subvenții:				
Din partea statului pentru trebuințele generale	200000	—		
Din partea statului pentru trebuințele muzeelor	100000	—	300000	—
Diverse:				
Chirii dela realitățile din str. Șaguna 6 și 8	10000	—		
Taxe de administrare	5000	—		
Anunțuri la Rev. și Bibl.	2000	—	17000	—
Transport			590000	—

C h e l t u e l i	Lei	b.	Lei	b.
Transport .	54000	—	190000	—
<i>b) Conferințe pentru intelectuali.</i>				
Spese de drum conferențiarilor la orașe	5000	—	59000	—
Premii:				
<i>a) Premii populare.</i>				
Pentru încurajarea agric., com., creștere de copii etc.	5000	—		
<i>b) Premii pentru intelectuali.</i>				
Pentru instruirea analfabeților .	5000	—	10000	—
Expoziții:				
<i>a) Expoziții populare.</i>				
Ajutor la aranjarea unei expoziții de agric., copii, port, etc. .	5000	—		
<i>b) Expoziții pentru intelectuali.</i>				
Ajutor la aranjarea unei expoziții de pictură	3000	—	8000	—
Publicații:				
<i>a) Publicații literare.</i>				
Revista Transilvania și bibl. Astra	90000	—		
<i>b) Publicații populare.</i>				
Biblioteca populară și a tinere- tului.	20000	—	110000	—
Conservarea realităților:				
Apă, canalizare, contribuiri, asi- gurare	3000	—		
Reparaturi, grădină	8000	—		
Mobilier	10000	—	21000	—
Transport .			398000	—

I n c a s s ă r i	Lei	b.	Lei	b.
Transport .			590000	—
Transport .			590000	—

C h e l t u e l i	Lei	b.	Lei	b.
Transport .			398000	—
Spese de administrare:				
Salarele funcționarilor	144000	—		
Secțiile științifice-literare	10000	—		
Spese de cancelarie și tipărituri mărunte	6000	—		
Luminat	2000	—		
Încălzit	10000	—		
Bani de cvartir	5120	—		
Misiuni	4880	—	182000	—
Capitalizare:				
Fondului general de capitalizare			10000	—
			590000	—
<i>II. Fundațiunea Dr. Anca.</i>				
Taxă de administrare	45	—		
Replătire din datorie	205	—		
Capitalizare	25	—	275	—
<i>III. Fundațiunea I. Bădilă.</i>				
Taxă de administrare	200	—		
Capitalizare	600	—	800	—
<i>IV. Fundaș. Bibl. univ. Cluj.</i>				
Diferite spese	60	—		
Capitalizare	240	—	300	—
<i>V. Fundațiunea Bașota.</i>				
Taxă de administrare	10	—		
Capitalizare	40	—	50	—
<i>VI. Fundațiunea Boieriu.</i>				
Stipendii și ajutoare	240	—		
Taxă de administrare	90	—		
Capitalizare	80	—	410	—
Transport .			591835	—

I n c a s s ă r i	Lei	b.	Lei	b.
Transport .			590000	—
			590000	
<i>II. Fundațiunea Dr. Anca.</i>				
Interese de efecte	275	—	275	—
<i>III. Fundațiunea Bădilă.</i>				
Interese de efecte	800	—	800	—
<i>IV. Fundaș. Bibl. univ. Cluj.</i>				
Interese de depozit	300	—	300	—
<i>V. Fundațiunea Bașota.</i>				
Interese de efecte	50	—	50	—
<i>VI. Fundațiunea Boieriu.</i>				
Interese de efecte	410	—	410	—
Transport .			591835	—

C h e l t u e l i	Lei	b.	Lei	b.
Transport .			591835	—
<i>VII. Fundațiunea Buda.</i>				
Ajutor muzeului din Hațeg . .	200	—		
Capitalizare	450	—	650	—
<i>VIII. Fondul Densușianu.</i>				
Taxă de administrare	25	—		
Capitalizare	100	—	125	—
<i>IX. Fundațiunea anon. Dobâca.</i>				
Taxă de administrare	15	—		
Capitalizare	60	—	75	—
<i>X Fundațiunea Gallianu.</i>				
Stipendiu	60	—		
Taxă de admin. și capitalizare .	20	—	80	—
<i>XI. Fundațiunea Marinovicu.</i>				
Stipendiu	60	—		
Taxă de admin. și capitalizare .	140	—	200	—
<i>XII. Fundațiunea Moga.</i>				
Stipendiu	50	—		
Taxă de admin. și capitalizare .	50	—	100	—
<i>XIII. Fundațiunea Nichita.</i>				
Ajutor școalelor din Sălaj . .	500	—		
Taxă de administrare	200	—		
Capitalizare	800	—	1500	—
<i>XIV. Fundațiunea Olteanu.</i>				
Ajutor la școale	1000	—		
Taxe de admin. și capitalizare .	2000	—	3000	—
Transport .			597565	—

I n c a s s ă r i	Lei	b.	Lei	b.
Transport .		.	591835	—
<i>VII. Fundațiunea Buda.</i>				
Interese de efecte	650	—	650	—
<i>VIII. Fondul Densușianu.</i>				
Interese de depozit	125	—	125	—
<i>IX. Fundațiunea anon. Dobâca.</i>				
Interese de efecte și depozit .	75	—	75	—
<i>X. Fundațiunea Gallianu.</i>				
Interese de efecte	80	—	80	—
<i>XI. Fundațiunea Marinoviciu.</i>				
Interese de efecte	200	—	200	—
<i>XII. Fundațiunea Moga.</i>				
Interese de efecte	100	—	100	—
<i>XIII. Fundațiunea Nichita.</i>				
Interese de efecte	1500	—	1500	—
<i>XIV. Fundațiunea Olteanu.</i>				
Interese de efecte	3000	—	3000	—
Transport .			597565	—

C h e l t u e l i	Lei	b.	Lei	b.
Transport .			597565	—
<i>XV. Fundațiunea Petran.</i>				
Stipendii	1000	—		
Taxă de admin. și capitalizare .	1500	—	2500	—
<i>XVI. Fundația Roman.</i>				
Stipendii	100	—		
Taxă de admin. și capitalizare .	150	—	250	—
<i>XVII. Fundațiunea I. Russu.</i>				
Stipendii	500	—		
Taxă de admin. și capitalizare .	550	—	1050	—
<i>XVIII. Fundațiunea T. Sandul.</i>				
Stipendii	700	—		
Taxă de admin. și replătiri din datorie	700	—	1400	—
Total .			602765	—

Sibiiu, în 30 Iunie 1922.

Dr. Vasilie Bologa m. p.,
controlor.

Văzut și aprobat în ședința comisiunii

Nicolae Togan m. p.

Dr. Octavian Russu m. p.

Aprobat în ședința comitetului

Andrieu Bârseanu m. p.,
prezident.